ATFK :: BPFK :: EMK :: FMK :: GEO :: KTK :: MÉK

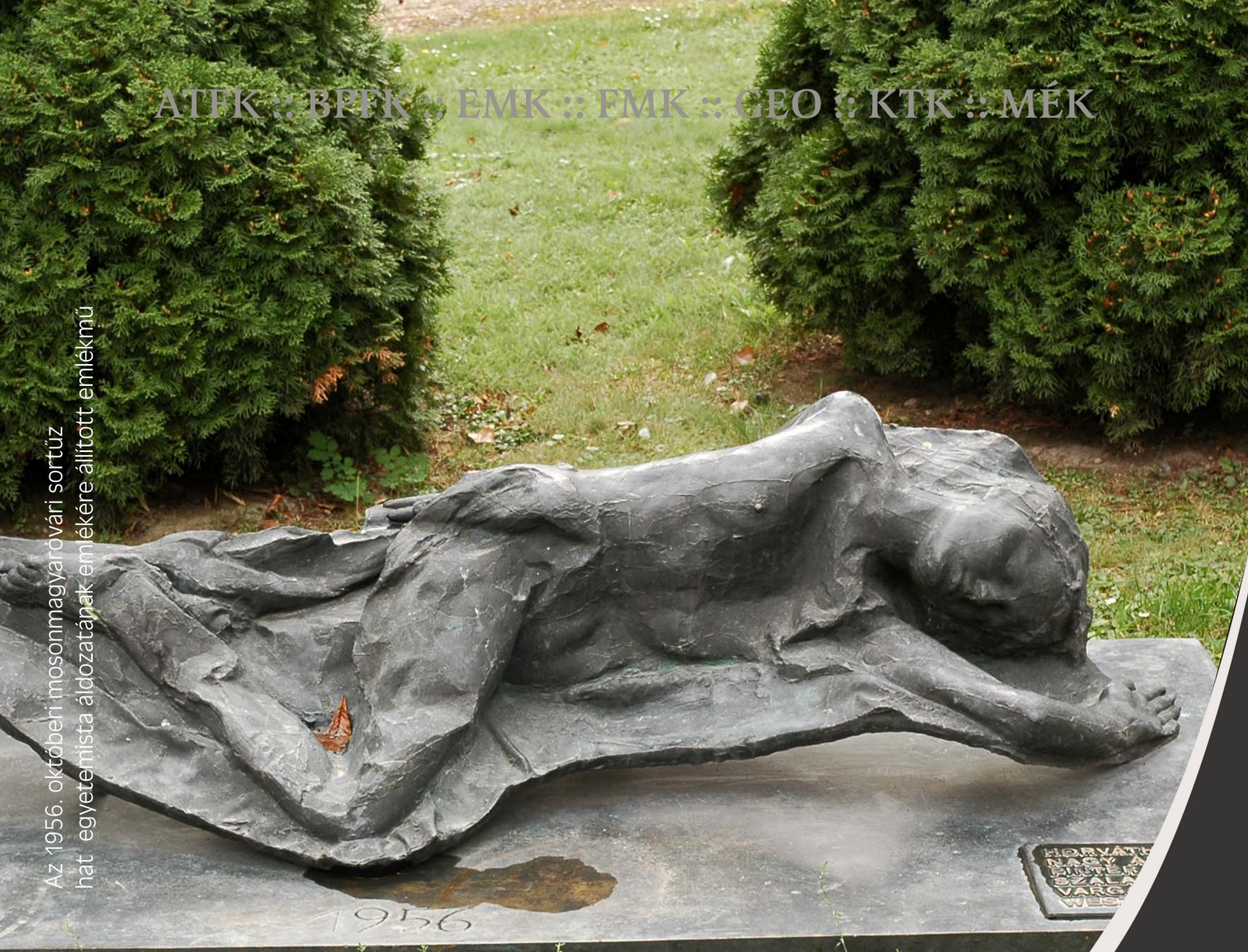

Az 1956. októberi mosonmagyaróvári sortűz
hat egyetemista áldozatának emlékére állított emlékmű

VIVAT ACADEMIA

A Nyugat- Magyarországi Egyetem lapja

2006 : 5 : szeptember - október

A Magyar Formatervezési Díj hagyományos kiállítása több,
mint negyed százada tárja a nagyközönség elé a szakma újdonságait.
Az idén élre törő Diákmunka, Termék és Terv kategóriákba benevezett
szép munkák gazdag szellemi tőkét és friss erőket jeleznek.
Az AMI számára, rendkívül fontos momentum, hogy a díjkiosztón
Kardulecz Judit Nóra V. éves formatervező-művész szakos hallgató,
Internetteázó arculatával, Diákmunka kategóriában vehetett át díjat.

A kiállításon a Művészeti Intézet végzett és jelenlegi hallgatói is rész vesznek:
Anitics Ivett okleveles építész-tervezőművész,
Fignár Levente okleveles formatervező-művész
Szeles Péter IV. éves formatervező-művész szakos hallgató.

MAGYAR
FORMATERVEZÉSI DÍJ
2006

" A filter és az egérmotívum szellemes logóvá formált kombinációja önmagában is telitalálat. Az arculatterv komlexitása szintén dícséretes: minden szükséges formában, a csészéktől az italtapon át a csomagolásig, könnyed szellemiségével igazodik közönségéhez.

A bírálóbizottság értékelése: szellemes, kedves és ötletes válasz az arculattervezés kérdéseire. Sokoldalúsága és grafikai minősége tette méltóvá a formatervezési díjra"

(Magyar Formatervezési Díj kiállítási katalógus)

TARTALOM

2 Muszáj Herkules -interjú Grátzer Miklóssal
3 **Grátzer Miklós: Két ország között; Feledés**
4 Ötven évvel ezelőtt - Grátzer Miklós naplórészlete
5 Gőgös Ferenc: Gondolatok idegen földön
6 Akkor mindannyian bizonyítottunk - interjú Nagy Lászlóval
7 Sarkady Sándor: Naptár
8 „Nem voltunk hősök, csak tettük a dolgunkat...” - interjú Németh Kálmánnal
10 „Az ember küzdésre van teremtve...“ - interjú Soltra E. Tamással
11 Gőgös Ferenc: Október 23.
12 A mosonmagyaróvári sortűz áldozataira emlékezünk
13 Bácsatyai László: Az út közepén
14 Bujdosó Alpár, bicikli igazolvánnyal a nagyvilágban
15 Hétköznapi forradalom
16 Fiatalok ’56 -ban - és most
17 ’56 mindannyiunk ünnepe
18 Hogy volt, hogy nem volt
19 Márai Sándor: Mennyből az angyal
20 Ilyen volt az apám - Herczeg János visszaemlékezése
21 Herczeg János és Király Ilona versei

22 Interjú Dr. Demo Milannal
23 Hej, élet, élet, gazdászélet... - Óvári Gazdászok Visszaemlékezései IV.
24 Bertrand Charrier: Vendégünk a socrates programban
25 Dr. Adamovich László egyetemünk díszpolgára
25 Együttműködés az SZVT és a KTK között
26 „Púder nélkül...” interjú Eperjessy Barnánéval és Varga Lászlónéval
29 Tanévnyitó Kari Tanácsülés a BEPK-n
30 Ligno novum – Wood tech 2006.
30 Kínai delegáció a Faipari Mérnöki Karon
31 Nemzetközi-regionális szemináriumok a GEO-n
31 Több, mint tábor – Szovátán jártunk
32 Tanévnyitó a GEO-n
33 Tanévnyitó az Erdőmérnöki Karon
34 Magyart tanító pedagógusok módszertani továbbképzése
35 Gazdászok gyárlátogatáson
36 Samu első lépései, avagy egy rönktolás margójára...
38 130 Éve született Bánvárth Sándor
39 A „tanítók tanítója”- Dr. Csoknyai József
40 Hamvas Béla: Paidokratia
41 Halálunk óráján - könyvbemutató
41 Albert Levente: Őrizd a csodát
42 A „szobor”
43 „Igyon egy kis szívmelegítőt!...” -pásztorsztorik manapság II.
44 Szüret régen és ma - fellépés és táncház az Ürmössel

Vivat Academia
A Nyugat-Magyarországi Egyetem lapja

Apáczai Csere János Kar - Győr,
Benedek Elek Pedagógiai Kar - Sopron,
Erdőmérnöki Kar - Sopron,
Faipari Mérnöki Kar - Sopron,
Geoinformatikai Kar - Székesfehérvár,
Közgazdaságtudományi Kar - Sopron,
Mezőgazdaság- és Élelmiszertudományi Kar - Mosonmagyaróvár

IV. évfolyam, 5. szám
2006. szeptember - október
Főszerkesztő: Hargitai Gábor, hargitaig@nyme.hu
Olvasószerkesztő: Tóth András tothandras@nyme.hu
A szerkesztőbizottság:
Dr. Albert Levente, lalbert@emk.nyme.hu (EMK)
Balázsik Valéria, bv@geo.info.hu (GFK)
Dr. Bácsatyai László, bacsaty@emk.nyme.hu (EMK)
Dr. Borbély József, cscsilla@ktk.nyme.hu (KTK)
Gecseyné dr. Papp Katalin, papp@atif.hu (ATFK)
Horváth Attila ahorvath@atif.hu (ATFK)
Lengyel Zita zitalengyel@777westel.hu (EMK)
Németh Viktória vik@netposta.net (FMK)
Ramecz Ádám (KTK)
Mészáros Ágnes (KTK)
Raffai Balázs raphi@freemail.hu (FMK)
Szemerey Tamás tszemerey@fmk.nyme.hu (FMK)
Takács Judit takacs.judit@bepf.hu (BPFK)
Dr.Tenk Antal tenka@mtk.nyme.hu (MÉK)
Tóth Mariann mtoth@nyme.hu
Vincze Judit vinczej@mtk.nyme.hu (MÉK)
A címlapon: A mosonmagyaróvári sortűz áldozatainak emlékműve - Pauer Gyula Kossuth-díjas szobrászművész alkotása látható. Fotó: Moldoványi Géza.

A szerkesztőség címe:
9400, Sopron, Bajcsy-Zsilinszky út 4.
Tel.:99/518-683; 518-365
e-mail: vivatacademia@nyme.hu

Kiadja: Nyugat-Magyarországi Egyetem
9400, Sopron, Bajcsy-Zsilinszky út 4.
Felelős kiadó: Prof. Dr. Faragó Sándor rektor

Design: Szarka Judit Gabriella és Szarka Zsófia Adrienn
A tördelés a NyME Kommunikációs Irodájában történik
Levilágítás: PrePress Grafikai Stúdió, Sopron
Felelős vezető: Sziklai Zsolt ügyvezető
Nyomás: Lővér-Print Nyomdaipari Kft., Sopron
Felelős vezető: Priszinger Imre ügyvezető
ISSN 1589-8091
Terjeszti a Nyugat-Magyarországi Egyetem

MUSZÁJ HERKULES

Prof. Dr.h.c.dr.Grátzer Miklós az Alma Mater egyik büszkesége, kiváló, meghatározó hallgató volt. A forradalom idején, majd Kanadában is vezetőként tisztelték társai. Útja az idegenben a professzori székhez vezette, s amikor már lehetett, szeretett egyetemén is felállt a katedrára. Mindég jött, ha csak tehette. Már egy éve készült izgalommal, ünneplőbe öltöztetett szívvel az 56-os jubileumunkra, melynek egyik díszvendége lett volna. Egy gonosz vírus azonban ezt nem akarta. Személyes jelenlétét az e-mailes interjú nem pótolhatja, de legalább a Vivat Academia-ból megismerhetik az utódok, s példaként tekinthetnek rá.

-Illyés Benjamin könyvéből tudom hogy Ön nagyon népszerű volt a társai körében mindjárt az első évfolyamon. Minek köszönhette ezt?

-Már a gimnáziumban, minden évben megválasztottak az osztálytársaim vezetőnek. Az egyetemen „felülről” neveztek ki évfolyam titkárnak a tanulmányaink kezdetén, így hamar megismert mindenki. Jó tanuló voltam, jól sportoltam, és mindig „csapatjátékos”. Bízhattak bennem, ismerték a felfogásom, soha nem alakoskodtam. Meg is lett az eredménye, már az első év végén leváltottak a tisztségemből, megint „felülről”, sőt a DISZ-ből is kidobtak. Ettől kezdve még a moziban is teljes árat kellett fizetnem, mert nem voltam DISZ-tag.” A bizalmat igen komolyan vettem, mindig próbáltam megszolgálni, s jól kijöttem a társaimmal. Nem féltem a hatalomtól, már a gimnáziumi ballagásunkat is a tilalom ellenére szűzmáriás, 1848-as zászlóval vezettem.

-A diákhagyományok felélesztésében vállalt vezető szerepéhez mi adta a bátorságot?

-A selmeci hagyományokat már korábban jól ismertem, többek között ez vonzott Sopronba. Rokoni kötelesség is volt a hagyományok követése, az ágfalvi csatában elhunyt Machatsek Gyula távoli rokonom volt. Elsősorban ez adott erőt, meg jó firmáim voltak, a „keresztapámmal”, Dobribán Gézával az élen. Selmecre biciklivel mentem el, amikor a határok még túl szigorúak voltak, s megalakítottam a hegyközséget is. Egyfajta „muszáj Herkules” tudattal lettem úrrá a félelmemen. Gyakran kaptam fegyelmit, megtorlást, és állandó burkolt „leckéztetésben” is volt részem.

-A forradalom kitörésekor az ismert nézetei, s bátorsága alapján választották az irányítók közé?

-Kint laktam a Lőverekben és lassan amolyan „vezetője” lettem az ott lakóknak. A diákszálló igazgatója meg akarta tiltani, hogy látogassuk barátainkat, nehogy megfertőzzük őket a „kispolgári-burzsoá” ideológiával. A kezdő társainkat, az első éveseket arra oktatták megérkezésük idején, hogy kerüljenek bennünket, főleg engem, mert megmételyezzük őket. Így aztán logikus, hogy sokan felém fordultak, és bizalmat szavaztak nekem.

-Az Önök hősies forradalmi tetteiről már itt-ott olvashattunk. Ön, aki átélte a dicső napokat, hogyan ítéli meg?

-A forradalom első pillanatában azt éreztem, hogy csak két út van: odaadással mellette, vagy elvonulva kivárni, mi lesz. Aztán választottunk, odaadással mellette, s volt egy helyzet, amikor Szent Pál-i mozzanatot éltem át a damaszkuszi

Prof.Dr.h.c.dr. Grátzer Miklós

úton. Felvittem Pestre az első vérszállítmányt, pedig még orosz blokád volt. Nehezen, de elértük a Baross utcai sebészeti klinikát. Kezdtünk kirakodni, miközben egy orosz tank géppuskával pásztázta a bejárat előtt az utat. Három fiatal megsérült, s amelyiket én vittem be a kapu alá, meghalt. Azt hiszem, ebben a pillanatban dőlt el sok minden az életemben.

-Mi adta Önnek az erőt, amikor kimondta: „Fiúk, én elhatároztam, hogy átmegyek Ausztriába.”?

-Már egy napja nem ettünk. Védett helyről láttuk, hogy az egyetemisták elvonultak, az oroszok mennek be a városba. Mi pedig ott álltunk, és biztosítottuk a „balszárnyát” egy nem létező frontnak. A városban reménytelen volt a helyzet, ezt jelentette T.K., akit beküldtünk. Az előző éjjel értem vissza Pestről, ahol láttam az ellene offenzívát indító hadsereg nagyságát, az 1945-ös hasonlóságot. Bár mögöttünk az ÁVO kezében volt a határ, csak arra láttam az egyetlen megoldást. Egy napot sem akartam a visszatérő kommunista rendszerben élni, s őszintén azt reméltem, hogy Ausztriában kapunk nehéz fegyvereket, támogatást, és tovább tudjuk folytatni a harcot.

-Amikor 15 percet adott a társainak a válaszra, Önnel mennek, vagy maradnak, érezte-e a felelősséget?

-Jól ismertem mindenkit, aki ott volt a présházban. Érez-

tem a felelősséget, de senkit se befolyásoltam, respektáltam mindenkit. Aki mögém állt, tudta, hogy ismerem a terepet, teljesen elszánt vagyok és bízhat bennem. Ezért reszkíroztam az életem, amikor odaálltam a katonai fényszóró elé, hogy a csoportom élete megmaradjon, ha nem sikerülne a taktika. Ma is a csoport minden tagja közeli barátom, és széttéphetetlen szálak fűznek össze bennünket.

-Feltette-e magában valaha a kérdést, hogy miként alakulhatott volna a sorsa, ha itthon marad, s ha igen, mit válaszolt rá?

-Mi lett volna, ha otthon maradok? 1959-ben kaptam értesítést, hogy álljak bíróság elé, mint vádlott, népellenes cselekményért. A levelet bedobtam a Csendes-óceánba. Pár évvel később, amikor az ENSZ elnöke (U. Thant) Magyarországra látogatott, a rendszer mutatni akarta az „enyhülést". Értesítettek, hogy amnesztiát kaptam. Ezt is bedobtam a Skeena folyóba, hogy vigye el az óceánba a másik mellé, az utolsó mondatra azonban emlékszem, mert nagyon feldühített. „Tudjuk, hogy nem szándékozik visszatérni Magyarországra, de lehetőséget adunk az amnesztiával, hogy új országában emelt fővel járhasson." 1970-ben apám halálos beteg volt. Se itt, se Bécsben nem kaptam vízumot, még 24 órás belépésre sem. Valaki nagyon haragudhatott rám, mert még 1985-ben sem kaptam vízumot. 35 évig nem mehettem haza. Az igaz, hogy nem kíméltem itteni életem alatt se erőt, se energiát a történelem egyik legkegyetlenebb, és legvéresebb birodalma elleni munkában. Már a rendszerváltás után, amikor átmentem Prágába turistaként, letartóztattak és egy éjen át fogva tartottak, majd miután kitoloncoltak Bécsbe, a követ bocsánatot kért: „elnézést, de még a régi listáról dolgoztunk." Először 1991-ben látogattam haza, amikor elfogadtam az Alma Mater meghívását.

-Az Ön forró hazaszeretetével hogyan tudta elviselni, hogy idegenben élte le az életét?

-A honvágyam igen erős volt. Ráadásul végzés után olyan helyzetbe kerültem, hogy évtizedeken keresztül nem volt alkalmam rendszeresen magyarul beszélni. Rengeteget olvastam magyarul, de az élőszó hiánya fájt, s az még inkább, hogy mint turista sem mehetek haza. Kétszer elsétáltam a határig Sopronnál. Az óceánt át lehet repülni pár óra alatt, de azt az órás gyalogutat a határtól nem tehettem meg. Minden magyar ügyet támogattam, rengeteget leveleztem, de a haza elérhetetlen, régi élmény maradt.

-Nehéz innen folytatni, de megpróbálom...Milyen érzés az Alma Mater díszdoktorának lenni?

-Az elismerés a saját Alma Matertől hihetetlen jó érzés, olyan, mintha a szüleim veregetnék meg a vállamat, s régi tanáraim bólogatnának a munkámra.

-Mi a titk a a fiatalos fizikumának és szellemének?

-Váratlan kérdés most, amikor egyik napról a másikra minden megváltozott. Egész életemben sportoltam: atletizáltam, úsztam, kajakoztam, síeltem. Terepfutásban hétszeres amerikai korosztályos bajnok voltam, és 30 évig versenyeztem. Feleségemmel minden áldott nap kimegyünk futni, vagy teremben sportolunk most is. Két hónapja még hetente futottam 10.000 métert. Sokat olvasok, és sokat írok, főleg az íróasztalomnak. Az alattomos vírus váratlanul ledöntött, de már készülök egy komoly ellentámadásra, vagy legalábbis egy csökönyös utóvédharcra.

-Mi pedig, lelkes drukkerekként biztatjuk: hajrá professzor úr, jó szerencsét!

Tóth Mariann

Grátzer Miklós

Kér ország között

Fekete fájdalmak,
Keserű könnyek,
Borongó bántalmak,
És szédült szenvedélyek
Mérik ki mérföldre
Pislogó percekre,
Hosszú hullámokra,
Hegedő sebekre,
Monoton ütemre,
Elhulló évekre
Eltépett életünk
Rojtozott fonalát,
És a fonál már idegen,
A semmiből semmibe,
Riadt remegéssel rohan át.

(Ausztria és Kanada között, 1956. december)

Feledés

Az ízeket már alig érzem –
A tegnapelőttök fáradt ködbe zuhantak.
A kúszó pára száll hajdani éles vonalakra,
Összemos neveket színnel, ízeket tájjal
És a puha köd alatt alszik a régi,
Legömbölyödött élei nem vágnak az emlékezés szálaiba.
A változás lopva jött, mint az évszakok
És ráült az érzékek szelepeire.
A felhunyorgó ellenállás ereje nem hajtott malmot
És meddő fuvalom lett a sóhajok sorsa
Elenyészve az erősebb helyi szélben.
Fut le a lánc a tengerfenékre, a nagy temetőbe,
A szemek feloldódnak és alaktalanul futnak a mélybe
És a tenger végtelen, talán az érzések már sose jönnek vissza,
Ha a lánc végével kiszakad a szív is.

ÖTVEN ÉVVEL EZELŐTT

Naplórészlet
Grátzer Miklós – Kulacs
Liverpool, Anglia, 1956. dec. 31.

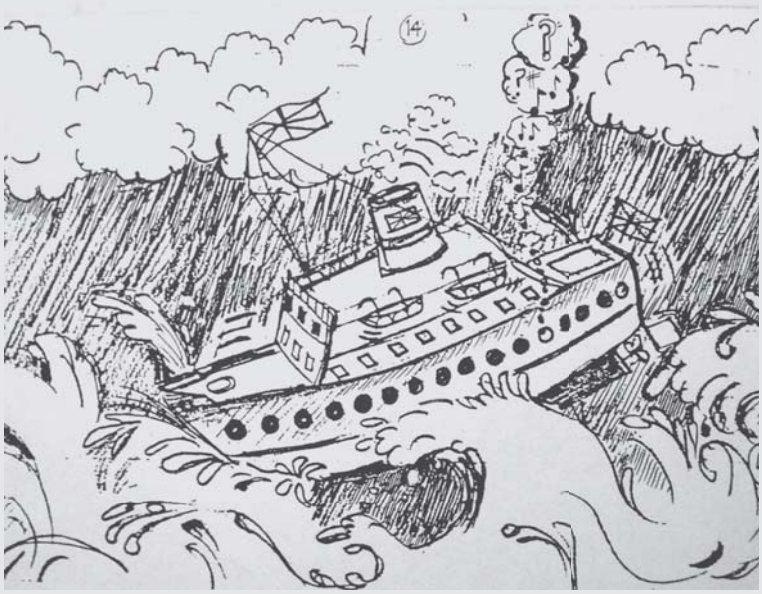

Az emeletes, jellegzetes angol autóbuszok lassan haladtak a sűrű ködben. Milyen giccses néha az élet; néhány órát töltöttünk csak Angliában, de a kiszámíthatatlan sors azonnal produkálta számunkra ezt a tipikus angol képet. Az autóbusz lámpák néha áttörték a ködöt és sárgás piszkos fénycsóvát vetettek az ijesztően sivár, mocskos tégla tűzfalakra. Az egész kép olyan lehangoló volt, hogy a szokásos kíváncsiságunk helyett valami málló utálatot éreztünk csak. Este 11 óra lehetett. Szilveszter éjjel, 1956-ban. Csomag nélkül, de lélekben igen megrakva és elnehezedve ekkor indultunk el valójában az új életet jelentő új világba.

Hajónk, az Empress of Brittain első látásra nem nyújtott semmit. Az éjszaka sötétjét és a szitáló ködöt néhány lámpa próbálta legyőzni, de reménytelennek látszott erőlködésük. A dokkok sötétségbe olvadó barátságtalan falai közt lassan ballagtunk a deszka feljárón elérhető nagy ásító üreg felé, ami magát a hajót jelentette. Mindenki eltelve nehéz gondolataival, keserűséggel, szinte szótlanul haladt át a bejáraton. Éjfél lehetett, pontosan nem tudtuk, mert óránk nem volt. Tibi megbökött: boldog új évet kívánok, és még mondott valamit, amire most nem illedelmes emlékezni. A hajó belülről többet mutatott, pazar berendezésű szalonok, étterem még így kivilágítatlanul is nyugati komfort hivalkodása volt. Egész nap alig ettünk. Amíg német szendvicseken és belga koszton voltunk addig nem volt baj, de Angliába érvén kivezényelték elénk az angol vöröskereszt 70 feletti nőtagjait, és teán kívül nem is kaptunk tőlük semmit. A hajó személyzet zöme szolgálaton kívül volt, és később tudtuk meg, hogy a CPR sztrájkja rájuk is vonatkozik, csak ezt az utat kell még megtenniük mielőtt ők is leállhatnak. Valami enyhébb lelkű pincér azért hozott valami kekszet, kávét és mondott valamit, amit nem értettünk. Jóska megtörten ballagott egy vízcsap felé. Otthon az együtt töltött évek alatt se igen láttam vizet inni. Felsóhajtott, és megnyitotta a csapot. Az első korty után köpött egyet és azonnal abbahagyta. Pont szilveszter éjjel makogta, és utálattal mérte végig az egész berendezést. A csapon keresztül egyébként tengeri sós víz jött, ami esetleges tűz esetén oltóvízként szolgálna. Honnan is tudna ilyeneket az ember, amikor angolul írják ki. Pöfi ugyan tudta már azt, hogy „mennyi”, de sehol se sikerült megtalálni a „how much” felírást. A kabinok keresése külön sport volt. A stewardok nem sok segítséget adtak, mivel pénztelen, állam által fizetett kivándorlók voltunk, így mint borravaló adományozók nem jöhettünk számításba. A lifttel való játék után megtaláltuk a kabint, s mivel visszafelé az utat többszörös próbálkozásra se leltük meg, így lefeküdtünk. Négyen voltunk egy kabinban, jóbarátok és ugyanaz a kártyakompani, amelyik már 5 napja ölte az idejét az „Icem” kupáért. Úgy terveztük, hogy a römi parti folytatólagos lesz egész Amerikáig, és eredményt csak a szárazföld megpillantása után hirdetünk. Azzal persze nem számoltunk, hogy a tengeri betegség egy-egy játékosunkat majd elteríti.

1967. január 1.

Valami egész furcsa hangra ébredtünk. Hasonlított a hárfára, de annál légiesebb, könnyebb volt. Felültem és bevágtam a fejem, ami a többiekkel is gyakran megtörtént a későbbiek folyamán. A hárfást nem tudtuk kifürkészni azonnal, mert nem nézhettünk ki a folyosóra egyből, azon egyszerű oknál fogva, hogy senkinek nem lévén hálóinge, meztelenül aludtunk. Borzasztó éhesek voltunk. Az első utunk az étterembe vezetett, bár ez az első út tartott vagy egy fél órát. Mikor végre megtaláltuk a liftet, akkor egy kis vitánk akadt a kezelésével kapcsolatban. Mi felfelé akartunk menni, és erősen állítottuk, hogy az emergency nevű gombot kell megnyomni, de meg kellett hajolni Nyehó érve előtt, aki azt állította, hogy az egyik tengerész a down-t nyomta meg, amikor indítani akart. Mindenesetre, a lift tényleg elindult és sohase látott folyosónál állt meg. Itt egy darabig kóválygogtunk, majd elkezdtünk egy lépcsőn menni felfelé, amíg ismét megtaláltuk azt a folyosót, ahol beszálltunk.

Az étterem pazar berendezésű, hatalmas helyiség volt, gyönyörű dekorációval, és számtalan pincérrel. Az asztalok terítése szokatlan volt, főleg az evőeszközök igen nagy száma. Az étlapból a képet értettük csak, de a pincér egy idő után elkezdte használni a józan eszét, rájött, hogy valószínűleg éhesek vagyunk, és hozott egypár furcsa dolgot. Egyedül a tojás és a sonka keltett ismerős benyomást, amivel megraktuk magunkat. Újév lévén szentmisét tartottak a számunkra a hajó előadó termében, ahol mozi szokott lenni. Istenem, segíts bennünket ebben a lehetetlenül induló évben. Utána elindultunk felfedezőútra. A hajó valamivel nagyobb, mint 25.000 tonna, Empress of Brittain néven fut, és a Canadian Pacific vállalaté. 640 láb hosszú és 85 láb széles, megfelelő idő esetén közel 25 mérföldes óránkénti sebességre képes. Az ebédről teljesen elfeledkeztünk

a nagy kíváncsiskodásban, de legalább fogalmunk volt a hajó beosztásáról. A legnagyobb bajt az okozta, hogy a felírásokat nem értettük, így mindig csak az érzékünkre bíztuk magunkat, ami sokszor megcsalt. Ha legalább szótárunk lett volna. Délután fáradtan berogytunk a nagy társalgóba, hogy folytassuk a Salzburg óta folyó römi partit. Valami zenekar jött be később, és azt hallgattuk. Később teát szolgáltak fel, aminek igen örültünk, mert úgy – ahogy elvertük vele az éhségünket. Vacsora előtt egy kis búcsúzó ünnepség szervezését csináltam. A vacsorát gyorsan bekaptuk és siettünk a fedélzetre. Sötétben indultunk el, pontosan 6:44-kor, ahogy a hajónaplóban áll. Kis vontató hajók óriási igyekezettel cibálták ki a hatalmas hajókat a kikötőből. Rajczy Lajost kértem meg szavalni azt, amit ő tart legmegfelelőbbnek ez alkalomra. Ezzel a búcsúval a vén Európától való fizikai elszakadásunkat akartuk kifejezni, levezetni az ismeretlenségbe indulás fojtó érzését. A röviddel előtte megtett kanadai utamon nem láthattam annyit, hogy amerikai tapasztalatokról beszélhetnék. Rajczyt igen szerettem a Nemzetiben látott szerepeiben: furcsa, hogy rendszerint király és munkás szerepeket játszott felváltva. Erős széles arca jól élt emlékezetemben, és így azonnal megismertem a hajón a La Manche keresztezéskor, és elbeszélgettünk az úton. Akkor még nem vette elő árnyékát a Kanadában végrehajtott öngyilkosságának semmi; legalább is annyit egy pár órás beszélgetésből lehetett volna érezni. Nyugodt, lassú beszédű, fáradt ember benyomását keltette. A fedélzeten teljes sötét volt, amikor elkezdett szavalni. Most lehetett érezni igazán, hogy milyen nagy művész, és a tiszta, férfias magyar szövegmondásnak milyen nagy mestere. Hangja felerősödött a körülötte álló soproni diákok fekete gyűrűjén és belevágott a sötétszürke tengeri levegőbe. Az ajtón kiszűrődő fény időnként megvilágította erős vonásait s szinte megnőtt alakját. A verset sem azelőtt, sem azután nem hallottam soha. Egy papírlapról olvasgatta, amelyre ceruzával voltak felróva a sorok, és a költő ajánlása Rajczyhoz. Most is bennem él néhány sor belőle „az a gyönyörű, de gyönyörű". Különböző emberek szájába adja ezt a sort, és azok jellemüknek, nemüknek megfelelően másra alkalmazzák ezt. A gyilkosnak az ölés a gyönyörű, az anya azt mondja „síró gyermeknek keblemet adni, az a gyönyörű, de gyönyörű stb. és végső sugárzó buzdítást nevezi minden ember gyönyörűségének. Nem hiszem el, hogy aki öngyilkosság gondolatával foglalkozik, ilyen verset legyen képes kiválasztani, és azt úgy előadni, hogy megrázza vele a hallgatóit. A Himnuszt a szavalata előtt énekeltük el, s utána pedig a régi diák búcsúzó nótát, a ballag már a vén diákot, aminek második versszakát kisajátítottuk: „mielőtt mi elmegyünk tovább, tovább, egy szent fogadást még teszünk, ha Sopron hív mi ott leszünk, Sopronért vesszen életünk." Olyan árváknak, elhagyatottnak éreztük magunkat, úgy tele voltunk valami belülről szorongató keserűséggel, hogy képtelenek voltunk ezután lemenni a kabinokba. Most szakadt ránk igazán a hontalanság. Leültünk a hideg fedélzeten és szinte cserkész tábortűz hangulatba ringatva magunkat folytattuk az éneklést. Nem hiszem, hogy 10 óra felé visszaforduló révkalauz ne furcsállotta volna a fedélzetről jövő magyar nótákat, és a soproni diáknótákat. Ezek a nóták igen megfelelőek a búcsúzó szentimentalista érzések kifejezésére. „Ha csókjaim feledve a messzi távolban, emlékezz olykor, olykor hű vadászodra". A szél egyre jobban feltámadt, de mi fennmaradtunk és szó szerint belesírtuk bánatunkat a sós déli szélbe.

Gőgös Ferenc
GONDOLATOK IDEGEN FÖLDÖN

Süvölt a szél kinn,
Szikkad az anyaföld,
S alatta valahol csírázni kezd már
A rejtőző élet.
Tavasz van.
A múló percek alatt lassan
Újra éled
Ami a télen eltemettetett.
– S minket idegen földön ért ez az új tavasz.–
Messze túl zúgó fenyvesek,
A tavaszi szél
Ismeretlen illattal jön felőletek.
Vajon megszokjuk-e majd
A barna földet,
Havas hegyeket,
A sósvízű tengert,
S a pénzéhes marcona embert,
Ez idegen tájnak furcsa szülöttjét?
Vajon hazánk lesz-e
E föld, melyre majd testünk
Verítéke hull?
Lesz-e itt otthonunk?
S megmaradunk-e, melynek születtünk,
Búsuló, de munkás jó magyarnak?

Vagy mi is bedőlünk a csillanó aranynak,
S leszünk barbárok
Késsel, pisztollyal, könyökkel
Törtetve bírásáért
A nagyhasú Mammonnak.
Vajon feledjük-e majd
A csengő verssorokat,
Az otthon szavát,
Mely egyre visszavár,
És éjjelenkint esdekelve hív?

Nem hihetem,
Hogy az idő mindent lerombol,
Az égő szeretetet hazánk iránt,
Nem koptathatják el
Az egyhangú múló évek koppanásai.
Mert ahányszor jön
A tavaszi szellő,
S hoz magával hegyi illatot,
Eszünkbe juttat egy régi, kopott
Soproni tavaszt,
Midőn a Lőverekből jövet
Megcsókoltunk egy édes kislányt,
Kinek kezében virított
A délután szedett csokor gyöngyvirág.
S e csók, s ez illat után,
– Esküszöm! –
Mi nem felejthetünk.

Abbotsford, 1957. feb. 19.

AKKOR MINDANNYIAN BIZONYÍTOTTUNK

Levél interjú Nagy Lászlóval

„A Hanság déli csücskén, Veszkény községben születtem. Paraszt családból származom. Az élet kényszerített rá, hogy minden falusi munkából kivegyem a részemet. Ma is büszkén vállalom, hogy a mezőgazdasági munkák nagy részét gyakorlatból ismerem. Szülőfalumban tanultam meg a munka becsületét, a munkás ember tiszteletét. Tanulmányaim fő pillére a győri bencés gimnázium, ahol a tanulás és a tudás jelentőségével ismerkedtem meg. 1953 szeptemberében kerültem Sopronba az Erdőmérnöki Főiskolára. Itt a közösséghez tartozás, a közösségért való felelősségvállalás nemes érzésével találkoztam. Ennek szellemében vállaltam évfolyamomon belül közösségi munkát.” (Nagy László)

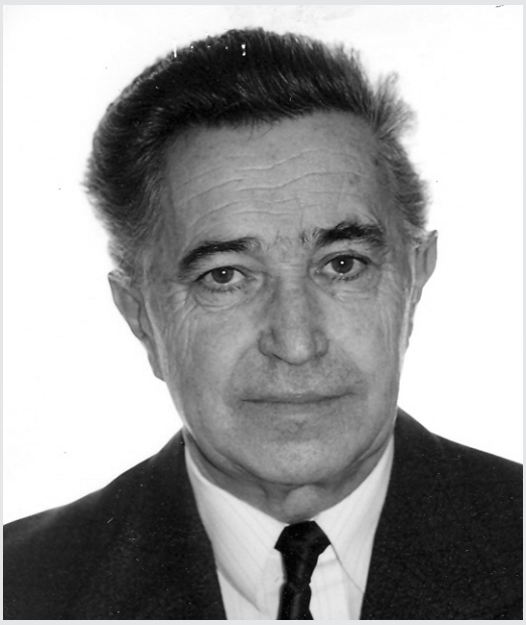

Nagy László

-Mikor és hogyan került az események sodrába?

-Az előzményekből következik, hogy a Sopronban történt minden események mindegyikében részt vettem. Ott voltam Dimitrov téri diákotthonban tartott előkészítő megbeszélésen, segítettem a követelések összeállításában. Már az eseményeket megelőzően tevékeny szerepet vállaltam, ebben évfolyamtársaim többsége támogatott.

-Mi volt a szerepe a MEFESZ-ben, melyik terület tartozott Önhöz?

-A MEFESZ Intézőbizottság tagjaként a munkamegosztása során a vidéki csoport vezetője lettem.

-Intézkedéseik során a soproni lakosok Önöket legitim vezetőként fogadták el?

-Igen. A lakosság elismerte, hogy az egyetemisták az érdekükben is tevékenykednek. A városban rendkívül nagy tekintélyünk volt. Intézkedéseinkkel egyetértettek, mindenben támogattak bennünket. A város lakóinak aktív közreműködése is hozzájárult ahhoz, hogy Sopronban rend volt, az ellátásban nem kellett hiánnyal küszködni, és rendbontás nélkül éltük meg a forradalmi napokat.

-Volt-e a tevékenységük során olyan pillanat, és ha volt, mikor érezte azt, hogy amit csinálnak, az forradalom, sorsfordító történelmi pillanat része lehet, vagy „csupán” tették a dolgukat és közben nem gondoltak arra, hogy adott esetben az elnyomó rendszer ellenségei lehetnek cselekedeteik miatt?

-Nem volt olyan pillanat. A feladatok sokasága mellett arra figyeltünk, hogy az egyetem területén, a városban a rendet fenntartsuk, gondoskodjunk a lakosság ellátásáról, segítséget nyújtsuk mindenkinek. Az események sodrában fiatalos lendülettel, lelkesen tettük, amit a szívünk diktált. Jó szándékkal, azzal a meggyőződéssel, hogy az emberek és az ország javát szolgáljuk.

-Melyek voltak az október 23-tól november 4-ig tartó időszak azon napjai, amikor úgy érezte, hogy szabad, hogy egészen az?

-Az egyetemen belül végig szabadnak éreztük magunkat. A soproni szellemnek megfelelően az eseményeket megelőzően is önállóan szabadon cselekedhettünk, természetesen a kor szellemét és a társadalmi elvárásokat figyelembe kellett venni. A szabadság nem egyszerű fogalom, ezért nehéz erre a kérdésre válaszolni.

-Milyen sors várt Önre a forradalom bukása után?

-A forradalmi események után én itthon maradtam. Részt vettem a MEFESZ újjászervezésében. December elején Illyés Benjamin és Szilágyi István évfolyamtársammal tanáraim megbízása alapján Ausztriába utaztunk, hogy társainkat tájékoztassuk, és megmutassuk, hogy hazafelé is vezet út. A MEFESZ munkáját az új hatalom emberei előbb nehezítették, majd megakadályozták. Az Intézőbizottság megszűnését március másodikán jelentette be. Az erdész szakon a KISZ megszervezésére kértek fel, ezt nem vállaltam, a KISZ-be nem léptem be. Tanáraim határozott és bátor kiállásának köszönhetően tanulmányaimat befejezhettem, de az egyetemen tisztséget nem tölthettem be. Társaim végig elismertek.

-Szakmai előmenetelét illetően érte-e valamilyen hátrányos megkülönböztetés, azért, mert részt vett a MEFESZ munkájában?

-A diploma megszerzése után az egyetem vezetői által összeállított minősítés tevékenységemet negatívan ítélte meg. Jeles diplomával „védkerület vezetőnek” javasoltak azzal a kiegészítéssel, hogy megbízható vezető mellett van remény arra, hogy hasznos munkát végezzek. A Dél-Zalai Állami Erdőgazdaság alkalmazott. El kell mondanom, hogy munkahelyemen az emberek többsége csendben, elismeréssel kezelte múltamat, de voltak olyanok is, akik ellenem fordították. Így aztán fegyelmezett magatartással, folyamatos tanulással, állandóan bizonyítanom kellett. Vállalatomnál több felelős beosztásban dolgoz-

tam. 1993-ban vezérigazgató-helyettesi munkakörből mentem nyugdíjba saját kérésemre, mert nem értettem egyet a végrehajtott változásokkal. Még ebben az évben a Zalaerdő Rt. Igazgatóságának elnökévé választottak. Ezt a pozíciót töltöm be jelenleg is. A zalai erdők szolgálatában eddig 48 évet dolgoztam ugyanannál a vállalatnál. Talán ez is jellemzi, hogy munkatársaimmal milyen kapcsolatot tudtam kialakítani és fenntartani. Hozzá kell tennem, hogy politikai szerepet soha sem vállaltam, pártnak tagja nem voltam.

-Önnek nem történelem ez a forradalom, hanem az életének egy része. Hogyan élte meg az elmúlt ötven év során, hogy mindig másképp írnak róla, másképp tanítják a felnövekvő nemzedékeknek? Hogy tekint Ön egyre változó nemzeti ünnepünkre?

-Mielőtt erre a kérdésre válaszolok, hadd idézzem valéta könyvemből egyik tanárom bejegyzését: „Kevesebbnek vagy többnek mérnek? Ne háborogj, nem változott súlyod, csak mindig más a mérleg." Nem új dolog, hogy a különböző rendszerek és csoportosulások a nemzeti ünnepeket saját céljaiknak, érdekeiknek megfelelően igyekeznek kihasználni. Több éven keresztül nem gondoltam, hogy megérem azt az időt, amikor 56-ról nyíltan és elismeréssel lehet szólni. Ez bekövetkezett. Ma nem tudom elfogadni az ünnepeknél tapasztalható megosztottságot. Az, ahogy az eseményeket tanítják, érdekeiknek megfelelően egyesek mit mondanak, az is hozzájárul ahhoz az érdektelenséghez, ami ünnepeinken tapasztalható. Unokám is egyetemista. Nem féltem a mai fiatalságot, az értékek mellett fognak kiállni.

-Hogy tekint a közelgő 50. évfordulóra, az ünnepnek milyen üzenete lehet a mai magyarok számára?

-Az ünnep tekintélyét növelheti ez az ünnepség sorozat. A fő mondanivaló az, hogy akkor a fiatalságnak a történelem esélyt adott arra, hogy megmutassa tettre készségét, hitét és emberségét. Akkor mindannyian bizonyítottunk. Bizonyított az is, aki később elhagyta az országot és a családtól, barátoktól távol, nehézségeket vállalva gyökeret eresztett. Bizonyított az is, aki a bizonytalanságot, a felelősségre vonás kockázatát vállalva itthon maradt, szolgálta hazáját és a magyar erdőgazdálkodást. Közösen ismerjük el egymás eredményeit, mert ezt kívánja meg tőlünk az a szellem, amire a selmeci hagyományok, a soproni neveltetésünk, a forradalmi múltunk tanított bennünket.

Tóth András

Sarkady Sándor:

Naptár

- Lazur Barnának –

1956. október 23.

A Tűzokádó mégis csak kitört.
Rongyos talpaktól dübörög a föld,
A nép ez egyszer bizton győzni fog –
Hiába lőttök, rémült gyilkosok!
Piros vérünk az utcán elpereg,
De háromszínű zászlók lengenek,
A teszthalott nép életet tanul:
A szent szabadság végre hát az úr!

Okt. 29.

A fegyver csillog, és a szív dagad,
Vonulunk, büszke nemzetőr-csapat.
A nóta zeng, a láb egyszerre lép –
Vállunkra üt az októberi ég.

Nov. 1.

Orkán közelget. Minden fény kihalt.
Az ég felettünk zengve feketül.
A vártán állva várjuk a vihart,
Szabadon még, de egyes-egyedül.

Nov. 4.

A döbbent hajnal nesz nélkül pirul,
S a baljós csöndben váratlan vadul
Az átkos ágyúk felmorajlanak,
Budán és Pesten házak omlanak,
Sikoltva száll az ég felé a láng –
Borzadva néz felénk a nagyvilág.
- S akikre törtek ordas ördögök,
Kik ellen tankok ezre földörög,
Akikre ólmot gépágyú okád –
Meztelen mellel várjuk a halált...

Nov. 9.

Jajong a csend. „Egy ország vérben áll."
Üszkös romok között tort ül a halál.

Nov. 15.

És nem haltunk meg. Újra él hazánk.
A harc után most fegyverünk a sztrájk!
E zord acéllá edzett nép felett
Sokáig úr az önkény nem lehet.

Nov. 26.

Te bunkós öklű, roppant talpu nép!
Tipord el földed undok szégyenét,
Iván Kádárt és Fjodor Münnichet –
Az árulókat meddig tűritek?!
Te bunkós öklű, roppant talpu nép!
Drágán fizetsz meg minden alkuért,
Fegyvert megint, ha másként nem lehet –
Küldd a pokolra álnok ellened!
A jobb jövőért bátran pusztulunk,
De jármot húzni többé nem fogunk,
De szovjet gyarmat többé nem leszünk,
Ha veszni kell, hát jól van – elveszünk.
Az eszme egyszer úgyis győzni fog,
S késői, könnyes, ámuló korok
Mesélik majd, hogy élt egy nemzedék,
Ki nemzetéért adta életét.

„NEM VOLTUNK HŐSÖK, CSAK TETTÜK A DOLGUNKAT…”

A Nyugat-Magyarországi Egyetem az 1956-os forradalom 50. évfordulójához méltó ünnepségsorozattal emlékezik a magyarság XX. századi történelmét meghatározó történelmi eseményre. Az október 24-i díszünnepség egyikszónoka Németh Kálmán, egykori földmérőmérnök hallgató, aki 22 éves fejjel vett részt a helyi események irányítását végző MEFESZ munkájában.

-Mikor és hogyan került az események sodrába?

-Egy kicsit talán messzebbről kell kezdenem, mert mindenekelőtt azt kell hangsúlyoznom, hogy 56-ban Sopronban nem csupán az erdész hallgatók vettek részt az eseményekben, és azok irányításában, hanem létszámukban egyenlő arányban a bányász hallgatók is. Én a MEFESZ vezetőségében a földmérő és geofizikus hallgatókat képviseltem. Haniszkó Gusztáv hallgatótársammal együtt mindketten a DISZ vezetőségében is jelen voltunk, bár korábban mellőztek bennünket, 56 tavaszától az addig elnyomottak kerültek előtérbe. Mint már ismert közösségi ember kerültem én is a MEFESZ vezetőségébe. Az összefogást az is jellemezte, hogy míg korábban a DISZ-nek a két karon külön működött szervezete, addig a MEFESZ-ben erről a különállásról szó sem volt, hanem egységes szervezet és vezetőség jött létre.

Németh Kálmán

-Mikor és hol tartották alakuló közgyűlésüket?

-Október 22-én a SOTEX Kultúrházban Bujdosó Alpár – mert neki olyan képességei voltak, hogy sokak előtt is jól tudott beszélni – vezetésével, közfelkiáltással alakult meg a MEFESZ, a vezetőség a pódiumra került, és megkezdődött a vita.

-Tudomásom szerint a vezetőség tagjai felosztották egymás között a különféle teendőket, melyik terület tartozott Önhöz?

-Miután én az egyetemi felvétel előtt egy évig a Soproni Járási Tanácsnál dolgoztam, ezt a területet és a környékét jól ismertem, ezért megválasztottak közellátási felelősnek. Azokban a napokban a közellátás sajnos összeomlani látszott, ezért az egyetemistáknak kellett biztosítani elsősorban a kenyérellátást, ebben volt nekem feladatom több részfelelőssel együtt. Nekem elsősorban a malmok biztonságos üzemeltetését kellett felügyelnem, hiszen fogyóban volt a búzakészlet. Egy esetben megtudtuk, hogy az állomásról Ausztriába szállítanak gabonát, természetesen intézkedtünk, hogy ezt a gabonát ne vigyék sehová, hanem rakják ki a soproni malomban, s ez biztosította egy ideig a lakosság ellátását.

-Intézkedéseik során, a mindennapokban Önöket legitim vezetőként fogadták el a különböző helyeken, vagy azért vegyes volt a fogadtatás?

-Utólag is úgy ítélem meg, hogy nagyon is legitimnek tartották a MEFESZ-t, az egyetemistákat, hiszen nemcsak a környékről, hanem még Szombathelyről is kértek támogatást. Ott először sztrájkra kellet felszólítani a MÁV Járműjavító Üzemének dolgozóit, hogy azzal követeljék ki a forrdalmi vívmányokat, november 2-a körül viszont már azért mentünk oda, hogy felszólítsuk a sztrájkolókat arra, hogy fejezzék be tevékenységüket, mert most már dolgozni kellene. Ez alkalommal történt, hogy telefonon kerestek és kértek, hogy jelenjek meg a szovjet parancsnokságon. Ennek a „szíves invitálásnak” nem tettem eleget, inkább hazaindultunk, nehogy elkapjanak bennünket. A részleteket nem mondom, mert a különféle újságokban ilyeneket szoktak eltúlozni, és én nem szeretném őket követni.

-Van esetleg valamilyen feltételezése, hogy mit akart öntől a szovjet parancsnokság?

-Nincs feltételezésem, nekem csak az volt feltűnő, hogy tudnak rólam, azt is tudják, hogy Szombathelyen járok, tehát inkább az volt számomra meglepő, hogy az embernek a lépteit valahol, valakik nyomon követik. Ebben az időben már saját biztonságunk érdekében felfegyverkezve jártunk.

-Volt-e a tevékenységük során olyan pillanat, és ha volt, mikor érezte azt, hogy amit csinálnak, az forradalom, sorsfordító történelmi pillanat része lehet, vagy „csupán” tették a dolgukat és közben nem gondoltak arra, hogy adott esetben az elnyomó rendszer ellenségei lehetnek cselekedeteik miatt?

-Azt a hangulatot, azokat az érzéseket elég nehéz felidézni, ami akkor ért bennünket. Felszabadultságot éreztünk, és azt, hogy most valaminek történnie kell, de hogy ez mi lesz, vagy, hogy a rendszert akartuk volna megdönteni, ezt nem éreztem, inkább javítási szándék nyilvánult meg a részemről. Tettük a dolgunkat, mindenki, akinek valamilyen feladata volt, igyekezett végrehajtani, és ha valamikor ebben az országban, akkor ott, abban az időben, összefogás volt, ellentétek – még bányász-erdész ellentétek – sem alakultak ki.

-Melyek voltak az október 23-tól november 4-ig tartó időszak azon napjai, amikor úgy érezte, hogy szabad, hogy egészen az?

-Talán az első nap, tehát a megalakulás napja, amikor az ember eufórikus hangulatba került, utána már inkább végezte a feladatát és nem nagyon volt idő arra gondolni, hogy szabadok vagyunk, vagy nem vagyunk azok, lesz-e következménye annak, amit teszünk, vagy nem. Nem voltunk se bátrak, se hősök, csak tettük a dolgunkat.

-Mikor ülésezett utoljára, és mikor bomlott fel a MEFESZ?

-A testület azzal bomlott fel, hogy november 3-án Bujdosó Alpár Kéthly Annával elhagyta az országot. Utána már elég gyorsan peregtek a dolgok, kicsúszott a vezetés kezéből az irá-

nyítás. A fegyveres beavatkozás felé fordult az egész, mi az ellenállásnak sok értelmét nem láttuk. A bányászok mentek ki a cenki elágazáshoz az ágyúkkal, mi pedig géppisztolyokkal az egyetem botanikus kertjét vettük körbe, oda vezényeltek minket 4-én hajnalban. Ott vártuk az oroszokat. Később a régi Lővér Szállóba mentünk, de az újabb fejleményekből egyre világosabbá vált, hogy semmi keresnivalónk itthon, mert nincs értelme az ellenállásnak. Minket a szállodától felraktak egy teherautóra és a Muckon keresztül elhagytuk az országot, sajnos fegyveresen léptük át egy semleges ország határát, és ennek később súlyos következményei lettek. Egyesek fogolytáborba kerültek, mi St.-Wolgangba kerültünk ideiglenesen egy üdülőbe, ahol a soproni egyetemistákat összegyűjtötték. Érzelmi okokból is a visszatérést választottuk, hiszen nagyon megalázó volt, ahogy naponként jöttek különböző országokból, és elnézést a kifejezésért, de összetereltek az udvarra, mint a barmokat, és ott próbáltak válogatni közülünk, mondván: „te, meg te, meg te jöhetsz Svájcba, te meg Hollandiába…" Ezeket az embereket elvitték, mi meg vártunk a sorunkra.

-Ön végül is az itthon maradás mellet döntött, és a helytállást hazájában valósította meg. Milyen sorsa volt a forradalom bukása után?

-Vannak köztünk kint maradottak, és vannak, akik visszajöttek. Én a visszajöttek közé tartozom, mert kint is voltam, de visszajöttem. Most nem részletezem, hogy milyen okokból, érzelmi okokból inkább. A táborokból mi, soproni egyetemisták St.-Wolgangba kerültünk, onnan szöktünk meg Tamás Lászlóval és egy másik hallgatótársammal, Korona Bálinttal. Eljöttünk a határig, de mivel eltévedtünk, az ellenőrzési pontnál jöttünk át. Előzőleg egy évfolyamtársunk kint járt és megnyugtatott bennünket, hogy nem igazak azok a rémhírek, hogy az egyetemnél akasztanak, vagy tragikus dolgok történnek.

-Került-e valaki börtönbe a MEFESZ tagjai közül?

-Nem tudok neveket mondani, de egy harmadéves bányász hallgatóról, aki katonai felelőse volt a MEFESZ-nek, később tudtam meg, hogy talán két, vagy két és fél évet ült börtönben. Én próbáltam vele felvenni a kapcsolatot, de nem volt hajlandó erre, biztos voltak neki averziói, nem akart ezzel a dologgal többé foglalkozni…

-Visszatérve Sopronba, mikor merészkedett először az egyetem környékére, az egyetemi élet mikor került vissza a rendes kerékvágásba?

-Másnap mindjárt bementünk az egyetemre, sőt, még éjszaka a kollégiumba. Harmadnapon, pedig volt olyan órám, hogy a Tárczy-Hornoch professzor egyedül tartott nekem előadást. Szóval a visszatérésben semmiféle probléma nem volt, ugyanúgy, mintha mi sem történt volna, folytattuk.

-Egyetemi tanulmányait, majd szakmai előmenetelét illetően érte-e valamilyen hátrányos megkülönböztetés, azért, mert részt vett a MEFESZ munkájában?

-Az egyetemen egyáltalán nem, mondjuk a tanulmányi eredményeimre túlzottan nem vagyok büszke, nem voltam sose kitűnő tanuló, de a jórendűséget elérve, továbbra is ugyanúgy élveztem a tanároknak a bizalmát. Az egyetemen kívül egy-két dolog volt, amiről nem szívesen beszélek, mert ezeket el szokták túlozni…

-Pedig nagyon érdekelne bennünket…

-Hát, az egyik dolog, amiről beszélhetek, hogy még '75-ben a Vízműnél is kaptak a vezetőim támadást, hogy miért mertek egy ellenforradalmárt főmérnöknek fölvenni. A mozgatója az egésznek a soproni hadkiegészítés parancsnoka volt, aki '56-ban elsőként jelent meg a MEFESZ-ben letépett vörös csillaggal, mondván: „gyerekek, veletek vagyok!" Aztán később láttuk pufajkásan … ő elég sokáig piszkált. Aztán egy másik eset volt: Ferenczy százados, aki a forradalom után lett a rendőrparancsnok '57 sopronkövesdi búcsúján szórakozni támadt kedve és elvitt egy kicsit kocsikázni…. Jól összevert engem a kocsijában, faggatott, hogy mondjam el, mit csináltam, addig „kérdezgetett", amíg első, világosszürke öltönyöm csupa vér lett…

-Kihallgatásra, vagy efféle rendőrségi cselekményre nem került sor?

-De, másnap be kellett menni kihallgatásra, ahol jegyzőkönyvet vettek fel, aztán elengedtek. Később se lett ennek folytatása, ahogy tudom azért, mert az akkori dékán beszélhetett a rendőrkapitánnyal, hogy az egyetemistákat hagyják békén.

-Kapott-e ez után valamilyen hivatalos értesítőt a hatóságoktól, hogy „rendben van, lezártuk az ügyét", vagy pedig folyamatos félelemben élte az életét?

-Folyamatos félelemben éltem, azért is mentem végzés után elég távolra – Gyöngyösre kerültem a bányához -, mert tudtam, hogy engem itt egyrészt figyelnek, másrészt az a bizonyos pufajkás is rajtam tartotta a szemét.

-Mikor hívta vissza a hűség városa?

-12 évig voltam Gyöngyösön, de '71-ben elég nagy gondok voltak ott a bányászattal a '68-as új mechanizmus miatt, ezért, amikor Kocsis József évfolyamtársam – akkori KISZ-titkár, később tanácselnök-helyettes, majd országgyűlési képviselő - szerzett nekem itt állást, és úgy is érezhettem, hogy most már csend van körülöttem, akkor hazajöttem.

-Önnek nem történelem ez a forradalom, hanem az életének egy része. Hogyan élte meg az elmúlt ötven év során, hogy mindig másképp írnak róla, másképp tanítják a felnövekvő nemzedékeknek? Hogy tekint Ön egyre változó nemzeti ünnepünkre?

-Ha innen kell visszatekintenem, legtöbb tekintetben egészen máshogy látom, mint ezt sokan próbálják magyarázni. Talán a történészek majd felkutatják ennek a folyamatát, de én hangsúlyozom, mi nem akartunk rendszerváltozást, csak egy enyhébb szocializmust gondoltunk a jugoszláv példát véve alapul. Próbáltuk elérni, hogy munkástanácsok irányítsák a gyárakat, ne központi diktatórikus intézkedések. Ezzel indultunk, természetesen a követeléseinkkel azért jócskán túlléptünk ezen, az erdélyi autonómiától kezdve, az oroszok kimenetelén át, még sok mással folytatva. Mi ezeket akkor nem akartuk túl harsányan követelni, mert attól féltünk, hogy ha túlzásokba esünk, akkor nem lesz semmi értelme az egésznek.

-Hogy tekint a közelgő 50. évfordulóra, az ünnepnek milyen üzenete lehet a mai magyarok számára?

-Azt szeretném hangsúlyozni, hogy akkor az összetartás, volt a legnagyobb erénye a forradalomnak, ami ma sajnos egyáltalán nincs meg. Attól félek, hogy ebből a megemlékezésből inkább ellentétek alakulnak ki, minthogy összetartás lenne, pedig ha valamikor, akkor most igazán erre lenne szükség. Szóval, nem vagyok túl optimista az ünnepségeket illetően. Ha nehezen is, mert nem akarok senkivel nézeteltérésbe keveredni, mégis vállaltam szerepet az ünnepségeken, azért, hogy valamit - anélkül, hogy belekeverednék napi politikai kérdésekbe -visszaadjak abból a hangulatból és összetartásból, ami akkor jellemezte az országot.

Tóth András

„AZ EMBER KÜZDÉSRE VAN TEREMTVE...“

2006. október 23-án, a forradalom 50. évfordulója alkalmából a Nyugat-Magyarországi Egyetem emlékművet avat a soproni botanikus kertben. A szobor alkotójával Soltra E. Tamás Ferenczy-díjas szobrászművésszel ebből az alkalomból beszélgettünk.

-Nyugat-Magyarországi Egyetem talán legjelentősebb idei eseménye az ‘56-os emlékmű avatása a campus területén. Mit érzett, mire gondolt, amikor megtudta: ön fogja elkészíteni?

-Azt, hogy nagyon komoly kihívás. Két oka is van ennek. Az egyik akkor tudatosodott bennem, amikor megtudtam, hogy az egyetem kertjében helyezkedik majd el, hiszen majd‘ húsz évet töltöttem el a városban és valahogy mindig úgy adódott, hogy ott nem sikerült egyetlen munkámat sem felállítani. Részemről megvolt a szándék. Volt, hogy meg is kértek rá, de valahogy mindig közbejött valami, épp máson, például a Hűségkúton dolgoztam. Úgy tűnik, most megkerülhetetlenül megtalált a feladat. A másik ok magának az eseménynek a komolysága.

-Meglepte a felkérés?

-Nyugodtan mondhatom, hogy váratlanul ért. ‘56-ról szoborban nem gondolkodtam. Egy plakettpályázatot megnyertem a megyénél és el is készítettem ennek az ‘56-os plakettjét, tehát foglalkoztam a témával. Amikor megkaptam a megbízást, abból az alaphelyzetből indultam ki, hogy mindenképpen a kert adottságainak megfelelően figurális irányban kell megoldást keresnem, de úgy, hogy ezt a geometrikus összefüggésekkel is párhuzamba állítsam. Meggyőződésem, hogy mindig ennek a feszültsége adja egy szobornak a sikerét. A másik fontos kérdés a pátosznak a kérdése. Én úgy érzem, ha létezik emlékműszobrászat, akkor annak valamilyen szellemi próbát példaként kell, hogy állítson. Ennek a pátosznak a hőfoka korszakonként változik, de enélkül száraz, rideg, elidegenedett formák kerekednek. Majdnemhogy iparivá válnak. Úgy gondolkodtam, hogy a megoldást az alkotás és az anyaggal való kapcsolat, az anyagok minősége által próbálom felszínre hozni. Ebből adódott az az elképzelés, hogy ez egy vertikális, hosszanti elrendezésű kompozíció lenne, amely szimbolikus fát jelenítene meg, aminek van gyökere, törzse és... és kibontakozik? Ez nagyon nagy kérdés mindannyiunk számára. A hely kijelölése is egyértelműen utal erre a fa-jellegre, hiszen egy sziklakertből nő majd ki ez az objektum. Függőleges tagolása a történelmi folyamatosságot szimbolizálná. A figura és a geometria között nagyon izgalmas küzdelem feszül, hiszen számunkra a minőségi emberi lét mindig küzdelmes. Az ember – így is mondhatnám – küzdésre van tervezve, vagy szoktatva. Ezt a sziszüphoszi elképzelést próbáltam megjeleníteni, úgy, hogy egy nagyon zárt rideg geometrikus rendben helyezkedik el az emberi figura, aki küzd valamiért. Nem valami ellen, hanem valamiért. Ebben a nagyon erősen geometrizáló, szikár, végtelenül kicsiszolt helyzetben keresi a belső hangját. Így próbáltam az anyagot is kiválasztani hozzá. Rodéziai gránitból készül maga a tömb, aminek megmunkálása elképesztően nehéz, valahol a kőmunkák csúcsát jelenti. A belső emberi viszonylatokat mindenképpen a bronz oldaláról közelítettem meg és annak patinázásával, zöldítésével, antikizálásával próbáltam azokat a történelmi korokat is megjeleníteni. Ez teszi egyértelművé , hogy itt múltba nézésről is szó van. Anélkül nem lehet jövőt építeni. A tematikusságot egyedül az 1956-os évszám fogja jelezni, ami aranyozott betűvel lesz megjelenítve a fő hasábon.

„Napi 8-10, időnként 12-14 óra tette lehetővé, hogy mindent kivegyek, amit ki akarok belőle venni és megmaradjon az, amit már nem tudok módosítani.”
Soltra E. Tamás szobrászművész a két viasz makettel.

A másik, a mesterségbeli, szakmai oldala az alkotásnak. Hónapokon át dolgoztam rajta, magán a mintán is, és a gondolaton is, és sok-sok módosítással, belső küzdelem árán jutottam el arra az állapotra, amit szignózhatok, ami felvállalható. Ezt követte a kivitelező munka, annak irányítása, művészeti ellenőrzése, a bronz öntése, csiszolása, cizellálása, patinázása, a kőmunkák, a helyszín. Tehát itt most egy nagyon érdekes időszak jön, mert ennek az egésznek az összeérlelését kell kézben tartani.

-Milyen környezetben fog állni az emlékmű?

-Látszólag zárt és eldugott, növények által körülvett területen, de mégis rendkívül kiemelt helyen lesz elhelyezve. Valaki meg is jegyezte, hogy ennyire eldugott helyre hogyan kerülhet? Én azt hiszem, hogy maga a téma természete intim jellegű. Ha a klasszikusan érett kertekre gondolok, egyértelmű, hogy azok a szellemi épülés, fejlődés színterei is. Úgy éreztem, hogy ez egy más típusú megközelítés. Nem hiszek abban, hogy erre mindenképpen teret kellene szentelni és valahol a város közepébe állítani. Az általam kifejteni próbált gondolat sem alkalmas erre a szerepkörre. Inkább visszafogott, magábatekintő, mélyebb összefüggésre utaló jelképet igyekeztem keresni.

-Említette, hogy a helyszín is, az emlékmű is az elmélyedést segíti. A művészi alkotás is hosszas, meditatív folyamat. Hogyan változott közben maga az alkotás tárgya?

-Tematikus oldalról nem változott, maradt ez a zárványba belefagyott emberi figura, viszont, hogy ez milyen legyen, az három hónap küzdelmének gyümölcse. Napi 8-10, időnként

12-14 óra tette lehetővé, hogy mindent kivegyek, amit ki akarok belőle venni és megmaradjon az, amit már nem tudok módosítani. A tér kiszögelléseit alakítani és a formákat torzítani kell, hogy a térrel össze tudjanak nőni. Ez adja az intimitását, a lüktetését egy plasztikai értékrendnek. Így alakult ki a letisztult forma. Közben természetesen két zsűrije is volt a szobornak és lesz majd egy harmadik, fennmaradási zsűri is. Ezeken is elhangzottak vélemények, amelyek bizonyos részeit megfogadtam, más részein elondolkodtam, de nem változtattam.

-Változott-e önben a történelmi esemény szubjektív élménye?

-Elmélyült. Azt tudnám mondani, hogy még nagyobb feszültségtartalmakra jöttem rá és azt hiszem, hogy ezek a történelmi folyamatok vállalhatóak, egyértelműek. Az utánunk következő nemzedékekre vár ezek pontosítása, hiszen minden nagy történelmi változásra évszázadnyi időt kell szánni, mire bevésődik a történelmi tudatba. Számomra egy nagy tanulsága mindenképpen volt. A mai világ arra inspirál, hogy a feszültséget vezessük le: meditáljunk, sportoljunk, fogyjunk, hízzunk, nagyon sokféle módszere van ennek. A művészember ezt nem teheti meg. Feszültségmegtartó magatartást kell tanúsítania és ebből adódik, hogy ezek a hétköznapi blöffök, a percembereknek valóban kellemes időtöltést jelenthetnek, de a művészeti ábrázolás lényege a feszülség megtartása. Ebben koncentráltabb szintre jutottam, hiszen ez az, ami a szobrászatnak a lényege. Ezt a meccset fejben nem lehet lejátszani. Fizikailag meg kell küzdeni, mire az ember rádöbben azokra a formai elemekre, amelyekről tudott, hallott, érzi is valahol, de amíg nem tapintotta ki a maguk valóságában, valós tömegében, addig puszta absztrakció. Ebben mindenképpen segített.

-Említette Sziszüphoszt, ami a teljesen reménytelen küzdés megfogalmazása. Van-e ön szerint bármilyen optimista üzenete '56-nak, az alkotásnak?

-Úgy érzem, Kerék Imre barátom Sziszüphoszról szóló versében utal erre: mit érne, ha egyszer mégis megállna ott fennt?

Hargitai Gábor

(Az emlékmű készítéséről készült színes összeállításunk lapunk hátsó borítóján látható.)

„A belső emberi viszonylatokat mindenképpen a bronz oldaláról közelítettem meg..."

Gőgös Ferenc: OKTÓBER 23

Egy nap volt az őszből,
Esős és szürke,
Mint annyi más.
A kopasz ágak
Éppúgy vigyázták
A levelek hulló ritmusát,
Mint régen....
De aznap mi nem láttuk ezt;
Feljebb néztünk.
Az egymásba futott felhők között
– Pillanatokra,
Reánkvillant a Nap;
– Emlékeztek még?
Vénáinkban
Meglódult a vér,
Szívünk verése
Új ütemre váltott,
S nem tudtuk,
Csak éreztük,
Hogy amit látunk:
Történelem.
Hitetlenkedve néztük egymást,
A köröttünk torlódó
Boldog arcokat,
S megértettük,
Hogy kicsinyes, apró emberekből
Megalkottunk egy nemzetet.
Leszállt az éj,
De nem engedtük,
Hogy kihunyjon a fény!
Fellobogtak fáklyatűzek,
S mi
Mintha tűzimádók lennénk,
Hajnalig csodáltuk
Az élő lángokat.
Áldozás volt ez:
Szent és örök,
Egyéni és egész.
Eljegyzés volt ez:,
Egy roppant vágy
A boldog nász után.
Gyász lett a nászból
És keserű futás.
... Ha emlékezéstek
Erre a napra téved,
Ne hajtsátok le
Fájón fejetek!
Nem buktunk el a harcon:
Azok a fáklyák még égnek
Lelkünk belsejében.
És égnek!
Égnek az őrtüzek!
... De ha könny gördülne le
Az arcotokon,
Azt hagyjátok ott.
Jön majd egy lenge
Őszi szellő,
S igazságosztó mérlegére
A Isten felteszi azt.

Vancouver, 1958. október 14.

AZ 1956. OKTÓBER 26.-I MOSONMAGYARÓVÁRI SORTŰZ ÁLDOZATÁUL ESETT HALLGATÓINKRA EMLÉKEZÜNK

A Mosonmagyaróvári Mezőgazdaságtudományi Kar 1989. október 26-án Emléktáblát avatott az 1956. október 26-i mosonmagyaróvári sortűz áldozatául esett hat hallgatójának. Az ott elhangzott avatóbeszéddel emlékezünk volt hallgatóinkra és az 1956-os eseményekre.

„Mert nem sírhatok én itt. Az Emberiségnek nincs joga sírni a földön;
Csak esélye maradt, hogy a pártalan jövendőhöz könyörögjön;
Mert önmagához ma nem lehet felmentő kegyelemmel;
- nem érezheti magát embernek az itt, aki ember.”

(Váci Mihály)

Tisztelt Emléktábla-avató Ünnepi Gyülekezet!
Kedves Barátaink! Kedves Vendégeink!

Harminchárom évvel a tragikus események után magunk előtt kissé pironkodva, de mégis büszkén és a környezetünk előtt emelt fővel jöttünk ide, hogy ha szerény keretek között is, de maradandó és méltó emléket állítsunk hat volt akadémistának:

Horváth Gyulának
Nagy Árpádnak
Pintér Gizellának
Szalai Istvánnak
Varga Erzsébetnek és
Weszterǵom Imrének.

Ők hatan, sorstársai voltak annak a 109 óvári lakosnak, akik 1956. október 26-án a késő délelőtti órákban eldördülő sortűz áldozatai lettek.

HORVÁTH GYULA Szanyból érkezett Óvárra, 1956-ban III. évfolyamra járt. Édesapja kőműves, édesanyja háztartásbeli. Hárman voltak testvérek. A pápai Türr István Gimnáziumban érettségizett. Évfolyamtársai szerették szolid, csendes magatartásáért, tisztelték töretlen szorgalmáért. 21 évet élt.

NAGY ÁRPÁD Sarródon született 1936-ban. Édesapja géplakatos, édesanyja háztartásbeli. Egyetlen testvére még gyermekkorban meghalt. Először tanítóképzőbe járt, okleveles tanítóként iratkozott be Óvárra. Mindenképpen pedagógus szeretett volna lenni, azt tervezte, hogy óvári tanulmányainak befejezése után mezőgazdasági szaktanári pályára megy. Kiváló tanuló, és vidám egyéniség volt. 20 évet élt.

PINTÉR GIZELLA 1937-ben született Ivánban. 1956-ban az I. évfolyamra járt, így alig két hónapja volt Óváron, amikor a golyó életét kioltotta. Ketten voltak testvérek. Szülei földművesek, édesanyja jelenleg is él. Pintér Gizellát 19 évesen érte a halál.

SZALAI ISTVÁN Balatonfőkajáron született 1936-ban. Szüleit nagyon korán elvesztette: édesapja elesett a világháborúban, édesanyját pedig 1945-ben ölte meg egy eltévedt golyó. Ketten voltak testvérek. 1956. október 1-jén töltötte be 20. életévét.

VARGA ERZSÉBET 1937-ben Töltéstaván született, az 1956/57. tanévben az I. évfolyamra járt. Tízen voltak testvérek. Édesapjuk – aki maga is mezőgazdasági szakember volt – akarta úgy, hogy gyerekei közül valamelyik a nyomdokain haladjon. A testvérek most is őrzik azt a két táviratot, amelyek 1956. október 26-án érkeztek. Az egyik még 25-én kelt és az édesanyjának szólt: „Jól vagyok” – Erzsi. A másodikat október 26-án az Akadémiáról küldték ezzel a szöveggel: „Erzsi nevű lányuk meghalt” – Élt 19 évet.

WESZTERGOM IMRE Lébényben született 1936-ban, pedagógus családból. 1956-ban III. évfolyamos hallgató. Kiváló tanuló, kellemes modorú, mindig segítőkész egyéniség. Kiemelkedő műveltsége nagyfokú szerénységgel párosult. Kollégiumi szobatársai szerint megfontolt, higgadt ember volt, aki tartózkodott a szélsőséges megnyilatkozásoktól. Alig múlt 20 éves, amikor meghalt.

109 ártatlan ember, s közte hat egyetemi hallgató élete. Még ennyi év után is elborzadunk és önkéntelenül azt kérdezzük: Miért?!

A hatalomhoz való görcsös ragaszkodásnak, a páni félelemnek, vagy talán az emberi felelőtlenségnek estetek áldozatuk? Oly mindegy ez ma már, mondhatnánk. Mondhatnánk, de ezzel – kegyeletsértő módon – azt sugallnánk az utókornak, hogy a halálba vivő utolsó utatok a véletlen, a tévedés műve és mint ilyen, értelmetlen is.

Persze jól tudjuk, hogy egyikőtök sem meghalni indult, hisz ma már az sem titok, hogy egy teljesen békés, rendezett és fegyelmezett felvonulás részesei voltatok, több ezred magatokkal.

Annak is tudatában vagyunk, hogy az elmúlt 33 év folyamán a nemzet szívében hamu alatt őrzött parazsat és az utóbbi hetekben-hónapokban e parázsból újra feltörő lángot életetek feláldozásával TI is csiholtátok és harmad évszázadon át életben tartottátok.

Olcsó szónoki fogás lenne most azt ígérnünk, hogy ezután majd mi tartjuk ébren e lángot, mert könnyen lehet, hogy tőlünk független okok következtében erre nem lesz módunk. A világ-, s benne hazánk történelme már számos példát szolgáltatott ilyen helyzetre is. Mindenesetre az a tény, hogy emléktáblát avathatunk tiszteletünk és megbecsülésünk jeléül, a jövő szempontjából már önmagában is bíztató.

Szeretnénk, ha a most leleplezendő emléktábla mindenki számára mementó lenne: Valamennyi embertársunkat figyelmeztesse arra, hogy ami valaha egyszer megtörténhetett, az bármikor újra megtörténhet!

A mindenkori hatalom számára talán azzal a – Bibliából is

ismert – igazsággal szolgálhat, miszerint az emberi életnél nincsen értékesebb.

Bennünket, a hat volt hallgatótárs közvetlen kortársait, valamint a fiatalabb hallgató generációkat ma és a jövőben figyelmeztessen az emberi áldozatvállalás igazi, maradandó értékeire! Bár valamennyiünk számára felemelő pillanatok ezek, mégsem feledhetjük, hogy még nagyon hosszú és göröngyös utat kell bejárnunk, amíg azok az eszmék diadalmaskodnak, amiért e hat hallgató és rajtuk kívül sok ezer honfitársunk életét áldozta.

Felemelő érzés látni, hogy hívó szavunkra ma eljöttek ide az 1956-ban Óváron tanuló három évfolyam hallgatói, az Akadémia több akkori tanára és az áldozatok hozzátartozói is. Rajtuk kívül itt van az egyetemi kar jelenlegi tanári karának és dolgozói állományának, a mostani évfolyamoknak és a város lakóinak számos képviselője. Valamennyiünket az eddig is élő és soha el nem múló megbecsülés és kegyelet érzése hozott ide. Azért jöttünk, hogy végre hangos szóval is kimondjuk: Barátaink, emlékezetünkben és szívünkben örökké élni fogtok.

„A sírok között álmodom:
- fűszál vagyok a sírjukon:
- egy kárhozott, eltemetett
nép lelke a sírok felett,
hogy üvöltsön, - s ki csak sziszeg;
fűszál marad: - kard nem lehet."

(Váczi Mihály)

Dr. Tenk Antal

Bácsatyai László:
Az út közepén

Szemerkélt az eső...a rádióban Gerő Ernő beszélt
másnap már nem mentünk iskolába, pedig járt még a 49-es
de eltűntek a lógó emberfürtök az oldaláról...
Harmadnap a negyedik emeletről a légópincébe vonultunk,
s mi gyerekek csodálkoztunk, hogy édesanyánk fönt maradt főzni...
Hallottuk a durranásokat a Móricz Zsigmond körtér felől,
de csak napok múlva láttuk, hogy az egyik ház elhevert...
A szemközti áruház ablakai betörve, eltűntek az áruk...
A szomszéd könyvesbolt kifosztva, előtte a földön Petőfi összes...
Hazavittem, s kaptam apámtól egy hatalmas pofont:
A szentségedet, viszed vissza rögtön, tolvajt neveltem én belőled?
Aztán fogtam, visszatettem, másnap már nem volt ott...

Később felmentünk az emeletre, otthon nem hiányzott semmi...
igaz, ott Anyánk őrködött
hallgattuk a Szabad Európát, meg Londont, meg Amerika hangját,
érdekes, most nem zavarta senki...
Több száz ember állt előttünk kenyérért a Bartók Béla úton
öcsém meg én is szereztünk 2-2 kilót, a Ménesi úton meg tejet...
Apám mesélte, hogy több mint 10 éve az ostrom alatt
egy másik légópincében a csonttá változottak között
Lacika kigömbölyödött mindenkitől kunyerált valamit, még 3 éves sem volt...

Kiégett a villamos az út közepén...
Nemzeti szín karszalaggal emberek rohantak a másik oldalon

November 4-én hajnalban ébredtem, s 6-kor megszólalt
a rádió... akkor hallottuk utoljára Nagy Imre hangját...
Azután sokáig csak a csend üvöltött ...

Januárban folytattuk az iskolát, angolul tanultunk egy félévet,
a szomszéd trafikos Tarzan köteteket árult:
Tarzan a dzsungel fia Tarzan visszatérése Tarzan bestiái...
Aztán eltűntek a tarzanok és
szeptembertől oroszul tanultunk megint.

Sopron, 1972.

BUJDOSÓ ALPÁR, BICIKLI IGAZOLVÁNNYAL A NAGYVILÁGBAN

A Vivat Academia ünnepi számának készítésekor törekedtünk arra, hogy minél nagyobb számban „szólaltassuk” meg az 1956-os forradalom soproni eseményeit irányító MEFESZ egykori tagjait. Van, akivel személyesen sikerült interjút készítenünk, és vannak, akikkel elektonikus úton „beszélgettünk”, mert messzire sodorta őket a szél. Bujdosó Alpárt egy korábban megjelent interjú segítségével mutatjuk be.

Bujdosó Alpár 1935-ben született Budapesten, polgári családban. 1954-ben köztársasági érdeméremmel teljesített érettségi vizsgát követően, a selmeci hagyományaival vonzó Erdőmérnöki Főiskolára került, Sopronba. A nyughatatlan vérű egyetemista fiúra hamar felfigyelt a rendőrség, és „Forint” álnéven havonként meg kellett jelennie kihallgatáson. Bár a DISZ-ből kizárták, tanárai kiállásának köszönhetően az egyetemről nem tették ki. 1956 forradalmi napjaiban a MEFESZ elnöke volt. Később a nagyvilág számos táján próbálta a magyar ügyeket képviselni. Bécsben telepedett le, mérnökként dolgozott, a Magyar Műhely irodalmi folyóirat szerkesztője. Vizuális költészeti kiállításaival számtalan külföldi országba eljutott.

Bujdosó Alpár a MEFESZ elnökeként november 4-én Kéthly Anna kíséretében hagyta el az országot. Először a Közel-Nyugat, majd a távolabbi vadnyugat, New York felé vette az irányt, hogy pénzt, fegyvert, posztót... és támogatókat szerezzen az eltiport magyar forradalomnak.

Vállalkozását diákként Annus nénihez szegődve Bécsben kezdte meg, hiszen ide, majd New Yorkba távozott a Nagy Imre hívására hazatérő Kéthly Anna, hogy az ENSZ-től kérjen katonai segítséget az orosz csapatok feltartóztatására. Sopronból Bécsbe Helmer, akkori osztrák belügyminiszter biztonsági kíséretében kerültek. A vendéglátó szociáldemokraták „lefegyverző” vendéglátásának és diszkréciójának köszönhetően – egy fegyveres menekültet a semlegesség értelmében azonnal interpellálni kellett – még aznap este tovább indultak New Yorkba, ahol napok elteltével sem fogadta őt az ENSZ főtitkára. Amikor a találkozó Dulles külügyminiszterrel végül létre jött, fiatalemberként be kellett látnia, a dolgok nem úgy működnek, hogy kék sisakos ENSZ-csapatok indulnak a magyar szabadság megvédésére. Elmagyarázták viszont neki – mint egy bushman-nak - , hogy mi is az a közvélemény, hogyan kell azt befolyásolni, és hogy mit lehetne tenni ennek érdekében. Ezt követően a Nemzeti Diákszövetség tagjaként körbejárta Amerikát, beszélt a magyar szabadságról, kis- és nagyvárosban, egyetemeken, televíziókban, rádiókban. Mivel ekkor még nem beszélt angolul, jobb megoldás nem lévén, oroszból fordították angolra. Az amerikai ”körutazás” eredményeként a probléma iránt fogékony amerikaiak értesülhettek arról, hogy mi történt Magyarországon. Összejött körülbelül 100 ezer dollár, amit Bécsbe utaltak, menekült diákok segélyezésére. Az út az amerikai ENSZ-delegációnak is jó hátteret adott, de tényleges támogatást a Kádár-kormány eltávolítására nem sikerült szerezni. 1957 februárjának végén szintén Kéthly Anna segítségével - nem kis diplomáciai bonyodalmak árán, jóllehet semmilyen hivatalos okmánnyal nem rendelkezett, csupán egy bicikli igazolvánnyal, egy László és egy István álnévvel - Bécsbe költözött. A Műegyetem és az Orvostudományi Egyetem MEFESZ-elnökeivel megalakította a külföldi MEFESZ-t, nemzetközi irodával, Kölnben. Az 50-es évek végén délkelet-ázsiai útra indultak a magyar ügyek „népszerűsítésére”: megismertetni az ottani diákokkal 1956-ot, ösztöndíjakat szerezni egyetemistáknak. A külföldi MEFESZ első kongresszusára tértek vissza Párizsba. A MEFESZ nemzetközi alelnökévé választották, ezért feleségével két évre Genfbe költözött. Közben megszerezte diplomáját, majd Bécsben „rakott fészket” az ifjú mérnök-író, és a ’62-ben alakított Magyar Műhely „szárnyai alatt” publikálta első írásait. Ez idő tájt a lap köré csoportosult egyetemisták képviselték a MEFESZ külföldi tagszervezeteit. 1978-ban a Magyar Műhely párizsi munkatársainak találkozóján Kassák-díjjal tüntették ki. A rendszerváltásig – az ott bemutatott kultúra színvonala miatt - nem vett részt a Collegium Hungaricum programjaiban, később egyre inkább részt vállalt a „Ház” kulturális missziójában, többek között az ÉS bemutatkozását és Faludy György költői estjét vezette Bécsben.

Bujdosó Alpár 2006 októberének végén, a forradalom 50. évfordulóján a Nyugat-Magyarországi Egyetemen rendezendő programsorozat díszvendége és a 24-i díszünnepség szónoka lesz. Mi, egyetemi fiatalok tiszta szívvel és őszinte érdeklődéssel várjuk megszólalását. Egy olyan ember, egy olyan volt egyetemista diák szavait szomjazzuk, emlékezését várjuk, akinek megadatott, hogy a magyarság XX. századi történelmét meghatározó történelmi pillanat részese legyen, majd sorsává vált, hogy mind időben, mind térben eltávolodva az eseményektől a mérnök pontosságával, az irodalmár és a képzőművész érzékenységével, harag és részrehajlás nélkül, az igazat, és ne csak a valódit vetítse elénk.

A most eltemetett szegény Faludy szavaival:

„...ezerkilencszázötvenhat, nem emlék,
nem múlt vagy nékem, nem történelem,
de húsom-vérem, lényem egy darabja,
szívem, gerincem – kijöttél velem

az irgalmatlan mindenségbe, hol a
Semmi vize zubog a híd alatt
és korlát nincs sehol sem – életemnek
te adtál értelmet...
(Faludy György: 1956, te csillag!- részlet)

(Tar Ferenc Napnyugati magyarok című munkája nyomán Tóth András)

HÉTKÖZNAPI FORRADALOM

Prológus: „... aki a múltról szól, s azt adja elő, ami megtörtént... annak a dolgokat nem lehet saját nézetéhez idomítani, hanem úgy kell azokat előadni, mint valósággal állnak." (Deák Ferenc, 1865)

Csajbók László agrármérnök a puszták népéből indult, ahonnan a huszárokat, meg a bakákat is sorozták. A huszár a lovát is, a baka meg az életét vitte a csatába – mondták a régiek. László ötödik, legkisebb gyermeknek született. Az Isteni Megváltó Leányai Rend kedves nővérei tanították a helyi elemi iskolában. Ők ajánlották a továbbtanulást is. Természetesen papnak, hiszen László ministrált is, harangozni is szeretett, főleg pedig jeles tanuló volt.

László – középiskolásként – két családban vált akaratán kívül, családfővé. Nővére, kétéves fiával, hadiözvegy lett. És elvitte a háború László édesapját is. Nevét bevésték a falusi templom falára helyezett táblába. Lászlónak el kellett látnia a gazdasági munkát is, meg az iskolai leckét is. Ebben csak önmagára számíthatott. De hiszen már felnőtt volt, elmúlt 16 éves...

Az Agrártudományi Egyetem elvégzése után hamarosan Tiszakeszire kerül állami gazdasági igazgatónak. Az igazgatói szoba falára Nagy Imre képét teszi, aki mellett egyetemista korában demonstrátor volt, és aki 1953-tól – miniszterelnökként – ismét „főnöke" lett.

Csajbók László 1956 elején termelési helyettes igazgató a Pest-Nógrád megyei Állami Gazdaságok Igazgatóságán. Az októberi forradalom idején is helyén marad, bár a szakemberek egy jelentős hányada a disszidálás mellett dönt.

November 4-e után a gazdaságokból, a megyékből is mind több nyugtalanító hír érkezik. Az egyik irodahelyiségből alakítanak ki szálláshelyet, hogy bármikor elérhetők legyenek. Itt éri őket a hír, hogy a Zabari Állami Gazdaságban (Nógrád megye) elhelyezett, Svájcból nemrég importált borzderes tenyészállat állományt széthordás veszélye fenyegeti. Az igazgató önként jelentkezőket kér, hogy valaki jusson el Zabarba és intézkedjék. Legényemberek jöhettek számításba. Végül is Csajbókot választották. A gépkocsit előkészítették, ellátták Kossuth címerekkel, papírokkal, s irány: Salgótarján, Zabar.

A Nógrád megyei kapitányság nem ajánlotta a késő esti utat. A hegyi szerpentin hosszú, az erdőben fegyveresek kóborolhatnak. Várni kellene reggelig, mondták Csajbóknak. Nem várt, s rendben célba ért. Örömhír fogadta. A tehenész-brigád vasvillákkal várta az állomány után „érdeklődő" látogatókat. Ködmön János igazgató ugyanis azzal érvelt, hogy ha a gazdaság megszűnne, akkor őket, a gondozókat illetné az állomány, ha viszont marad, akkor a gondozóké lenne a felelősség a herdálás eltűréséért. A veszély elhárult. A pesti gépkocsit viszont féltették éjszakára szabadon hagyni. A néhány kilométerre lévő határőr laktanya ígérkezett biztonságos helynek. Nagy meglepetés volt, hogy egyedül a parancsnokot találták ott, a határőr kiskatonák hazamentek. A lovak ellátást már alig győzte a parancsnok. Ködmön ezért azt ajánlotta vendégének, hogy az átellenben lévő csehszlovák bázison éjszakázzon a kocsi.

Csajbók elzárkózott a menekítéstől, szégyellte volna, amikor meglátta, hogy a csehszlovák katonák védelmi alakzatban várják a „forrongó Magyarország" fegyvereseinek esetleges határsértését. Utoljára 1944-ben látott beásott, zárótűzre kész fegyveres erőt. Az első bécsi döntésre kellett gondolnia. Az sem volt olyan régen. Megköszönték hát az ajánlatot és más búvóhelyet kerestek a szépen dekorált gépkocsinak. A gazdaság igazgatója pedig felvállalta a határőrség lovainak az ideiglenes ellátását. A csehszlovákok pedig üzemanyag-hordók „átgurítását" ígérték, hogy Zabar traktorosai tudjanak szántani, vetni.

Még az ősz folyamán Csajbók László Bujákra, a Hényelpusztai Állami Gazdaságba kapott megbízást. Nemcsak Glatz Oszkár képeiből ismerte a falut és nem Szabó Zoltán „Cifra nyomorúság"-ából a vidéket. Sejtette azt is, hogy miért szenvedett ott hajótörést a vezetés, miért menekült ablakon át a régi igazgató. Nem sokkal később megkapta még a közeli Pásztói Állami Gazdaságot is, ahol még a járási vaskalapossággal is számolnia kellett. Lászlónak nem volt fegyvere, nem is kért. A két gazdaság általa ismert értelmes és dolgos embereit viszont kérte, hogy álljanak mellé, mindenkinek érdeke a munka s akkor lesz jövedelem is. Hitték, nem hitték, élni kellett, s havazás előtt földbe került az ősziek vetőmagja.

Epilógus:

Elmondjuk, leírjuk történeteinket, jól-rosszul, mert azt gondoljuk, reméljük, hogy használunk vele. Használni az események megítélésében, a tapasztalatok megőrzésében. Hogy kevesebb hiba, gond ismétlődjék, jobb legyen a világ. Legalább itt.

Lehetséges volna? A háborúk őrültsége szinte kizárja a kedvező választ. A háború sohasem épít – legfeljebb csak ideiglenes pontonhidat, hogy gyorsabban folytathassa a rombolást. Az építők a honfoglalók. Az otthont teremtők, a családot alapító fiatalok.

Sok ország, sok millió családja nélkülözte a letűnt századokban a teremtő nyugalmat. Maguknak keresték – mondják a bírálóik. Nem vitás, nem egy ország található, ahol előszeretettel ünneplik a forradalmakat, a bukottakat is, és elhiszik, hogy győzhettek is volna. Utólag sem hajlandók számításokat végezni, hogy miért lettek vesztesek. A hídépítő mérnöktől elvárják, hogy olyan számítást végezzen, amire rábízhatja magát a híd mindenkori átkelője. A forradalmak „tervezőivel", fároszaival szemben hasonló követelmények nem támaszthatók? Hogy akkor kevesebb lenne a revolúció, s elfoglalná a helyét a józan mérlegelést magába foglaló evolúció?

Feltehetően. És ez volna az érdeke az emberiségnek. Ennek a feltételeit taníthatná a történelem. Ekkor lehetne igazán és valóban az élet, a népek tanítómestere.

Ötven évvel ezelőtt egy XX. századi polgári Magyarország megteremtése volt az elérendő cél. Félbemaradt, s az már nem is folytatható. Egyértelmű parancsa a tanulságoknak, a haladásnak, hogy a XXI. század gazdasági-társadalmi követelményeire szükséges figyelni, ha Magyarország jobb holnapot akar.

Csajbók, sok népi kollégista, egyetemista, időnként koplaló, de a jobbító küzdelmet soha fel nem adó egykori társaival együtt csak ezt tenné – ha most volna fiatal.

Dr. hc. Dr. Romány Pál
Professor Emeritus
az MTA Agrártörténeti és Faluszociológiai Bizottságának elnöke

FIATALOK ’56 -BAN - ÉS MOST

Bátorságuk, elszántságuk, álmaikból fakadtak...

Vannak olyan időszakok, történelmi pillanatok, melyek kitörölhetetlenül beleívódnak a nemzet tudatába. Ilyen 1956. E négyjegyű évszám szimbólummá vált. A magyar szabadság szimbólumává. Ötven éve egy szabadságától megfosztott nép úgy döntött, a függetlenséget választja a kommunizmus rabigájában való senyvedés helyett. Akkor, 1956-ban, a fiatalok voltak a forradalom motorjai, mozgatórugói, nélkülük csak hamvába holt mozgolódások lettek volna a forradalmi megmozdulások. Bátorságuk, elszántságuk, határtalan vakmerőségük, álmaikból fakadtak. Egy elképzelt, szebb holnapért küzdöttek.

Jó lenne hinni, hogy a mai fiatalok sem felejtik ’56 üzenetét. Emlékeik ugyan nem, de érzéseik, gondolataik lehetnek a történelem tanulmányaikból ismert eseményekről. Vajon a főiskolai hallgatók, a jövő értelmisége, mennyire érzi át az elődök elszánt hazaszeretetét, szabadság iránti vágyát? Kiderül a Benedek Elek Pedagógiai Kar hallgatóinak válaszaiból.

Németh Gyöngyi,

Németh Gyöngyi, II. évfolyamos szociálpedagógus hallgató:

-Az ’56-os forradalom a fiatalok forradalma volt, így kifejezetten nagy jelentőséggel bír. Olyan értékeket képviselt, mint a bátorság, összetartozás érzése, összefogás, amelyeket napjainkban már nem tartunk elsődlegesnek. Ma már sehol a világon nem találkozhatunk olyan bátorsággal, mint amivel akkor felléptek a legsötétebb diktatúra ellen. Összefogtak egy élhetőbb Magyarországért, hogy jobbá tegyék a haza és az itt élők sorsát. Szomorúsággal tölt el, hogy annyi fiatalnak kellett meghalnia csak azért, mert szerették a hazájukat és cselekedetek, amikor a sors úgy hozta. Ezt torolták aztán meg véres kegyetlenséggel, bosszút állva rajtuk. A megtorló szovjet hatalom több kárt okozott a fővárosban a forradalom leverésekor, mint a II. világháború. Én ma, 2006-ban csak azt tudom mondani, hogy minden tisztelet a meghalt és a még élő hősöknek. Mindannyiunknak kötelessége emlékezni rájuk.

Ónodi Botond

Ónodi Botond, II. évfolyamos szociálpedagógus hallgató:

- 1956? Sajnos ezt az évszámot véleményem szerint lassan kezdik elfelejteni, pedig nem szabadna. Ekkor volt talán először és utoljára az, hogy az ifjúság aktív részvételével az ország összefogott egy adott cél érdekében. Tanulhatnánk tőlük, hiszen ma is időszerű lenne, hogy társadalmunk összefogjon. Lehet, hogy ’56-ban nem tudtuk megdönteni a kommunista hatalmat, de legalább a világ odafigyelt ránk, hogy itt azért mégsem lehet mindet megtenni amit csak akarnak. Ismerős ez a helyzet. Ma is rengeteg új intézkedést produkál a kormány, ami állítólag számunkra jó lesz, de csak egyre lejjebb csúszik az életszínvonalunk. Az 1956-os forradalmárokat nagyon tisztelem hatalmas nemzet szeretetükért, és hogy ki mertek állni egy diktatúra ellen. Így kellene ma is. Ki kellene állnunk az igazunkért, mint akkor. A ma fiataljainak sem szabadna elfutnia, sokkal inkább farkasszemet kellene néznie a problémákkal.

Fülöp Mónika, IV. évfolyamos szociálpedagógus hallgató:

-A forradalom kialakulásának a lehetősége minden országban, bármilyen helyzetben, bármikor fennállhat, csak egy dominót szükséges eldönteni. Nem fontos egyik oldal fanatistájának lenni ahhoz, hogy az ember érezze a vele szembeni igazságtalanságot. Fontos, hogy néha a passzív szemlélődő szerepet háttérbe szorítsuk, s ha kell, harccal szerezzünk érvényt az igazságnak. Valahogy így történhetett ez 1956-ban is, mikor az ifjúság kezdeményezésével jogosan harcoltunk a „felmentő diktatúra” ellen. Néha forradalom, erőszak és halál kell ahhoz, hogy felfigyeljenek ránk, kis emberekre. Ám a világ ’56-ban sajnos csak felfigyelt ránk. Akkor, csak ennyit értünk el...

Bújdosó Attila Gábor, III. évfolyamos szociálpedagógus hallgató, EHÖK alelnök:

-A mai fiatalok, mint minden társadalmi réteg érezhetően fogyasztói társadalommá kezd átalakulni, melynek többek között a közönyösség a jellemzője. Közönyösek mindennel szemben, amiben egyszer már csalódtak, mint például a közéletben. Nem hisznek abban, hogy az egyén befolyást tud gyakorolni a napi politikára.

Hogy volt egyszer egy 1956...? Minden gimnazista tankönyv tartalmazza azt a fejezetet, amely a forradalmi eseményekkel foglalkozik. Ám ezt olvasva, tanulva, sok diák még életkorából fakadóan nem tud egy, a történelemkönyvek lapjairól visszaköszönő forradalommal azonosulni. Napjainkra pedig elértük azt, hogy a napi politika résztvevői folyamatosan próbálkoznak a maguk számára előnyt kovácsolni ebből az ünnepből, amivel sajnos a fiatalok szemében közönyössé válik az egész. Ma a közélet minden szereplőjének arra kellene törekednie, hogy visszaadja ’56 fényét!

Takács Judit
főiskolai tanársegéd

’56 MINDANNYIUNK ÜNNEPE

50 éve a magyar nemzet országszerte hangot adott szabadságvágyának. A forradalom győri eseményeiről Nagy Róberttel, a TK Idegenforgalmi Tanszék oktatójával, a Győr-Moson-Sopron Megyei Levéltár győri munkatársával beszélgettünk.

-Szerinted milyen okok vezettek a forradalom kirobbanásához?

-Már gyermekkoromban tudatosították bennem a szüleim, hogy ’56-ban forradalom volt, a hivatalos megfogalmazásokhoz képest, melyhez külső és belső okok vezettek. Előbbihez említhetném a Szovjetunióban történteket, Sztálin halálát, majd az ezt követő enyhülő politikát felváltó, a keményvonalasok visszatértét okozó változásokat, vagy azt, hogy az Ausztriát elhagyó szovjet csapatok is hazánkban rendezkedtek be jó pár évre. A magyar forradalommal párhuzamosan pedig felkelések történtek az NDK-ban, és Lengyelországban is. Ezek kiegészülve azzal, hogy itthon 1948-49-től, a kommunista hatalomátvételtől kezdődően szinte minden társadalmi réteget elnyomtak, megaláztak (kolhozosítás, kulákozás, az értelmiség megcsonkítása, kitelepítések…stb.) valamint a Rajk László indulatokkal terhelt újratemetésével’56 októberében robbant a puskaporos hordó

-Milyen szerepet játszott a vidék?

-Főleg a budapesti eseményekről szoktunk beszélni, itt történtek a legfontosabb dolgok, erről szól a tévé is leginkább. Kevés szó esik a vidék forradalmáról, a tatabányai, a pécsi a soproni eseményekről, a mosonmagyaróvári sortűzről. Ezeket hitelesen mutatja be Szakolcai Attila A vidék forradalma című könyve, valamint több levéltári kiadvány köztük a győrié is. Az általunk kiadott dokumentumgyűjtemény többek között eredeti MSZMP-s jegyzőkönyveket is tartalmaz, korhű, szó szerinti leírásban.

-Hogyan értékeled a győri eseményeket?

-Úgy gondolom, a Győrben történtek kiemelkednek a többi közül. Itt már 23-a előtt kezdődtek a mozgolódások és ’57 tavaszáig tartottak. Főleg a főiskolások és értelmiségiek játszották a főszerepet, de a munkások is kivették a részüket az eseményekből, a munkástanács itt tartott ki a legtovább vidéken. A budapesti események hatására 25-én tüntetéssorozat indult el a Városházáról leszedték a vörös csillagot, majd a tömeg követelte a börtön előtt a politikai foglyok szabadon bocsátását. Természetesen a reakció sem maradt el mozgósították a rendőrséget, a katonaságot, a határőrséget. A helyi pártvezetés pedig ÁVH-sokat küldött a tömeg oszlatására.Egy fiatal forradalmár nő, Máté Mária pedig fegyvereket osztott a gazdátlanul otthagyott teherautóról. Ekkor érte őt a halálos lövés. A kialakult harcokban még két fiatalember esett el és több katona és rendőr is megsebesült. Földes Gábor tárgyalásokat kezdett a politikai foglyok szabadon bocsátásáról, annak fejében, hogy a védők szabadon elvonulhatnak. A felkelők felbőszülve a haláleseteken a pártbizottság elé vonultak, ahol tűzharc alakult ki. Mindenképp sikerként értékelem, hogy a forradalom gyorsan és viszonylag kevés áldozattal győzött és hamar megtörtént a hatalom átvétele. A több ezres tömeg az elkövetkezendő napokban is az utcán maradt, de a helyzet valamelyest konszolidálódott: az emberek felvették a munkát, megalakultak a munkástanácsok. A várost lényegében ekkor Szigethy Attila irányította, akihez még a régi rendszer hívei is egyaránt fordultak. Az országban a demokratikus intézményrendszer újjá alakult, szerveződni kezdtek a pártok, a szovjet csapatok átmenetileg kivonultak, bár mint tudjuk az országot nem hagyták el. A következő pár napban konszolidálódott a helyzet.

-1956. november 4-től pedig következett a megtorlás…

-Az összes nagyvárosba bevonultak a szovjetek. Novemberben-decemberben Kádár Budapesten tárgyalt a munkástanácsokkal, azt ígérte, hogy senkinek sem lesz bántódása, később pedig megváltoztatta álláspontját: „keménynek kell lennünk elvtársak”!

1957 elején Győrben is megindulnak a letartóztatások: koholt vádak, börtön – és halálbüntetések sora jelzi ezt.

-Szerinted mi ’56 üzenete?

-1956-ban a nép szabadságvágya, sérelmeinek felgyülemlése együtt okozott robbanást, mely a mai napig is érezteti hatását és örök tanulságot szolgáltat a ma élő utódokra is.

-Milyen feladatot ró ránk az évforduló?

-Én úgy gondolom, hogy ’56 mindannyiunk ünnepe. Az 50 éves évforduló jó alkalom a máig homályos események tisztázására.

Pongrácz Balázs és László András

HOGY VOLT, HOGY NEM VOLT AZ „EGYSZER-VOLT SZERELEM”

(Egy volt látogatás Szilvási Lajos írónál, akit egykor „új Jókai”-ként is emlegettek) - Borbély József riportja

1956-ban, a forradalom leverése után Nyugatra távozott a Soproni Műszaki Egyetem Karokról; valamint az Erdőmérnöki Főiskoláról mintegy 450 hallgató, közöttük 220 erdész (dr. Roller Kálmán adatai). Ugyanakkor eltávozott a főiskoláról 23 oktató és 18 adminisztratív és kisegítő dolgozó is.

Hogy azután végleg külföldön maradjon közülük 199 főiskolás és 17 oktató (dr. Hiller István adatai). A soproni erdészek 1957. szilveszterén hajóra szálltak, elbúcsúztak a hazájuktól, el Európától, egész addigi életüktől, hogy Kanadában kezdjenek új életet – ahová befogadták őket. Végül – a családtagokkal együtt – 289 fő érkezett meg Kanadába, British Columbia államba, új életük színhelyére.

A magyar erdészek zöme megállta a helyét választott hazájában. Befejezték az egyetemet, és öregbítették a magyar nevet, az erdész hírnevet az észak-amerikai kontinensen. Megmaradva magyarnak és soproninak, a honi reménytelenség hosszú évtizedei idején is – tántoríthatatlanul. Igazolja ezt minden hazafelé tett mozdulatuk, cselekedetük. Amíg végre 1990. november 4-én végleg „hazatérhettek”. Magyarország, Sopron városa az Alma Mater ünnepélyen visszafogadta a történelmünk vihartól elsodort fiait – a mi kanadai magyar testvéreinket.

Írtak őróluk nálunk korábban is, írtak mindenfélét, csak szépet nem, jót nem, olyat nem, amit megköszönhettek volna.

Két regény is íródott a „Kanadába szakadt” magyar erdészekről. E gyenge regények – Bujkál a hold, és az Egyszer-volt szerelem – sajnos, vagy nem sajnos – azokban a sokat emlegetett hatvanas években bizonyos bestsellerek voltak idehaza. Ezeket olvasta boldog-boldogtalan, az egész magyar ifjúság.

A Bujkál a holdat négyszer, az Egyszer-volt szerelmet ötször is kiadták, félmillió példányban, a Móra Ferenc Könyvkiadónál. E bestsellereket is Szilvási Lajos írta.

Megérne egy misét annak az elemzése, megvilágítása, hogy az 1956-os forradalom vérbefojtása után e vert, megtaposott, hiteveszített nemzet, hogyan menekült felejteni az alkoholhoz, az oltalomnak vélt „muszáj szerelemhez”, a könnyű, abortuszkönnyítette szeretkezéshez, menekült a züllésbe. S menekült felejteni e könnyű lektűrökhöz is. Emlékszem, az Egyszer-volt szerelem az én kamaszkoromat is fényesíteni látszott; magam is nekiizgultan olvastam e talmi-híg, gyengén megírt mesét – akár a korosztályom. Nem volt más? Ennyire felejteni akarunk?

A beszélgetésre készülve, miközben újólag bele-bele olvasgattam a regényekbe, ólmos szomorúság fogott el; gyenge munkák, teli mesterkélt, művi jelenetekkel, nyelvi panelokkal... Mégis; fiatalokról szóltak e könyvek, a „nagy kalandokról”, a tavaszról és szerelemről. Ez akkor – úgy tűnik – elég volt: zárva volt előttünk a világ.

A soproni diákok kérték, keresném meg már a szerzőt, beszélnék vele, mi „motiválta” Szilvási Lajost e két regény, e soproni erdész-történet megírására. Fölkérték-e, miután az kétségtelen, hogy e könyvekkel, a kanadai „paradicsomból” hazaköltözött erdészfiúk édes-bús történetével, jó szolgálatot tett az úgynevezett kádári konszolidációnak.

Ezért (némi nógatásra) fölkutattam Szilvási Lajos pesti címét, fölutaztam és a szakadó esőben megálltam egy csendes budai utcában, a Szilvási lakása előtt.

Az író várt rám. Ötvenes éveiben járó férfi benyomását keltette, aki „jól tartja magát”. Semmi petyhüdtség, súlyfölösleg, ami az íróasztal mellett érthető is lenne. Markáns arc és az a bizonyos tisztes, őszes halánték... Szép tágas budai lakás, mindenütt rend, válogatott bútorok, gondosság, kényes tisztaság... egy kultivált, megtervezett élet alkalmas színhelye. Szilvási úr a nappaliban hellyel kínált, egy fehér szőrmével leterített fotelban. Kávét kaptam és egy kupica finom örmény konyakot.

- Hogy megrendelésre írtam volna a könyveket? Nos, ez nem igaz! Én a Kádár-rendszer alatt kívülálló voltam. Az ötvenes években a Szabad Nép-nél dolgoztam, mint „ifjú tehetség”. Egyszer írtam egy kellemetlen cikket Antonik Béláról, a Metalimpex igazgatójáról, aki Farkas Mihály sógora volt... Azután 1955 márciusában kizártak a Magyar Dolgozók Pártjából...

1956 novemberében az Obersovszky Gyula alapította Igazság című forradalmi újság egyik szerkesztője és cikkírója voltam. Obersovszkyt ’56 után halálra ítélték, majd kegyelemből életfogytot kapott. Szilvási szerint ő volt az egyetlen, aki tanúként kiállt Obersovszky mellett, s azóta is jóban, közeli kapcsolatban vannak. E tanúskodás történetét Szilvási megírta Obersovszky Élünk című folyóiratában: (A röpcédula, Élünk II. évf. 1. szám) Itt írja, hogy az 1956. december 5-i budapesti nőtüntetés előtt ő fordította le oroszra azt a röpcédulát, amit a szovjet katonák között szórtak széjjel, hogy azok ne lőjenek a felvonuló asszonyokra.

Szilvási állítása szerint ő később sem volt a hatalom kegyeltje. 1957-ben az MTI-től is kirúgják; a Vízválasztó c. kötetét pedig egy egész oldalon támadta az akkori Népszabadság.

Hogyan találkozott a soproni főiskolások történetével?

Akkoriban az újságokban olvasta, hogy 58 fiatal visszajött Nyugatról, közülük 14-en Kanadából. Visszakerültek a főiskolára, és Sopronban alkalma adódott beszélgetni néhányukkal. A fiatalok elbeszélték kiszolgáltatottságukat, hogy támasz és segítség nélkül kellett az új életüket elkezdeni... E hajdanvolt fiúk nevére már nem emlékezik, a regény szereplői: (Holló Péter, a nógrádi erdész fia, Joci, a lelencgyerek, az elsőéves Kölyök, Lord, a soproni ügyvéd-csemete és Óriás, a brennbergbányai bányász) az írói képzelet-szülte formálta hősök.

Nem lenne érdektelen, ha valaki a hajdani diákok közül emlékezne e hajdanvolt beszélgetésre. Az Egyszer-volt szerelem női főhőse, a szép Auerbach Krisztina is az írói fantázia szüleménye. Somorjai professzor alakját dr. Somkuti Elemérről mintázta. (Ő ma nyugalmazott egyetemi tanár Sopronban.)

Szilvási elmondta, szereti Sopront, majd minden évben el-

töltött 1-2 hetet a városban. Gyermekkorától jeles erdőjáró volt, az erdők szerelmese. Megfogta a történet, a Kanadából hazatért erdészek története. „Ez egy kivérzett, szerencsétlen ország volt akkor, amelyik megpróbált élni... Segíteni akartam az embereknek, a túlélésben... Azt, hogy forradalom volt, akkor ezt nem lehetett leírni, de én soha nem „ellenforradalmaztam”... mindig forradalomnak tartottam, ami történt... A lényeg az, hogy az ember önmagán belül megtaláljon valami kényes egyensúlyt...”

Hát eddig jutottunk akkor, 1992-ben...

Szilvási Lajosnak idehaza kiadták huszonegynéhány könyvét, mintegy tizenegymillió példányban! Képzeljék el, minden magyarunkra esik egy Szilvási-kötet, még marad is belőlük! Mi ez, ha nem siker, ha nem népszerűség? Túl életem felén, bármerre is jártam e kis (kies) hazában, a vitrinekben, könyves szekrényeken ott volt, ott van a Szilvási-lektűr. A magyar értelmiségnél is! Írom ezt minden kommentár nélkül.

Végül még azt is elmondta, hogy mostanság nem érzi jól magát. Zavarják az „új lelkesek”, és a kritikusok nem olvasnak manapság... Viszont olvasói szeretik, és büszke rá, hogy az utóbbi évtizedekben mintegy a nemzet írója volt, egy új Jókai...

Mire kikísért a kapuig az eső is elállt.

-Nézze - mutatott a szemközti villára –, itt lakik a Konrád. Félszegen mosolyog mellé.

-Nem rossz szomszédság, annyi szent.

Megköszöntem a kávét és a konyakot is, amely egészen a fejembe szállt. A táskámban ajándékújságok, húzza a kezemet az a két vaskos Szilvási-kötet. Ha én ennyit bírnék írni, s visszanézek még a budai házra.

-Megette a fene – morgom, és caplatok a buszmegálló felé, kerülgetve a nedves úton mászkáló kövér csigákat.

Márai Sándor:
Mennyből az angyal

Menj sietve
Az üszkös, fagyott Budapestre,
Oda, ahol orosz tankok
Között hallgatnak a harangok,
Ahol nem csillog a karácsony,
Nincsen aranydió a fákon
Nincs más, csak a fagy, didergés, éhség.
Mondd el nekik, hogy úgy megértsék,
Szólj hangosan az éjszakából:
Angyal, vigyél hírt a csodáról.
Csattogasd szaporán a szárnyad,
Repülj, suhogj, mert nagyon várnak.
Ne beszélj nekik a világról,
Ahol most gyertyafény világol,
Meleg házakban terül asztal,
A pap ékes szóval vigasztal.
Selyempapír zizeg, ajándék,
Bölcs szó fontolgat, okos szándék.
Csillagszóró villog a fákról,
Angyal, te beszélj a csodáról.
Mondd el, mert ez a világ csodája:
Egy szegény nép karácsonyfája.
A Csendes Éjben égni kezdett –
És sokan vetnek most keresztet.
Földrészek népe nézi, nézi,
Egyik érti, másik nem érti.
Fejük csóválják, sok ez, soknak
Imádkoznak vagy iszonyodnak
Mert más lóg a fán, nem cukorkák:
Népek Krisztusa, Magyarország.
És elmegy sok ember előtte:
A Katona, ki szíven döfte,
A Farizeus, ki eladja,
Aki háromszor megtagadta,
Vele mártott kezet egy tálba,
Harminc ezüst pénzért kínálta,
S amíg gyalázta, verte, szidta:
Testét ette és vérét itta –
Most áll és bámul a sok ember,
De szólni hozzá senki nem mer.
Mert ő sem szól már, nem is vádol,
Néz, mint Krisztus a keresztfáról.
Különös ez a karácsonyfa,
Ördög hozta vagy angyal hozta –
Kik köntösére kockát vetnek,
Nem tudják, mit is cselekszenek,
Csak orrontják, nyínak, gyanítják
Ennek az éjszakának titkát,
Mert ez nagyon furcsa karácsony:
A magyar nép lóg most a fákon.
És a világ beszél csodáról
Papok papolnak bátorságról,
Az államférfi parentálja,
Megáldja a szentséges pápa.
És minden rendű népek, rendek
Kérdik, hogy ez mivégre kellett.
Miért nem pusztult ki, ahogy kérték,
Mért nem várta csendben a végét?
Miért, hogy meghasadt az égbolt,
Mert egy nép azt mondta: „Elég volt!”
Nem érti ezt az a sok ember,
Mi áradt itt meg, mint a tenger?
Miért remegtek világrendek?
Egy nép kiáltott: Aztán csend lett.
De most sokan kérdik: mi történt?
Ki tett itt csontból, húsból törvényt?
És kérdik, egyre többen kérdik
Hebegve, mert végképp nem értik –
Ők, akik örökségbe kapták -
Ilyen nagy dolog a szabadság...
Angyal, vidd meg a hírt az égből,
Mindig új élet lesz a vérből.
Találkoztak ők már néhányszor
- a gyermek, a szamár, a pásztor -
Az álomban, a jászol mellett,
Ha az élet elevent ellett.
A Csodát most is ők vigyázzák,
A Leheletükkel állnak strázsát,
Mert Csillag ég, hasad a hajnal.
Mondd meg nekik –
mennyből az angyal.

New York, 1956

ILYEN VOLT AZ APÁM

Visszaemlékezés (részlet)

Apám nem volt hős. Szép szál erdész ember volt. Uradalmi erdészként szolgált Zichy surdi erdőhivatalban, majd később herceg Festetics György berzencei erdőgondnokságán Somogy ország közepében Szentán, ahol én is születtem pontosan 1945. február 18-án. Bárhová is vetett minket a sors, őt mindig nagy tisztelet és megbecsülés övezte.

Tüzérként megjárta a Don-kanyart.

Most, ahogy közeleg az 56-os forradalom 50. évfordulója, egyre inkább kényszerét érzem annak, hogy megszólaljak. Hogy mi is történt akkor október 23-án? Természetesen nem voltam a parlamentnél, nem voltam a Kilián laktanyánál, de még a Corvin közben sem. Mindössze 11 éves kisiskolás voltam egy 2200 lelket számláló faluban, ahol apám erdészként megbecsült tagja volt a falu közösségének. Október 23-án este lefekvéskor is bekapcsolva hagyták szüleim a rádiót. Ahonnan valami szokatlan dolog áradt, hogy tüntetések vannak és magyar műegyetemisták vonulnak az utcán. - Nem gondoltam, hogy kerek hét év múltán magam is ennek a nagy hírű egyetemnek leszek a hallgatója. - Másnap reggel iskolába menet a rádiók a házak ablakaiban közvetítették a forradalom történéseit.

Este a kultúrotthonban összegyűlt a falu népe és megválasztotta a Nemzeti Tanácsot. Apámat is közfelkiáltással beválasztották a Nemzeti Tanácsba. Megalakult a Nemzetőrség. Megkezdődött a járőrözés a falu fő utcáján, hogy rendbontás ne legyen és bántódása ne essék a közgyűlöletnek örvendő embereknek. Az akkori Tanácsházán a Nemzeti Tanács tagjai állandó telefonügyeletet tartottak. Mi gyerekek úgy láttuk, hogy rend és megnyugvás lett úrrá a falun. Feszülten figyeltük a híreket a rádióban. Hallgattuk a rádiót, hallgattuk Nagy Imre miniszterelnök szózatát és reménykedtünk a nyugati megszálló csapatokban. Nem tudtuk és nem mertük hinni, hogy a nyugat, élén az Amerikai Egyesült Államokkal, cserben hagy minket és koncként dob oda a nagy étvágyú orosz medvének. Aztán megindultak az orosz tankok. Mondják, hogy a szovjet-magyar határok, ahol a harckocsikat kivagonírozták, több méter mély gödör keletkezett, ahogy a harckocsik a vagonból legördültek és fordultak.

A magyar forradalom elveszett.

A faluba begördült két harckocsi, a toronyból géppuska csöve pásztázta az utcát. Megállt a Tanácsháza előtt, két sorozatot belelőtt a tetőbe és vége volt a forradalomnak.

Budapesten ez másként zajlott. Még lehetett hallani november 4-én Nagy Imre szózatát, aztán Kádár és csapata áthangolta a rádiót. A falunkban pedig előbújtak az őskommunisták. Verőlegények érkeztek, huszonéves ávósok elé vitték a Nemzeti Tanács tagjait, köztük szegény apámat is. Édesanyámmal és testvéreimmel aggódva vártuk hazaértét. Hiszen abban az időben gyakoriak voltak a behívások és sokszor évek múltán kerültek elő az emberek. Szegény apám késő este vánszorgott haza véresen, kékre-zöldre verve, amikor az ütésektől földre esett. Talán november vége felé egy borongós napon, a házunkkal szomszédos kocsma előtt fával megrakott teherautók álltak meg, leöblítendő a rakodás és falopás fáradalmát. A rakományokat szabályosan ellopták. Amikor apám ezt meglátta, átment a kocsmába és mint gondos erdészember felelősségre vonta a P nevű fontos és hírhedt nagyatádi „elvtársat”, két teherautónyi géppisztolyos katona özönlötte el az udvarunkat és nyomultak be a lakásba, ahol édesapám éppen annál az íróasztalnál ült, amely még uradalmi erdész korából megmaradt. Három katona csőre töltött davajgitárját apámra fogva a parancsnok felszólította, hogy azonnal öltözzön fel és elviszik. Testvéreimmel reszketve és sírva először egy farakás mögül, majd később közelebb merészkedve próbáltuk követni az egyre durvuló fellépést, akkor azt láttuk, hogy ott helyben agyon fogják lőni szegény apánkat. A helyzetet édesanyám mentette meg, aki szegény, ahogy a lába bírta elfutott Sasvári János tanácselnökért, aki azon nyomban jött és hosszas vita után a katonák távoztak.

Az ügynek azonban nem lett vége. 1957. tavaszán apánkat egyszerűen elvitték és mindenfajta ítélet nélkül hosszú hónapokra internálták. A helyzetet megint csak édesanyánk mentette meg, aki hónapokig járta a hatóságokat, az ügyészségeket, bíróságot és végül elérte, hogy bírósági tárgyalás legyen az ügyben. Ennek során kiderült, hogy nem követte el azokat a bűnöket, amelyekkel vádolták.

Amíg apám internáló táborban volt, helyére új erdészt küldtek, aki megjelent a családi házunkban és közölte, hogy ő fog ide költözni és menjünk el. Újra csak édesanyánk markáns fellépése oldotta meg a helyzetet, amikor is az új erdész tudomásul vette, hogy a ház a család tulajdona.

Édesapám 56-os múltja, internálása sokáig végig kísérte az életpályáim alakulását. Egyenessége, becsületessége, hajlíthatatlan gerince olyan példakép volt előttem, amely még a gondolatát sem vetette fel soha bennem, hogy én annak a pártnak bármilyen rangú tagja legyek, akik őt brutálisan megverték és hajszál híján örökre elvették tőlünk. Ha akkor enged az erőszaknak és elmegy a katonákkal, talán soha sem láttuk viszont.

Az én apám nem volt hős. Hozzáértő, becsületes erdész ember volt.

Édesapámat egy kivétellel soha nem láttam sírni. Még akkor sem, amikor 56 november közepe táján a rendőrségen huszonéves karhatalmista fiúkkal megverették őt és még 6 társát, akik a falu Nemzeti Tanácsának tagjai voltak. Az a hatalom, amely vele ezt tette számomra nem volt vonzó később sem, bármilyen szép arcát is mutatta. Mindig az a hatalom volt, amely az apámat megalázta. Könnyeket a szemében csak egyszer láttam, amikor egy vasárnap délután indult velem a vonat Budapestre, kezdődött az egyetem és én végleg kiszakadtam a szülői házból.

Ő volt és ma is ő számomra a tisztesség, az őszinte, egyenes beszéd, a gerincesség mintaképe, munkaszeretete, hivatástudata ma is bennem él. Az egykori uradalmi erdészgyerek álma megvalósult, hiszen az erdő szerelmese lett és valahányszor utam arra visz, látom magas, szikár alakját, ahogy járja a léniákat és szemével simogatja a fákat, bokrokat, erdei virágokat. Most már réges-rég a mennyeit erdőt járja, de lelke most is ott bolyong a susogó levelek között.

Herczeg János

Király Ilona:
Hulott a vér...

Hullott a vér... Azt hittük, változás lesz. –
Óh, lsten adta örökös remény,
ha te nem lennél, rég elvesztünk volna
az élet hullámverte tengerén! -
Mert mi magyarok lángra kapunk könnyen,
de a sok érző, elhullajtott könnyen
-mint duzzadó folyón- csak sodor az ár,
így a helyes útra mégsem talál
a sokat szenvedett, jót akaró népünk.
Talán túl sokszor rossz irányba lépünk?
Másoktól várunk, kik csak kapcarongynak
használnak minket? - Térdeink már rogynak!
Mégis, ha valaki bátran élre áll,
nem tántorít meg minket a halál,
az erőnfeletti emberakarat
összefog, küzd, és győzelmet arat!
Mint ahogy tette akkor, ötvenhatban.
Rövid időre, talán néhány napban
mi voltunk a világ példaképei!
A szent szabadság ifjú hősei!
De ami ezután bekövetkezett,
hogy némely áruló már szövetkezett
az elnyomókkal, a tipró tankokkal,
más titkon paktált az érdek-Nyugattal,
míg a nemzet zöme tűrt, és maradt
tovább a terror, s félelem alatt:
ez történelmünk egyik szégyenfoltja!
E tettek súlyát ma is magán hordja
otthon, s idegenben sok százezer magyar.
Tart még a gyász, s a kérdés egyre mar:
Leszünk-e valaha virágzó, szabad ország?
Hogy jutnak élre, akik bajba hozzák
szegény hiszékeny, bízó nemzetünk?
Árulás, széthúzás lesz a végzetünk?
Ezt tapasztaltuk századok során.
Mért bánik velünk a sors mostohán?
Hullott a vér ... De mégsem hiába!
Hőseink híre szállt a nagy világba,
s hány nép felkelt már az elnyomás ellen?
Ha akkor nem lobban fel a magyar szellem,
tán a világ sorsa is másként alakul.
Hőseink tette szolgált alapul.
Tehetségünk éppúgy szétment a világba.
Nem, a magyar nép sosem élt hiába,
csak hogy kihasználják mások, azt hagyta,
míg a civódást mégsem hagyta abba.
Mi bízunk, küzdünk, fellelkesedünk,
méltányolunk és megünnepelünk
minden hőstettet, minden dátumot!
S bennünk még most sem hagyott elég nyomot
az önzetlen hősök elhullt drága vére?
Ne csak szónokoljunk, tartsunk össze végre!
Igen, gondolatban újra ott vagyunk
Pest romos utcáin, s méltán hódolunk
a bátran kiálló hősök előtt,
kiket az önkény kivégzett, lelőtt.
S míg körbeálljuk a nagy ravatalt,
könyörgünk: "Isten, áldd meg a magyart!

Herczeg János:
'56 üzenete

Könny kicsordul, a szív hevesebben dobog
Örök békében fekszenek már az ezerszer áldott mártírok.
'56 szelleme leng a téren át
És százezrek zengik
Soha többé ily oktalan halált.

Kifakult zászlókat lenget a júniusi szél
Középen olló vágta ki
a zsarnokság címerét.
S magasra tartva hirdetik a forradalom üzenetét.
A zászlók, melyekkel ismét játszik a szabadító szél,
Öt koporsóban fennen ott
A hatalmat vádoló
Összetört és megalázott csontok.

Most azokat elborítják
A hála virágai
Egy nép, egy nemzet
Hajt fejet nekik.
Nem kell több erőszak
És nem a félelem.
Mely leigáz és ma is még uralkodik az emberen.
E mártírok csontjain át
Fogjuk meg egymás kezét
És nem feledve ezt
Legyen békés, szabad eljövendő nemzedék.

Balatongyörök-Sopron, 1989. június 25.

Ezek vagyunk

Suttogások és kiáltások.
Lovak patája dobog.
Kardlapok és gumibotok.
Szitkok és pofonok.
A semmibe üvöltött jajok.
Csontot zúzó rohamok
Felénk meredő géppisztolyok
Rémülettől tágult szemek
Lehanyatló erőtlen kezek
Földig alázott emberek
Ezek vagyunk.
Hová tartunk
És mit akarunk?
Hát nincs egy szavunk?

ÖT ÉVTIZED A MEZŐGAZDASÁGI FELSŐOKTATÁS SZOLGÁLATÁBAN

A Mezőgazdaság- és Élelmiszertudományi Kar Tanácsának javaslatára Dr. hc. Dr. DEMO MILÁN, a Nyitrai Szlovák Mezőgazdasági Egyetem professzora részére a Nyugat-Magyarországi Egyetem tiszteletbeli (honoris causa) doktori címet adományozott. A kitüntető címet a kar tanévnyitó és doktoravató ünnepi tanácsülésén, 2006. szeptember 8-án adták át.

-Már több, mint négy évtizede ismerjük egymást és kezdettől fogva jó barátságban vagyunk. Ezért talán megbocsátható a közvetlenebb tegező hangnem ennek az interjúnak az esetében is. Nagyon hasonló a pályánk: mindketten a mezőgazdasági gyakorlatban kezdtünk és majdnem egyidőben lettünk egyetemi oktatók is. Te milyen inspirációk alapján választottad az egyetemi katedrát?

-Hogy egyetemi oktató lettem, volt tanáromnak Frideczky Ákos professzornak köszönhető, aki mellesleg a Mosonmagyaróvári Mezőgazdasági Akadémia hallgatója volt. Egyszer, amikor a tanszékén jártam; ahol egy olyan tanár dolgozott, akivel együttműködtem egy kutatás során, megkérdezte tőlem, hogy nem szeretnék-e a tanszékén tanítani, mivel ismeri a mezőgazdasági praxis során kiépített szakmai hátteremet. Nehéz döntés volt ez számomra, mivel testben és lélekben elköteleztem magam a mezőgazdasági praxisnak, hiszen 25 évig a mezőgazdasági környezetben éltem Dél-Szlovákiában a Duna és az Ipoly mentén, ahol édesapám néhány, az egyházmegyéhez tartozó, majorban dolgozott, mint mezőgazdasági vezető.

-Életrajzodból tudom, hogy az 1960 óta eltelt közel 50 év során számos állami és társadalmi megbízatásod (funkciód) volt. Hogyan lesz valakiből közéleti ember?

-Az ember életében vannak esetek, amikor nélküle döntenek szakmai tevékenységéről. A főiskola elvégzése után mások döntöttek arról, hogy el kellett vállalnom az agronómusi feladatköröket a bíni (Párkányi járás) Mezőgazdasági Szövetkezetben. Majd megint mások döntöttek arról, hogy el kellett fogadnom a mezőgazdasági szakosztály vezetését a Párkányi Járási Nemzeti Bizottságban. Az igazgatóhelyettesi kinevezésemről a nyitrai Nemesítési és Magtermesztési Vállalatnál hasonlóan pártszervezetek döntöttek helyettem. A főiskolai munkáról azonban magam dönthettem, még akkor is, ha az 1989-90-es forradalmi években több ajánlatot kaptam kormányfeladatok ellátására. Az, hogy főiskolai tanárként működhettem, helyes döntés volt, mivel így teljes mértékben kihasználhattam szakmai és emberi lehetőségeimet.

-Mindig szívügyednek tekintetted az intézményi és emberi kapcsolatok ápolását. Miért tartod ezt olyan fontosnak?

-Eddigi életemben volt szerencsém olyan jó és őszinte emberek között mozogni, akik segítségével sok sikert érhettem el, akár a sportban, kultúrában, vagy épp a szakmai életben. Ezért is törekedtem arra, hogy személyes kötődések és barátságok alapozzák meg egyetemünk és a magyarországi mezőgazdasági egyetemek közötti kapcsolatokat is, amelyek lehetővé teszik a szakmai együttműködés fejlesztését tanszékek és karok szintjén is. Főleg manapság, ebben a globalizált világban fontos, hogy az emberek közötti viszonyokban az emberiesség dominálj on az anyagi értékekkel szemben.

-Talán nem veszed tőlem hízelgésnek, ha azt mondom, hogy azok közé a kevesek közé tartozol, akik úgy tudják érvényre juttatni akaratukat, elérni céljukat, hogy közben nem tülekednek, nem sértik mások érdekeit, érzéseit. Szerinted mi az igazi népszerűség titka?

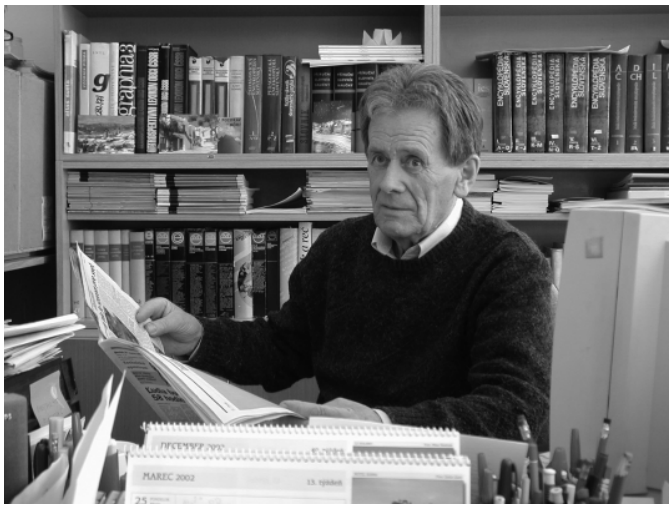

Prof. Dr. Demo Milán

-Ahogy már említettem, Dél-Szlovákiában neveltek fel szüleim és nagyszüleim. Mindkét környezetben nagyon szerény körülmények között nevelkedtem, viszont gyönyörű természeti környezetben. Komáromi gimnáziumi tanulmányaim befejezéséig több mezőgazdasági majorban laktam, ahol a nyári szünidők alatt szerény és dolgos emberekkel találkoztam nap mint nap; ott éltem velük. Ezek az emberek erősen hatottak értékrendem alakulására, és arra, ahogy az akkori és mai emberekről vélekedek.

-Meghatározó szereped volt abban, hogy a Nyitrai Mezőgazdasági Főiskolának, illetve jogutódjának szinte valamennyi magyarországi agrárfelsőoktatási intézménnyel szoros kapcsolata alakulhatott ki. Nem véletlen, hogy eddig három intézménytől kaptál tiszteletbeli (honoris causa) doktori címet. Ezt a mostanit hogyan értékeled?

-Mint ahogy azt a tiszteletbeli doktori cím átadásakor mondott beszédem bevezetőjében említettem, számomra ez nagy megtiszteltetés. A tiszteletbeli doktori kinevezésem óta eltelt idő ellenére is nagy tiszteletet és hálát érzek az összes mosonmagyaróvári pedagógus és egyéb munkatárs iránt, akik évtizedeken keresztül egyetemeink kölcsönös együttműködésén munkálkodtak, így ez a kitüntetés részben az ő érdemük is. Szeretném azonban hangsúlyozni, hogy az első szakmai és kulturális együttműködések egyetemünk és a magyarországi mezőgazdasági egyetemek között épp Mosonmagyaróváron

alakultak ki. És hát azok közé tartozol Te is, akik ott voltak e kapcsolat születésénél, Antal barátom.

-Az eltelt 40 év folyamán sokszor találkoztunk, sok szép közös élményünk van. Te melyik eseményre emlékezel legszívesebben?

-Soha nem felejtem el, amikor a körülbelül száz diákot számláló ének- és folklórcsoportotok fellépett dísztermünkben első nyitrai találkozásunkkor. Azért sem lehet ezt elfelejteni, mivel ez volt az első olyan esemény, amely egyetemünk és a magyarországi mezőgazdasági egyetemek közötti együttműködéshez vezetett. Azaz egyetemünk és a magyarországi egyetemek közötti együttműködés elsőbbsége Mosonmagyaróvárt illeti. Ha jól emlékszem, akkor az egyetemetek kórusát Halmos László zeneszerző vezényelte és Te is énekeltél a kórusban.

-Jelen voltam az ünnepségen és együtt örültem veled a legújabb kitüntető címednek. Nagyon tetszett a beszéded is, amit a magad és Dimény Imre akadémikus úr nevében elmondtál. Optimista embernek tartod magad?

-Inkább vagyok optimista mint pesszimista. Családomnak és feleségem családjának a múlt század ötvenes éveiben sok politikai hányattatáson kellet keresztülmennie, és ha engedtük volna eluralkodni magunkon a pesszimizmust, sokkal nehezebben viseltük volna el és győztük volna le ezeket a megpróbáltatásokat. Ezért is említettem meg ezeket a problémákat a tiszteletbeli doktori cím átadásakor mondott beszédemben.

-Túl a hetvenen az emberek többsége kissé hátrébb vonul a „frontvonalból", a Te aktivitásod azonban – én úgy látom – töretlen. Milyen tervek foglalkoztatnak a következő években?

-Az, hogy még mindig aktív vagyok, azért van, mert mindig valami új motivációt találok a munkámban. Néhány évvel ezelőtt új kutatólaboratóriumot hoztam létre az egyetemen működő biológiai jellegű tanszékek számára. Rögtön ez után segédkeztem egy új kar kiépítésében az egyetemen, mégpedig a Kertészeti és Tájrendezési Kar kialakításában. Majd az egyetem vezetése megbízott egy újabb kar, az Európai Tanulmányok és Régiófejlesztés Karának kialakításával, amelynek kiépítése ismét aktív munkát igényel részemről. Kérdezed, hogy milyen terveim vannak még a jövőre nézve. Nagyok. Mostanság a tanszéki munkatársaimmal együtt egy kísérleti központ létrehozására vállalkoztunk, amely a gyorsan növő fákat és energetikai növényeket vizsgálná. A svéd Agrobränsle céggel közösen a Salix viminalis gyorsan növő fa 10 fajtáját teszteljük, azzal a céllal, hogy kiválasszuk az energetikai célokra használható biomassza előállítására legalkalmasabb fajtákat Dél-Szlovákia talajökológiai feltételei mellett.

-Kérlek, mondjál néhány szó a családodról!

-Azt, hogy még mindig aktívan tevékenykedem, a családi háttérnek köszönhetem. Elsősorban a feleségemnek, aki különös figyelemmel ügyel a lelki és fizikai kondíciómra; tele van optimizmussal és nem engedi, hogy a különféle problémák és nehézségek miatt engedjek a pesszimizmus és depresszió nyomásának. Van két fiam, akik a nyitrai Mezőgazdasági Egyetem abszolvensei. Az idősebb fiú, György, nős és egy fia van, aki a brünni Masaryk Egyetemen jogot hallgat. A fiatalabb, Miroslav, nőtlen és közlekedésügyi vállalkozó.

-Kedves Milán Barátom! Először is megköszönöm a VIVAT ACADEMIA részére adott interjúdat. A magam és a Szerkesztő Bizottságunk nevében szívből gratulálok legújabb tiszteletbeli doktori címedhez. Kívánunk Neked és családodnak sok boldogságot, jó egészséget és további sikereket!

Dr. Tenk Antal

HEJ, ÉLET, ÉLET, GAZDÁSZÉLET...

ÓVÁRI GAZDÁSZOK VISSZAEMLÉKEZÉSEI IV.

Kerpely Béla: „A régi jó gazdászvilágból", Egy ősgazdász visszaemlékezései címmel 1925-ben megjelent kiadványában olvasható... a gazdász szív felette lobbanékony, különösen, ha olyan széplány gyújtja lángra, mint K. Micike volt.

Ott lakott a Lajta-partján, muskátlivirágos, földszintes házikóban, szemben az öreg kőhíddal, amelyen Nepomuki Szent János szobra őrködik évszázadok óta. Csakhogy Nepomuki János úgy látszik, hogy nem volt kíváncsi K. Micike bájos, hamvas arcocskájára, hátat fordított ablakának.

- Ezt az udvariatlanságot nem tűrhetem még egy szenttől sem! – üvöltötte egyik nyári éjszakában K. Pali cimboránk, aki fülig szerelmes volt Micikébe. – Illetlenség, hogy ez a cseh szent a hátát mutogassa egy olyan leánynak, aki csak egy van ezen a világon.

És elhatározta néhány barátjával, hogy egy holdvilágtalan éjszakán megfordítják talapzatán az öreg szent szobrát. Hogy fog Micike örvendezni, ha másnap reggel széttárja a zöld zsalugátereket és kitekint a piros muskátlik mögül és a szentet szemtől szembe fogja magával találni.

Neki is gyürkőztek. Ámde a kőszent nehéz volt és bizonyára az sem tetszett neki, hogy megbolygatják évszázadok óta megszokott helyzetében. Elvesztették az egyensúlyt és belepottyant a Lajtába. Nosza volt másnap nagy riadalom városszerte, mikor reggelre ébredve keresik mindenfelé a Nepomuki Szent szobrát. De az öreg Muki eltűnt nyomtalanul.

- Vallásháborítás! Gyalázat! Gazság! – hangzott mindenfelől a felháborodás moraja.

A tett elkövetőiben volt annyi zsiványbecsület, hogy önként jelentkeztek a városbírónál.

- Ártatlan csínyt akartunk csak elkövetni bíró úr. Eszünk ágában sem volt visszalökni a szobrot. Magától esett a Lajtába.

- Jó, jó. De most az urak költségén fogjuk kihalászni, szólt a városbíró jóságos hangján és a vármegyei inzsellér már másnap nekilátott embereivel, hogy emelődaruk és csigák segítségével ismét helyére állítsa a másodszor is vízbe fullasztott szent szobrát.

A fél város kint ácsorgott az öreg kőhídnál és szívszorongva leste, miként halásznak ki egy szentet a vízből. A szobor lassan emelkedett a víz színe fölé, azután mind magasabbra, magasabbra. A láncok ropogtak, a csigák nyikorogtak és a szobor a csigák kötelékein libegett a levegőben. És ekkor valami borzasztó történt: az egyik tartólánc elszakadt, a kőszobor ráesett a híd kőpárkányára és darabokra törött.

A városbíró rendkívüli ülésre hívta össze a város bölcs elöljáróit, akik rémüldözve tárgyalták a hallatlan esetet. Végül is arra a határozatra jutottak, hogy a tett elkövetőinek költségére új szobrot fognak állítani Nepomuki Szent Jánosnak.

Szegény gazdászapák mit tehettek egyebet? Fizettek!

És K. Pali azóta feléje sem ment az öreg kőhídnak...

Dr. László László

BERTRAND CHARRIER: VENDÉGÜNK A SOCRATES PROGRAMBAN

A Nyugat-Magyarországi Egyetem a Socrates II. Program felsőoktatási akciójának (Erasmus) keretében 2004-ben együttműködési szerződést kötött a l' Université de Pau et des Pays de l'Adour – UPPA franciaországi egyetemmel.

Az Erasmust az egyetemek közötti együttműködés elősegítésének, az európai hallgatói és oktatói mobilitás növelésének, az átláthatóságnak és a külföldön végzett tanulmányok és megszerzett képesítések teljes akadémiai elismerésének szándéka vezérli. Célja az oktatás minőségének növelése és az európai együttműködés elmélyítése. Az Erasmus programban, mely 1995-ben vált a Socrates részévé, 31 részvételre jogosult ország 2500 felsőoktatási intézménye vesz részt. Ma már az Európai Bizottság egyik legsikeresebb és legismertebb programja, mely több mint 1,5 millió egyetemi hallgató mobilitását segítette elő Európában. Magyarországról 51 felsőoktatási intézmény jogosult részt venni a programban

Prof. Dr. Bertrand Charriere és Prof.Dr. Albert Levente

Partnerünk, a l' UPPA több dél-franciaországi városban működő több karú egyetem, székhelye a Pireneusok lábánál fekvő Pau. Az erdő- és fatudományok oktatásával és az ezekhez kapcsolódó kutatásokkal az Anyagtudományi és Mérnöki Karhoz tartozó, Mont de Marsan-ban működő Département en Science et Génie des Materiaux foglalkozik, melynek 2002 óta vendégünk, Bertrand Charriere a vezetője. 2003-ban ebben a városban létesítettek egy, a fa minőségének kutatásával foglalkozó, Sylvadour nevű kutató laboratórium is, melynek ugyancsak B. Charrier úr az igazgatója.

B. Charrier a Nancy-ban lévő Institute National Polytechnique de Lorraine egyetemen szerzett PhD tudományos fokozatot, majd 1993-ban az Oxford Forestry Institute ösztöndíjas kutatója volt. Habilitált doktor, rendelkezik professzori kvalifikációval is. 1993 végén, alig 29 évesen pályázati úton nyerte el a Nantes-ban lévő École Superieure du Bois egyetem aligazgatói beosztását, ahol kilenc évig tevékenykedett. Számos franciaországi és nemzetközi felsőoktatási bizottság tagja, nemzetközi szakértő. Több franciaországi és nemzetközi kutatási programot vezetett (COPERNICUS, TEMPUS, SOCRATES, AUVIB, FAIR III. stb.). Fő kutatási területei a fakémia - elsősorban az erdei fák járulékos anyagai -, a fa fotodegradációja - szoros kapcsolatban az ellagitanninok szerepével és új UV-abszorbens anyagok alkalmazásával,– valamint a fa tartósságának vizsgálata. 1996-ban egy Tempus programban szervezett kutatási együttműködés keretében ismerkedtünk meg és dolgoztunk együtt az erdei fák nem szerkezetalkotó szénhidrátjainak kutatása kapcsán.

Az együttműködés a későbbiekben folytatódott, meghívására 2004-ben másfél hónapig vendég tanárként a Mont de Marsan-i karon dolgozhattam. Ebben az időszakban kötöttük meg a Socrates szerződést, ami a két egyetem rektorainak aláírásával vált hivatalossá. B. Charrier mostani látogatása a tanár program jegyében született, a Kémiai Intézet meghívottja volt. Előadásokat tartott a Kémiai Intézet munkatársainak, egyetemi- és PhD hallgatóknak. Egyetemi oktatókkal és hallgatókkal együtt részt vett egy Bécsben zajló szakmai úton, fogadták őt Prof.Dr. Náhlik András és Prof.Dr. Molnár Sándor dékán urak is. Látogatása jó alkalmat teremtett a tapasztalatcserére, lehetőséget nyújtott új, közös nemzetközi kutatási pályázatok előkészítésére, az egyetemeink közötti oktatói és hallgatói cserék megszervezésére.

Jó benyomásokkal távozott, elismerően nyilatkozott az Intézetünk műszerparkjáról, kutatási témáinkról és eredményeinkről éppúgy, mint Sopron város szépségéről és a magyaros vendéglátásról.

Visszavárjuk!

Albert Levente

DR.ADAMOVICH LÁSZLÓ PROFESSZOR ÚR

EGYETEMÜNK DÍSZPOLGÁRA

A Nyugat-Magyarországi Egyetem Szenátusa az Erdőmérnöki Kar Tanácsának és a Faipari Mérnöki Kar Tanácsának előterjesztésére és javaslatára, nagyra becsülve több évtizedes szakmai, oktatási és publikációs munkásságát, világszerte elismert erdészeti szaktekintélyét, a hazai erdészeti műszaki felsőoktatás támogatásában kifejtett elévülhetetlen érdemeit, példamutató és sikeres életútját, a NYUGAT-MAGYARORSZÁGI EGYETEM DÍSZPOLGÁRA kitüntetést adományozta Dr. ADAMOVICH LÁSZLÓ professzor úr, a vancouveri University of British Columbia Soproni Divíziójának professzora részére.

Dr. Adamovich László 1957-1961. között mint a Kanadába települt erdészeti fakultás professzora magyarul oktatott Vacouverben a University of British Columbia Erdészeti Karán. 1961-től kutatást, szakmai tanácsadást és tervezői munkát végzett, meghívták vendégprofesszornak Malaysiába egy évre, majd Tanzániába két évre. 1986-ban nyugállományba vonult az UBC-ról és Professor Emeritus címet kapott.

Oktatási szakterülete az erdőmérnöki munkakörnek főleg a műszaki területére terjed ki. Kanadában a korábban Sopronban oktatott tárgyak mellett az évenkénti geodéziai terepgyakorlatokat vezette és az UBC mellett működő Faipari Kutató Intézetben tanította a mesterfokozat hallgatóit a faanyagvizsgálati laboratóriumban faszerkezetek méretezése című tárgy keretében, a szilárdságtani tesztek kapcsán. Több egyetemi jegyzetet írt előbb magyarul, majd pedig angol nyelven.

Több tudományos, kutató vagy ismeretterjesztő cikket publikált, elsősorban az erdei feltáró utak tervezésének és építésének környezetre gyakorolt hatásáról. Számos könyv társszerzője. Ő írta a VII. Erdészeti Világkongresszus vitaindító tanulmányát az erdei munkák gépesítésének szocio-ökonómiai hatásáról.

Számos tudományos és szakmai egyesület tagja, a Brit Columbiai Mérnök Kamarának, az Erdészeti Kamarának és a Kanadai Erdészeti Egyesület örökös tagja. 1948-1956. között az Országos Erdészeti Egyesület soproni csoportjának elnöke volt. 1957-től a vancouveri egyházi és kulturális szervezetekben végez társadalmi munkát.

1991-ben Pro Universitate Soproniensis kitüntetést kapott.

Saját karrierjének eredményeinél fontosabbnak tartja azt a tényt, hogy Kanada segítségével, az első évek nehézségei ellenére tanártársaival együtt kiváló eredményeket elérő erdőmérnököket képezhettek idegen környezetben. Számtalan egyetemi tanár, dékán, ipari vállalat vezető mérnöke, a Magyar Társas Kör elnöke kerültek ki a soraikból – szorgalmuk és tehetségük révén.

A kitüntetés átadására az Erdőmérnöki Kar ünnepélyes tanévnyitóján, 2006. szeptember 13-án került sor. A kitüntető címet rektor úrtól Adamovich professzor úr kérésének megfelelően nővérének veje, Dr. Szikra Dezső okleveles erdőmérnök úr vette át.

Varga Viktória
EMK hivatalvezető

EGYÜTTMŰKÖDÉS AZ SZVT ÉS A KTK KÖZÖTT

A Szervezési és Vezetési Tudományos Társasággal együttműködési megállapodást kötött az egyetem Közgazdaságtudományi Kara.

Dr. Sváb Péter az SZVT elnöke és Prof. Dr. Székely Csaba

A megállapodás célja, hogy folyamatosan együttműködjenek a korszerű menedzsment eljárások, módszerek és eszközök kutatásában, oktatásában és alkalmazásuk elterjesztésének elősegítésében. Ennek keretében lehetőség nyílik

-korszerű gyakorlati ismeretanyag átadására
-hallgatói anyagok szélesebb körű publikálására
-egymás programjaiba történő bekapcsolódásra
-közös szakmai rendezvények megszervezésére
-kölcsönös kapcsolatépítés elősegítésére
stb.

A fentiek fokozatos megvalósítása mindkét fél számára kölcsönös előnyöket jelent, amelyek kiaknázása a felsőoktatás mai állapotában elengedhetetlen egy Közgazdaságtudományi Kar számára. Hallgatóink - élve a lehetőséggel - közelebb kerülnek a gyakorlati élethez. Tanulmányaik elsajátítása mellett olyan gyakorlati problémákkal - és azok megoldási lehetőségeivel - találkoznak, amelyek segítik őket szemléletük alakulásában, probléma megoldó készségük fejlődésében. Mindezeken túl szakmai partnerkapcsolatokra tehetnek szert, amelyek jelentősen elősegíthetik elhelyezkedési lehetőségeiket. Oktatóink - bekapcsolódva az SZVT programjaiba - tovább öregbíthetik egyetemünk, s karunk jó hírnevét, megmutatva és erősítve ezzel a régióban - a közgazdaságtudományi képzésben - betöltött központi szerepünket.

Dr. Wilfing János

„PÚDER NÉLKÜL…"

Évekkel ezelőtt, szombatonként az ismert riporternő, Baló Júlia néhány színésznővel folytatott beszélgetését láthattuk a televízió képernyőjén „Púder nélkül" címmel, mely részben a nőiségre, részben az őszinteségre utalt. Amikor elhatároztam, hogy két kedves kolléganőmmel, Eperjessy Irénkével és Varga Mártival interjút készítek, a fenti műsor jutott eszembe, fontos dolgokról, csevegő stílusban, őszintén vallani, s példát állítani a fiataloknak

Irénke, a Benedek Elek Pedagógiai Kar népszerű docense, akit szerte az országban nagy szeretettel emlegetnek volt tanítványai. Szinte legendává vált természetszeretete, sugárzó nőiessége és emberszeretete.

-Kevesekre igaz, ami rólad elmondható, tanárként és nőként is a toplista élére kerültél. Emlékszem rá, hogy az egyik évben a búcsúzó hallgatók elénekelték, hogy „vedd fel a petytyes ruhád te bombanő". Elárulod ennek a titkát?

-Számomra a szóösszetétel - tanárnő -mindkét tagjának nagy jelentősége van. Nem jobb híján lettem tanár, kitűnő érettségi bizonyítvánnyal más lehetőségem is volt. Az osztályfőnököm és az édesapám orvosnak szánt, de ehhez nem éreztem igazi affinitást, olyat, mint a tanításhoz. Azóta sem bántam meg. Az anyagi megbecsülés hiánya ellenére máig úgy érzem, hogy a hobbymért fizetnek. A hálás tanítványok, ma orvosok, fogorvosok, gyógyszerészek, tanárok, a küldetésüket jól teljesítő óvónők kárpótoltak az említett negatívumért. Messziről köszönnek, az én szabadidőmhöz alakítják az érettségi találkozók idejét. Még a napokban is előfordult, hogy hallgató úgy ment ki az órámról: „köszönöm tanárnő, élvezet volt hallgatni az előadását". Ezért remélhetem, hogy jól tettem valamit.

A szóösszetétel másik fele a „nő", részben adottság, részben szerencse, részben tudatosság kérdése. A jó adottságot az édesanyámtól örököltem, a szerencsét a - szintén tanár - férjemmel megélt csodálatos 36 év jelenti. A szerelem, szeretet, amelyben neveltük két lányunkat, kiegyensúlyozottságot, megújuló erőt, boldogságot adott. A tudatosságnak is volt szerepe, hisz a pályánk minden téren kötelez. A diákok, hallgatók előtt akarva-akaratlan pozitív, vagy negatív példaként állunk. Próbáltam a pozitív példa követelményének megfelelni megjelenésemmel, viselkedésemmel.

-Még inkább titok számomra, hogy soha nem tapasztaltam irigységet, rosszindulatot Veled szemben, téged a kollégák a szeretettel, a derűvel, a természetimádattal azonosítottak.

-A dolgok egymással összefüggnek. Kiegyensúlyozott, jó párkapcsolat és családi élet, szeretett munkakör, jó munkahelyek, kedves kollégák, s az optimista alaptermészetem a biztosítéka, hogy derűvel közelítek az emberekhez. A szeretett családomon keresztül mindenkit szeretek, akikkel a sors kapcsolatba hoz. A természet is örök szerelem a csodáival, a nyugalmával, a szépségével. Jó ismerni belőle minél többet, személyes kapcsolatba kerülni fűvel, fával, virággal, rovarral, madárral. Talán ez az, amitől hitelessé válhattam a tanítványaim és kollégáim előtt.

-Megkaptad a szakma legnagyobb elismerését, a Brunszvik-díjat, s néhány hete az egyetem rektorától átvetted a Nyugat-Magyarországi Egyetemért Emlékérmet. Mit jelentettek Neked ezek az elismerések?

Eperjessy Barnáné

-A kitüntetés nagy megtiszteltetés, csak az a szomorú, hogy egy életmű végét jelenti. Számomra az egyetemi emlékérem az utolsó, amit munkám elismeréseként kaphattam, mégsem ez jelentette a csúcsot, hanem a természet védelméért átvett állami kitüntetés, a Pro Natura-emlékérem, melyet a Fertő-Hanság Nemzeti Park igazgatósága javasolt 2002-ben. A megtisztelő elismerést elhivatott biológusként őrzöm. A Brunszvik Teréz-díj 2003-ban a másik állami kitüntetés, a másik csúcs, mely az óvodai nevelés korszerűsítéséért végzett kutatás, s az erre épülő pedagógiai munka kitüntetése, s ugyancsak nagyon büszke vagyok rá. Az egyetemi emlékérem értékét az csökkenti, hogy nem az előző tanév végén, a végzős diákjaim előtt vehettem át, hanem a tanévnyitó kari tanácsülésen, ahol csak a kollégák ismertek.

-Tanítottál középiskolásokat, s oktattál leendő óvodapedagógusokat. Melyik feladat állt hozzád közelebb?

-Érdekes és nagyon különböző volt a pályám két szakasza, mindkettőt szerettem. A középiskolában a tantárgyaim megszerettetése volt a célom, hogy ne félve, vagy utálattal jöjjenek

az óráimra. A továbbtanulókat, kik szép számmal akadtak, próbáltam legjobb tudásom szerint segíteni, de a sikert mindig az ő személyes érdemüknek tartottam. Óvodapedagógus hallgatóimmal elsősorban az óvodai környezeti nevelés fontosságát próbáltam elismertetni, hisz a környezetkultúra szintjének emelése nélkülözhetetlen feltétele Földünk, s az élet megmaradásának. Ezen keresztül jutottunk el Zsámboky Zsuzsa kolléganőmmel, aki mat-fiz szakos, a Freinet-pedagógiához. Biztosan sokan gondolják úgy, hogy ez az igazán nekem való feladat, de számomra mindkét terület egyformán volt fontos.

-Miért éppen a Freinet-mozgalomhoz kapcsolódtál?

-Miután megfogalmaztuk a számunkra legfontosabb alapelvet, a matematikai és biológiai nevelési terület szoros összekapcsolódását, véletlenül találkoztunk egy újságcikkben saját elképzeléseinkkel, Freinet-pedagógia címen 1989-ben. Ez a reformpedagógia kiemelten kezeli a számomra fontos természetközeli-életközeli nevelést, a gyermekközpontúsága pedig, a „szabad önkifejezés" alapelvében és eszközrendszerében nyilvánul meg. A szorosan hozzákapcsolódó „projekt-módszer" és tervezés is segít a hallgatóknak a korszerű óvodai nevelés megvalósításában. Szép kutatói feladat volt, team munka. Országszerte tartottam a témában előadásokat, s publikáltam is. 2-2 óvodai csoport - nagy szakmai tudással és szívvel rendelkező - óvónői segítettek, akiknek ezért ma is nagyon hálás vagyok.

-Senki nem hiszi el, aki Rád néz, hogy nyugdíjas vagy. Minek köszönhető a rendkívül fiatalos külsőd?

-A jó kondíció, az egészség megtartásához a tárgyaimban tanított életmódot magam is igyekeztem megvalósítani. Soha nem fogadtam el a szélsőséges nézeteket, a teljes lipid-, vagy szénhidrátmentes diétákat, vagy más divatos kúrákat. A természetességet részesítettem előnyben. Sportolok is a magam módján, télen hetente 2-3-szor, nyáron naponta úszom, főleg természetes vizekben, de ha csak egy választ adhatok: 36 évig szerettek és szerethettem.

-Tudom, hogy a sokat emlegetett 36 év után, milyen nehéz volt és milyen nehéz ma is elfogadni, hogy a legendás szeretet már csak az örök vadászmezőkről sugárzik feléd. Ma már azonban van bátorságom megkérdezni, hogyan tovább?

-Köszönetet kell mondanom a soproni főiskolai kar vezetésének, hogy nyugdíjazásommal nem szakadt meg egyszerre az oktatással a kapcsolatom. Talán egy-két év óraadói tevékenység segít hozzászokni a nyugdíjas évek csendjéhez és a cseperedő unokám neveléséhez nyújtott segítség betölti majd az űrt, amelyet egy szeretett pálya befejezése hagy maga után.

-Szívből kívánom, hogy az egyik unokádnak legyen majd szikrázóan kék a szeme, legyen sudár, legyen sikeres úszó, szeressen úgy Téged, mint senki mást, egyszóval legyen olyan, mint a nagypapa, akit Ő, a Te meséidből ismerhet meg...

Míg Irénkével egymásnak adtuk a szót, Varga Márti nefelejcskék szeme hol elhomályosult, hol felragyogott, s a rá jellemző módon türelmesen, érdeklődéssel hallgatott bennünket.

Az Ő személye köré az egyetemen szövődött legenda, melyet a mindenki panaszának meghallgatásával, a mindenki számára való segítségnyújtással ért el.

Varga Lászlóné a GEO évnyitóján vehette át kitüntetését

-Szabó Magda Régimódi történetének Rickl Máriájához hasonlóan Te vagy a családod ereje, esze, szíve, motorja. Emellett hangyaszorgalommal, vasfegyelemmel dolgoztál, s még arra is volt energiád, hogy az ajtód mindenki számára nyitva tartsd. Honnan merítetted az erőt?

-Az embernek van hite, lelki ereje, óriási önfegyelme és ambíciója. Mindig azt éreztem: tenni, segíteni kell. Ez a humán affinitás bennem van, pedagógusnak készültem. Nem sikerült, de legalább felnőttekkel foglalkoztam munkám során, amit nagyon-nagyon szerettem. Érezni, hogy tudok segíteni rajtuk, tudunk célokat és eredményeket elérni. A sikeres munka engem örömmel töltött el, amely újabb lelkierőt adott a további feladatokhoz. Szeretem az embereket, ez az alapja mindennek. A család a másik erőforrás. Akkor voltam-vagyok boldog, ha együtt van a családom, látom örülni őket, ha jóízűen fogyasztják el vasárnaponként a főztömet, érzem a szeretetüket, s hogy szükségük van rám. A jó időbeosztás rengeteget jelentett, nagyon oda kellett figyelni, hogy mikor, mit teszek. Az is sokat számított, hogy megértette a családom, helyt kell állnom a munkahelyemen, ha eleinte nehezen is, de tudomásul vették, és utána már ment, mint a karikacsapás.

-Számomra sokszor lélekölőnek tűnt a munkád, Téged mi lelkesített?

-A tenni akarás és a segíteni akarás, hogy jó célokért dolgozhatom. Mint minden munkaterületen, a humán vonalon is vannak hullámvölgyek-hegyek, sikerek, kudarcok. A jól szervezett csapat volt sikeres, egyedül nem tudtam megoldani a feladatokat. Kellett a segítő erő, amit az integráció előtt a személy- és munkaügyi osztály adott meg, utána pedig, a karokon lévő kollégák, akik a humánpolitikával foglalkoztak. Igaz

nehezen indult, mint az egész integráció, zökkenőkkel volt tele, de sikerült baráti közelségbe kerülnünk egymással. Ehhez kellett kapcsolatteremtő készség és empátia, ami kölcsönösen megvolt bennünk. Mindig azt vallottam, hogy az összefogott, közös munkának van gyümölcse a mi területünkön, s ez benne a szép.

-Nagyon sajnáltalak, amikor írtad a temérdek kitüntetés előterjesztését, s nem egyszer este későn mentél haza. Miért vállaltad?

-Nagyon sok kolléga eredményesen, megbízhatóan, színvonalasan tevékenykedett, s ahhoz hogy a munkájuk elismerésre kerüljön, érdemi anyagot kellett összeállítanom. Lelkesített ez a feladat, kihívásnak tekintettem, hogy olyan dokumentációk készüljenek el, amelyek alapján a kollégáinkat kitüntetésben részesítik. Sokszor jobban örültem a kitüntetésnek, mint aki kapta, mert úgy éreztem, hogy a mi munkánkat is elismerték.

-Szinte mindenki arra törekszik, hogy minél tovább dolgozhasson. Te, az egyetem egyik régi bástyája, s a munka megszállottja, magad kérted a felmentésed.

-Igen. Sokan meglepődtek, hogy kértem a nyugállományba vonulásomat viszonylag fiatalon. Készültem rá, éreztem, hogy folyamatosan fáradok. Nagyon sok volt a feladat, egyre kevesebben maradtunk a sok átszervezés miatt. A humán terület decentralizálódott az integráció után, a központban szinte egyedül maradtam a tényleges feladat ellátására, s ez meghaladta az erőm. Időt, energiát nem kímélve dolgoztam. Minden véges, s nem akartam, hogy az egészségem aláássa a feszített tempó. Egyszer mindennek eljön az ideje, át kell adni a stafétabotot a fiataloknak. Más szemlélettel jönnek sok esetben, ami talán jobb, mint amikor valaki a negyedik évtizedet tapossa ugyanazon a munkaterületen, s ahogy ők mondják „begyöpösödött". Lehet, hogy van is ebben valami kis igazság.

Még jobban motivált, hogy segítsek a gyerekeimnek, s az unokáimnak. A családomtól nagyon sok időt vettem el, különösen a vezetői munkaköröm idején, s most próbálom visszaadni. Amikor még élt az édesanyám én is megkaptam a segítséget. Mindig ő volt a háttérben, lelki erőt adott, s nyugodt lehettem, mert a gyerekeim jó kezekben voltak. Örülök, hogy ebben a nehéz és kritikus időszakban most van munkahelyük, s a párommal mi is segíthetünk. Az unokákra felügyelünk, hozzuk-visszük őket különórára, edzésre, óvodába, iskolába, hogy a fiunk és lányunk ugyanúgy helyt tudjon állni, mint ahogy mi. Szeretnék az egészségemmel gazdálkodni, hogy még jó pár évig tudjam élvezni az életet. Olvashassak, tudjunk kirándulni, s eljárni a kulturális eseményekre. A taposómalomban a hajtás mellett minderre csak kapkodva, éjszakázás árán volt módunk.

Örülök annak, hogy a fiatalabb kollégák el tudják látni a munkaköröm. Amiben tudom, segítem őket, hiszen nem szakadtam el teljesen a szakmától. A HSZOSZ megyei és országos szervezeteinek tagja vagyok társadalmi munkában, a városi humánpolitikai klubban is tiszteletbeli elnökeként tevékenykedem tovább, tehát benne vagyok még a szakmai vérkeringésben.

-Legalább három kérdésre válaszoltál, most én jövök. Március 31-e eseményszámba ment az egyetemen, nagyon sokan voltunk a tanácsteremben, szekérderéknyi ajándékkal. Tudod a „miért-re" a választ?

-Igen, ilyen sokan, nagyon szerettetek. Akkor is éreztem, amikor dolgoztam, mégis nagyon meglepődtem és meghatódtam ezen a napon, amikor elbúcsúztam tőletek, hogy ilyen mérhetetlen szeretettel és figyelemmel vettetek körül, és még mindig...

-Mi a titka Vargáné Rákóczi Mártinak?

-Szeretem az embereket, ilyen egyszerű, és ezért ők is szeretnek engem, talán érzik a segítőkészségemet, a jóindulatomat, ami mindig vezérelt.

-Logikusan indokoltad a döntésed, példaként állítható bárki elé, de nem tudom elhinni, hogy a villogó kék szemed nem néz a távolba, s hogy letetted a lantot.

-Pillanatnyilag biztos, mert picik az unokáim és tudatosan mentem el most, amikor a segítség is leginkább kell. 4-5 év múlva, mikor tinédzser korba kerülnek, már nem lesz a nagymamára olyan nagy szükség. Addig boldog vagyok, hogy a szárnyaim alatt vannak.

-„Púder nélkül" mondd meg - hála Istennek nagyszerűen nézel ki -, mit tervezel a lelked mélyén!

-Egyelőre nincs miről beszélnem. Örülök, hogy otthon, a kertben, a szőlőben mindent elrendezhetek. Szükségem van átmeneti időszakra, hogy kikapcsolódjam. Azt nem mondom, hogy esetleg 2-3 év múlva, nem fogok valamit tevékenykedni. Hívtak a nyugdíjas klubba és sportolok is, de tényleges munkavégzésre még nem gondolok.

-Téged is a Nyugat-Magyarországi Egyetem Emlékérmével tüntettek ki.

-Így igaz, aminek nagyon-nagyon örülök.

-Kifejezte ez a kitüntetés azt, amit Rákóczi Márti jelentett az egyetemnek közel negyven éven át?

-A kitüntetés alapja - a szabályzat szerint -, az egyetem erkölcsi, anyagi támogatása. Most így visszatekintve úgy érzem erkölcsi, szakmai támogatást nyújtottam, hozzájárultam az oktató-kutató utánpótlás és a tudományos fokozatok megszerzése terén zajló pályáztatás sikeréhez, tehát olyan szakembergárda létrehozásához a háttérben tevékenykedve, amely most a színvonalas és eredményes oktatást biztosítja. Ezt ismerték el.

-El kell mondanunk, hogy ez a kitüntetés erkölcsi elismerés, nem jár mellé boríték.

-Így van. Szerintem az erkölcsi elismerés többet ér, mint az anyagi, mert nem minden a pénz. A gyönyörű szép emlékérem megmarad, amire a családom is nagyon büszke, és ők is velem örülnek. Erkölcsileg maximálisan elismerte az egyetem vezetése az én szakmai tevékenységem, ezúton is köszönöm.

-Mit üzensz a fiatal egyetemi polgároknak, hogy őket is elismerjék majd?

-Becsüljék, szeressék a munkát, mindig lebegjen a szemük előtt az emberek szeretete, és az a gyönyörű szép Madách-idézet, hogy „ember küzdj, és bízva bízzál!" Soha nem szabad feladni.

-Köszönöm.

Tóth Mariann

TANÉVNYITÓ KARI TANÁCSÜLÉS A BENEDEK ELEK PEDAGÓGIAI KARON

Hagyományosan, ünnepélyes keretek között rendezte meg szeptember 4-én Tanévnyitó Nyilvános Kari Tanácsülését a Benedek Elek Pedagógiai Kara. A 186 nappali tagozatos elsőéves hallgató köszöntése és eskütétele után került sor az 50, 60 és 65 évvel ezelőtt óvónői diplomát szerzett pedagógusok köszöntésére és emlékdiplomájának átadására is.

Az idei tanévben 490 I. évfolyamos hallgató kezdte meg tanulmányait a Benedek Elek Pedagógiai Karon, nappali, levelező és esti tagozaton. A nappali tagozatosok tanévnyitó ünnepélyén 74 óvodapedagógus szakos, 7 óvodapedagógus szakos - német nemzetiségi szakirányon tanuló hallgató, valamint 83 szociálpedagógus szakos, és 22 csecsemő- és kisgyermek nevelő-gondozó felsőfokú szakképzési szakon tanuló hallgató tette le a hallgatói esküt. Őket Alpárné Dr. Szála Erzsébet professzor asszony, a kar dékánja köszöntötte és indította útjukra bíztató szavakkal a főiskolai tanulmányaik felé.

- A mai nappal életük új szakasza kezdődik. Új feladatok várják Önöket. Mindnyájuknak elsőrendű kötelessége, hogy megvalósítsa azt, amiről úgy véli, hogy célja és feladata. Legyenek nevetni, szeretni tudó, tréfákra kapható, igaz barátságokra képes diákok. Legyenek eszményeik, olvasmányaik, szép művészi élményeik, hogy egy leendő pedagógus – szakmai jártasságán túl – képes a magyar kultúra teljességében élni, hogy azt majdan átadhassa neveltjeinek – mondta a dékán asszony, majd kiemelte: rendkívüli jelentőségű, hogy a hallgatók a körülöttük zajló világ, a médiák szóözönének közepette is találják meg, és tartsák meg saját hangjukat. Legyenek saját szavaik, amelyekkel válaszolnak majd a gyermekek kérdéseire. Hiszen ezen a nyelven adnak majd választ számos kérdésre az óvodásoknak, kisiskolásoknak egyaránt.

A dékáni szavakat követően tették le az esküt a jövő óvodapedagógusai és szociálpedagógusai, akik szívükre helyezett kézzel mondták az eskü szövegét: - „Fogadom, hogy tanulmányaim alatt az Egyetem és Sopron város hagyományai szerint élek. Törekszem arra, hogy a Benedek Elek Pedagógiai Kar névadójához méltó értelmiségivé váljak!"

Az első éves ifjak után a pályakezdésüket jubiláló elődök köszöntése következett, amikor is áldozatos szakmai tevékenységük, méltó emberi magatartásuk elismeréseként az 50, 60 és 65 évvel ezelőtt óvónői oklevelet szerzett pedagógusok közül 59-en arany, 6-an gyémánt, egy kolléganő pedig vas emlékdiplomát vehetett át.

A kar gyakorlóintézményében, az I. sz. Gyakorló Óvodában, mai nevén Aranykapu Gyakorló Óvodában évtizedeken keresztül gyakorlatvezető óvónőként dolgozó Lakihegyi Alfrédné, Jutka néni, Szöllősi Jánosné, Gabi néni és Vámossy Gertrúd, Gerti néni – akik a kisgyermekek nevelésén túl személyes példaadással tanították az óvodapedagógus szakos hallgatókat az óvónői hivatás szeretetére - szintén ez alkalommal vehették át arany emlékdiplomájukat.

A megható, elégedettséget sugalló pillanatoknak itt még nem szakadt vége, ezután következett a legmagasabb hallgatói kitüntetések átadása. Az Egyetem Szenátusa, kiváló tanulmányi eredménye és az egyetemért, a Pedagógiai Karért végzett munkája elismeréseként Alma Mater Emlékérem kitüntetésben részesítette Kiss Teréz és Voloscsuk Míra óvodapedagógust. Köztársasági ösztöndíjat idén, a kiemelkedő tanulmányi eredményéért és szakmai, közösségi munkájáért Bognár Erika III. évfolyamos német nemzetiségi óvodapedagógus szakos hallgató, Gerencsér Viktória III. évfolyamos óvodapedagógus szakos hallgató, valamint Fülöp Mónika, Kocsispéter Edit és Kiszlinger Erzsébet IV. évfolyamos szociálpedagógus hallgató kapott.

Az elsőéves hallgatókat az ünnepség végén erőt adó szavakkal engedte útjukra a dékánasszony: - „Hisszük, hogy jó pedagógusokká válnak majd Önök is, példát véve azokról, akik most itt ünnepelnek Önökkel együtt: az arany-, gyémánt- és vasdiplomás pedagógusoktól! Induljanak hát el, kedves Elsőéveseink, a maguk választotta úton. Pedagógiai Karunk minden tanára, oktató és nem oktató munkatársa segíteni fogja Önöket céljuk elérésében, tanulmányaik eredményes végzésében, hiszen ez a mi feladatunk, ez a mi munkánk alfája és omegája."

Takács Judit
főiskolai tanársegéd
szakvezető

Oktatói kitüntetések

A Tanévnyitó Nyilvános Kari Tanácsülésen adta át Alpárné Dr. Szála Erzsébet dékán a Nyugat-Magyarországi Egyetemért Emlékérem kitüntetéseket. A Nyugat-Magyarországi Egyetem Szenátusa, a Benedek Elek Pedagógiai Kar Tanácsának javaslata alapján a Benedek Elek Pedagógiai Kar hírnevét öregbítő oktatói-, kutatói munkája, publikációs tevékenysége elismeréseként, valamint az országosan elismert Freinet-pedagógia óvodai alkalmazásának kidolgozásáért, a környezeti nevelés és a környezetvédelem területén kifejtett hatékony és eredményes munkásságáért **Nyugat-Magyarországi Egyetemért Emlékérem kitüntetésben részesítette Eperjesy Barnabásné főiskolai docenst.**

A Benedek Elek Pedagógiai Kar Rév-Komáromba kihelyezett, a Komáromi Városi Egyetemen, külső helyszínen működött óvodapedagógus levelező tagozat vezetőjeként több éves magas színvonalon végzett oktató, szervező munkájának elismeréseként és nagyrabecsüléseként, a kar tanácsának javaslata alapján az Egyetem Szenátusa a **Nyugat-Magyarországi Egyetemért Emlékérem kitüntetést adományozta Dr. Németh Zsuzsanna főiskolai docensnek.**

LIGNO NOVUM – WOOD TECH 2006.

Első alkalommal jelent meg az ERFARET a szakmai vásáron

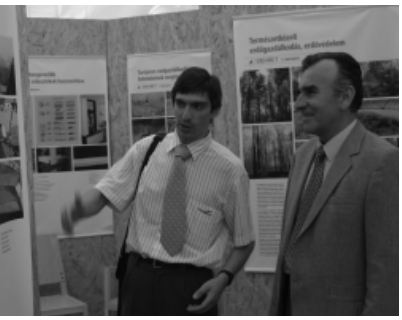

A poszter-kiállítás a az eddig elért kutatási eredményeket mutatta be. Pásztory Zoltán és Tolvaj László

16. alkalommal rendezték meg a LIGNO NOVUM – WOOD TECH erdészeti és faipari szakvásárt, mely az előző évhez képest még nagyobb fedett területen jelent meg.

16 évvel ezelőtt, 1990 decemberében az újonnan alakult szakmai szerveződések és a Program és Kiállításszervező Kft. a Sopron Erdészeti és Faipari Egyetem vezetőivel egy faipari fórum megszervezésére kötöttek megállapodást. Az első rendezvény - kiállítás és szakmai konferenciák - a sportcsarnok felét foglalta csak el, mintegy 430 m2-t. Ma ezt a kiállítást 23000 m2 területen került rendezték.

A vásáron 230 cég vett részt - ez közel 600 magyar és külföldi képviselt vállalkozást jelent -, ezek 16 %-a első alkalommal vett részt ezen a rendezvényen. Érkeztek kiállítók Ausztriából, Csehországból, Németországból, Olaszországból, Romániából, Szlovákiából, Szlovéniából, sőt Kínából is.

A rendezvényen képviselte magát a Nyugat-Magyarországi Egyetem Erdőmérnöki és Faipari Mérnöki Kara is, ahogy ezt teszi minden évben.

A Faipari Mérnöki Kar és az ERFARET közös standot épített, de itt jelent meg, a FAIMEI, az Öreg Fás Diákok Egyesülete, és a kar bázisiskoláit képviselő szolnoki Szekeres Erzsébet Építészeti és Faipari SZKI, a soproni NyME-Roth Gyula Gyakorló SzKI és Handler Nándor SzKI is.

A standon új, önálló színfoltként volt az Erdő-és Fahasznosítási Regionális Egyetemi Tudásközpont (ERFARET) poszterkiállítása mely az eddig elért kutatási eredményeket mutatta be.

A kiállítást szeptember 6-án nyitotta meg Prof. Dr. Horváth Béla az ERFARET igazgatója. Invitáló szavait követte Dr. Jereb László, aki a 2.5. Informatikai támogató tevékenység alprogramról, mint a megnyitón kiemelt témáról beszélt. „A választás azért esett erre a területre, mert egyaránt találhatók erdészeti és faipari irányú kutatások a részfeladatok között" – mondta bevezetőjében. Az érdeklődők számítógépen láthatták az alprogram két kiválasztott részfeladatát a digitális fényképeket használó sarangtömörség-számoló programot és a faipari online adatbázis működését és jelentőségét.

A poszterkiállításon folyamatosan lehetett látni érdeklődve olvasgató látogatókat.

Alapvető cél volt, hogy minden alprogram és új programként a Dr. Gerencsér Kinga vezette Új minőségmegóvó tárolási módszer kidolgozása fülledékeny faanyagokhoz (Baross Gábor-pályázat) egységesen jelenjen meg, az eltelt másfél év kutatási eredményét foglalja össze és felkeltse a szakmai közönség érdeklődését, mely a vendégek számából ítélve sikeresen teljesült. Akit komolyabban érdekelt egy-egy téma, az részletesebb szöveges tájékoztatót kaphatott a legfrissebb eredményekről. Reményeink szerint a rendezvényen szerzett kapcsolatok új és hosszú távú együttműködéseket tesznek lehetővé erdészeti és faipari szakterületen egyaránt.

A kiállítás egységes megjelenése és sikere egy közös munka eredménye, mely az ERFARET és az AMI két munkatársával, Juhász Mártonnal és Szücsy Róberttel kezdődött el idén májustól.

Távlati célunk az, hogy az elkövetkezendő 1-2 évben folyamatos együttműködés során elkészüljön az ERFARET arculata, amely szükséges marketing feltétele annak, hogy hatékony tudás- és technológia transzfert tudjon működtetni a szervezet.

Farkas Péter
ERFARET

KÍNAI DELEGÁCIÓ A FAIPARI MÉRNÖKI KARON

A jövőben szorosabb együttműködésre lesz lehetőség. Molnár Sándor dékán és Divós Ferenc a kínai vendégekkel

A Pekingi Erdészeti Egyetem négy fős küldöttsége, Dr. Hufang Wang, Dr. Zhixiag Zhang, Dr. Yujun Liu és Yue Li jártak a Faipari Mérnöki Karon. A rövid látogatásuk célja a kapcsolatfelvétel és további együttműködés előkészítése volt. A delegációt Dr. Molnár Sándor dékán fogadta. A vendégek három előadást hallgattak meg. A karunk múltját és jelenét Dr. Kovács Zsolt dékánhelyettes ismertette, az akác gőzölésről Dr. Tolvaj László dékánhelyettes, a fa akusztikus vizsgálatáról Dr. Divós Ferenc egyetemi tanár beszélt. Rövid labor látogatást Dr. Alpár Tibor, a FAIMEI vezetője vezette. A megbeszélések angol és német nyelveken folytak. A vendégek részben Németországban részben az USA-ban szereztek doktori fokozatot. Elmondták, hogy az egyetemük három karból áll: Erdőmérnöki, Faipari és Tájépítészeti karból. A faipari mérnöki kar felépítése hasonló a mi karunk felépítéséhez, a hallgató létszám az egyetemen 15 ezer, míg a faipari mérnöki karukon, 2000. Látva a hasonló szervezeti felépítést jó lehetőség kínálkozik a jövőben szorosabb együttműködésre.

Divós Ferenc

NEMZETKÖZI-REGIONÁLIS SZEMINÁRIUMOK A GEO-N

Az NYME Geoinformatikai Karán a VENUS projekt /Virtual and E-mobility for Networking Universities in Society/ keretein belül új típusú tudományos, kulturális szeminárium indul.

A 2006/2007-es tanév során havonta előadásokat szervezünk, melyeken különböző témák nemzetközi szakértői szólalnak meg.

A VENUS célja az európai identitás erősítése, hiszen a témák elsősorban a mai európai társadalmi kérdések köré csoportosulnak.

A szemináriumok angol nyelven, de tolmács segítségével zajlanak, melyek zárásaként lehetőség nyílik szakmai viták lebonyolítására. A virtuális szemináriumokat egyidejűleg több európai helyszínen lehet élő közvetítésen és videokonferencián keresztül követni. Azok az érdeklődők, akik személyesen nem tudnak jelen lenni, az internet adta lehetőségek segítségével figyelemmel kísérhetik az előadást, sőt kérdezhetnek is az előadótól.

A szemináriumokon való részvétel lehetőséget ad európai egyetemekkel való kapcsolatfelvételre, a helyi cégekkel, polgárokkal, más felsőoktatási intézmények hallgatóival történő véleménycserére.

Az őszi "szemeszter" előadásai:

1.) Október 11. (szerda) 16.30-18.30
"Vízgazdálkodás" előadó: Prof. Ricardo Petrella - Bari, Italy

2.) Október 25. (szerda) 16.30-18.30
" Az Európai integráció jövője" előadó: Prof. Wolfgang Th. Wessels - Cologne, Germany

3.) November 8. (szerda) 16.30-18.30
" Erkölcsi kihívások a vezetésben" előadó: Prof. Joanne Ciulla - USA

4.) November 22. (szerda)
"Genetikai szolgáltatások Európában" - Előadó: Prof. Jean. Jacques Cassiman - Leuven, Belgium

Helyszín: GEO Tanácsterem
Jelentkezés a VENUS Seminars hivatkozáson:
www.venus-seminars.net

Az első előadás jövő héten szerdán október 11-én lesz, amelyen az olaszországi Prof. Ricardo Petrella tart előadást vízgazdálkodás, környezetvédelem témakörben.

Professzor úr a világ számos egyetemén tanít, dolgozott az UNESCO-nak és az Európai Uniónak. Egyik legismertebb kezdeményezője a Lisszaboni Csoportnak, melynek legfőbb célja, hogy egyensúlyt teremtsen a globalizált világ gazdaságát túl pesszimistán és túl optimistán megítélő nézetek között.

Minden érdeklődő munkatársunkat, hallgatónkat szeretettel várjuk.

Prof. Dr. Márkus Béla dékán

TÖBB, MINT TÁBOR – SZOVÁTÁN JÁRTUNK

Valószínűleg mindannyian ismerjük azt a bizonyos „nehéz szavakba foglalni" érzést. Én is, bizony hosszasan ültem a fehér papír felett azon tűnődve, miképp tudnám leírni életem egyik legszebb hét napját, melyet az erdélyi, varázslatos Szovátán töltöttem.

Persze kezdetben nem volt minden fenékig tejfel, mert mikor Győrből nekivágtunk a hosszú útnak, az ötödik óra után azt is bántam, hogy valaha a világra jöttem, és abban is biztos voltam, hogy belehalok az elkövetkezendő 10 órába. De azért a sok-sok kilométert magunk mögött hagyva, kis csapatunk épségben megérkezett a Szent József Gyermekotthonba, ahol már nagyon vártak minket. Miután végtére is túléltem az utazást és először körbenéztem a tájon, sokkal derűsebb lett a kedvem és eloszlottak a kételyeim. Itt vagyok az Óperenciás-tengeren túl, valószínűleg a Kerek erdő közepén és körülöttem vagy 30 gyerek. Nem lehet gond, hiszen mind pedagógusok leszünk, csak elbírunk velük. Gond valóban nem volt. Csakhogy mindamellett, hogy tanító voltam, egyszerre lehettem szülője, nevelője, testvére, barátja is az összes gyereknek. Legtöbb esetben a családi hátterük bőven kimeríti a hátrányos helyzet fogalmát, így a szeretetre éhes gyerekeket nem volt nehéz a szívembe zárni.

Természetesen ők sokkal jobban tájékozódtak a környéken, mint mi, amit nem is sajnáltak megmutatni nekünk. Innentől kezdve rendszeres volt a tóra járás és kirándulás, én pedig nem győztem kapkodni a fejem és kattogtatni a gépemet, hogy le ne maradjak semmiről. Persze mi is igyekeztük villogtatni a TK-n szerzett tudásunkat és minél többet okítani a gyerekeket, ami nemcsak a Nád a házam tetejéig terjedt.

Mikor már biztos voltam abban, hogy az eddig látottak maximálisan megfeleltek az Erdélyről alkotott elképzeléseimnek, csak akkor jutottam el arra a helyre, ami még ma is megjelenik álmaimban. Nem tudom, hogy fogok-e valaha a Békás-szoroshoz ill. az azt övező tájhoz fogható csodát látni, de biztos vagyok abban, hogy ezt az emléket és érzést sosem fogom feledni. Igazán csak akkor éreztem úgy, hogy ott otthon voltam, és imádtam az egészet. Imádtam a végtelen magas sziklákat, a hatalmas fenyveseket, a fenyvesek között feltűnő tisztásokat, a színeket, a levegőt, a felhőket, az embereket, még a nap is másképp ragyogott. Egyszerre éreztem magam a világ tetején és a föld középpontjában... Hosszan és még annál is hosszabban tudnék írni ezekről a napokról, de még akkor is úgy érezném, hogy semmit sem mondtam el; mert a lelkem egy része még most is ott sétál a hegyek közt vagy éppen hintázik, esetleg olvas vagy rajzol néhány gyerekkel. Sajnos életem elvarratlan szálai ezek, de ugyanakkor azok a képek, melyekre mindig jó szívvel fogok gondolni, és amelyeket sosem fogok tudni igazán szavakba önteni.

Orsi

TANÉVNYITÓ A GEO-N

A Nyugat-Magyarországi Egyetem a 2006/2007-es Központi Tanévnyitó Kari Tanácsülését szeptember 9-én Székesfehérváron a Polgármesteri Hivatal Tanácstermében tartotta.

A Kodály Zoltán Általános Iskola és Gimnázium kórusának zenei műsorát követően Prof. Dr. Faragó Sándor, az egyetem rektora tartotta meg tanévnyitó ünnepi beszédét, melyben felidézte a karok alapításának idejét, hangsúlyozta a hagyományok szerepét és a 2006/2007-es tanév teendőit. Különös szerepet kap az idei évben az '56-os forradalom megünneplése az egyetemi karokon a székhelyül szolgáló városokkal (Sopron, Mosonmagyaróvár, Győr, Székesfehérvár) karöltve.

Ezután Dr. Márkus Béla, karunk dékánja köszöntötte a résztvevőket és beszédében hangsúlyozta az elkövetkező tanév kari feladatait. Kiemelt figyelem kísérte dékán úr ismertetőjét a most induló igazgatásszervező (BSc) szakról. Beszélt továbbá az ELTE-vel, a Szegedi Tudományegyetemmel és a Debreceni Egyetemmel konzorciumban kidolgozott közös geoinformatikus mesterképzésről és a Nyugat-Magyarországi Egyetem által támogatott birtokrendező mesterképzésről is.

A hagyományokhoz híven minden évben ezen a napon kerül sor a kiemelkedő munkát végzett hallgatók, immáron mérnökök, illetve ingatlan-nyilvántartási szervezők kitüntetésére.

A 2005/2006. tanévben végzett évfolyam két hallgatója, kiemelkedő tanulmányi és közösségi munkájuk elismeréseként, a Szenátus határozata alapján Alma Mater Emlékérmet vehetett át Lukács Róbert ingatlan-nyilvántartási szervező és Tóth Károly földmérő mérnök.

Egyetemünk két munkatársa a hosszú időn át nyújtott, kiemelkedő teljesítményének elismeréséül kitüntetésben részesült. Varga Lászlóné nyugalmazott személyügyi főtanácsos

"Nyugat-Magyarországi Egyetemért" Emlékérmet vehetett át 37 éven át lelkiismeretesen, pontosan és igényesen végzett munkájáért. Kedves, derűs egyénisége miatt mindnyájan szívesen fordultunk hozzá és mindannyiszor biztosan számíthattunk segítségére. A Nyugat-Magyarországi Egyetem „PROFESSOR EMERITUS" címet adományozott Dr. Szabó Gyula nyugalmazott főiskolai tanárnak, aki 1975 januárjától vesz részt a székesfehérvári kar oktató, nevelő és kutató munkájában. Iskolateremtő egyéniség, nevéhez fűződik a földrendező mérnökképzés megalapítása. Harminc évig szervezte és irányította a birtokrendezéshez kapcsolódó tantárgyfejlesztést és kutatásokat, végezte a szakvezetői teendőket. Az oktatást a mai napig fiatalos lendülettel folytatja, példát mutatva munkatársainak. Tenni akarásával, elhivatottságával, szakmaszeretetével nagymértékben hozzájárult a kar és egyetemünk hírnevének öregbítéséhez.

Mindkét kitüntetettnek szívből gratulálunk és további jó egészséget, sok örömöt kívánunk!

A tavalyi tanév végzősei közül négyen - Dolinka Tímea földmérő mérnök, Lakó Judit földrendező mérnök, Rohoska Éva ingatlan-nyilvántartási szervező, Tóth Károly földmérő mérnök - vehették át Dr. Klinghammer István professzor úrtól a Magyar Földmérési, Térképészeti és Távérzékelési Társaság alelnökétől a társaság által meghirdetett diplomaterv pályázaton nyert pályadíjukat. A díjazottaknak gratulálunk és további sikereket kívánunk!

A teremben egybegyűltek élvezettel hallgatták Karinthy Frigyes „Mint egyszerű rikkancs kezdtem" című novelláját Budaházy Árpádnak, a Székesfehérvári Vörösmarty Színház művészének előadásában. A vidám hangvételű, mégis sokat mondó novella után került sor az elsőéves hallgatók eskütételére. A hagyományokhoz híven az eskü fogadalmát kézfogással erősítette meg Dr. Márkus Béla professzor, karunk dékánja. Ezt követően Zakar György valéta elnök köszöntötte a felsőbb évesek nevében az elsőéves hallgatókat, biztosítva őket a firmák segítőkészségéről.

A köszöntők sorát Dr. Vass Rezső, a Székesfehérvár Megyei Jogú Város Polgármesteri Hivatal Oktatási Bizottságának elnöke zárta, aki a város új polgáraiként szólította meg az első évfolyamos hallgatókat, kitárva az ősi koronázó város kapuit az újonnan érkezők előtt.

Reméljük, közülük minél többen küzdenek meg az előttük álló évek nehézségeivel, feladataival, és álmaikat megvalósítva válnak sikeres szakemberré.

Balázsik Valéria

fotó: Bödő Viktória

TANÉVNYITÓ AZ ERDŐMÉRNÖKI KARON

Az önálló magyar erdészeti felsőoktatás 199. tanévét nyitotta meg Dr. Faragó Sándor rektor úr ünnepi köszöntője és Dr. Náhlik András, az Erdőmérnöki Kar dékánjának tanévnyitó beszéde.

Az önálló magyar erdészeti felsőoktatás 199. tanévét nyitotta meg Dr. Faragó Sándor rektor úr ünnepi köszöntője és Dr. Náhlik András, az Erdőmérnöki Kar dékánjának tanévnyitó beszéde.

A beszédeket követően Tóth András Karinthy Frigyes: Előszó c. művét tolmácsolta, majd Csóka Péter, a Földművelési és Vidékfejlesztési Minisztérium Természeti Erőforrások Főosztályának vezetője mondta el ünnepi köszöntőjét.

Az elmúlt időszakban az Erdőmérnöki Karon újabb öt doktorjelölt védte meg doktori értekezését. A doktori fogadalomtételt követően Dr. Albert Levente professzor úr, a kar tudományos dékánhelyettesének előterjesztésére rektor úr doktorrá fogadta Bodnár Sándor okleveles erdőmérnököt, Buzgó József okleveles agrármérnök, vadgazda mérnököt, Hofmann Tamás okleveles vegyészmérnököt, Mózes Csaba okleveles erdőmérnököt és Vityi Andrea okleveles környezetmérnök, mérnöktanár, energiagazdálkodási szakmérnököt.

Az országos jelentőségű Ember az Erdőért Emlékérmet, melynek átadására a hagyományok folytatásaként az Erdőmérnöki Kar nyilvános tanévnyitó ünnepségén kerül sor, 2006-ban Bognár Gábor erdőmérnök úr, Hegedűs Péter erdésztechnikus úr és Steiner Józsefné Plesovszky Mária erdőmérnök asszony vehették át.

A továbbiakban az Erdőmérnöki Kar Tanácsának korábbi előterjesztéseire kitüntető címek átadására került sor. A Nyugat-Magyarországi Egyetem Díszpolgára kitüntetésben Dr. Adamovich László professzor úr, a vancouveri University of British Columbia Soproni Divíziójának professzora részesült.

A Nyugat-Magyarországi Egyetemért Emlékérem kitüntetést Dr. Mang Béla okleveles gépészmérnök úr, a Miskolci Egyetem stratégiai és fejlesztési rektorhelyettese, volt felsőoktatási és tudományos helyettes államtitkár, valamint Kiss Vince, a Somogyzsitfa-Szőcsénypuszta Széchenyi Zsigmond Szakközépiskola és Szakiskola igazgatója kapták.

A Nyugat-Magyarországi Egyetem Szenátusa egyetemi magántanári címet adományozott Dr. Wesztergom Viktor tudományos főmunkatárs, habilitált doktor részére.

Az Ünnepi Kari Tanácsülés következő napirendi pontja a tiszteletdiplomák átadása volt. Ebben az évben kivételes alkalomként az 1951-ben a BME Földmérőmérnöki Karára Sopronban beiratkozott és 1956-ban diplomázott földmérő mérnökök is itt, Sopronban vehették át tiszteletdiplomájukat. Az 50, 60 és 65 évvel ezelőtt erdőmérnöki oklevelet szerzettek részére az arany-, gyémánt-, vasoklevelet Dr. Faragó Sándor rektor úr és Dr. Náhlik András dékán úr, a Műegyetem képviseletében a földmérőmérnökök díszoklevelét Dr. Ádám József akadémikus úr nyújtották át. A tiszteletdiplomások nevében Dr. Jereb Ottó gyémántokleveles erdőmérnök köszöntötte az Alma Matert.

Nagy Csaba tárogató művész magyar történelmet idéző dallamait követően hallgatói kitüntetések átadására került sor. Az egyetem által adományozható legmagasabb hallgatói kitüntetést, az Alma Mater Emlékérmet Kálmán Miklós okleveles erdőmérnök és Román Pál okleveles környezetmérnök nyerték el. Az Erdészcsillag Alapítvány Kuratóriuma a 2006/2007. tanévben Erdészeti Ösztöndíjban Eredics Attila erdőmérnök hallgatót részesítette.

fotó: Petyus András

Dr.h.c.dr. Kozák Antal egyetemi tanár, okleveles erdőmérnök, Egyetemünk volt hallgatója, a vancouveri University of British Columbia professzor emeritusa felajánlásai alapján az Erdőmérnöki Kar Tanácsa Kozák Antal Ösztöndíjat alapított, melynek alapján matematikai statisztika tantárgyból nyújtott kiváló teljesítményéért Janik Bernadett okl. faipari mérnök hallgató és Richter Zoltán erdőmérnök hallgató részesültek.

Az Alma Mater iránt érzett tisztelet jeléül és az erdészeti felsőoktatás támogatása érdekében alapított Gratzer Miklós Ösztöndíjban a 2006/2007. tanévben Mészáros Péter környezetmérnök hallgató részesült

Az oktatási miniszter úr a 2006/2007. tanévben az Erdőmérnöki Karon hét kiváló tanulmányi eredménnyel rendelkező hallgató részére nyújtott köztársasági ösztöndíjat: Eredics Attila erdőmérnök hallgató, Gál Brigitta környezettudományi szakos hallgató, Horváth Éva környezettudományi szakos hallgató, Kovács Ferenc erdőmérnök hallgató, Sándor Zsolt erdőmérnök hallgató, Svéda Gergely erdőmérnök hallgató és Szabó Gizella természetvédelmi mérnök hallgató vették át az erről szóló oklevelet rektor úrtól.

Ezen az ünnepélyes alkalmon jelentették be, hogy 2006. szeptember 1-jétől a Köztársasági Elnök úrtól professzori kinevezést kapott az Erdő- és Faanyagvédelmi Intézet igazgatója, Dr. Varga Szabolcs.

Az első évfolyamos hallgatók eskütétele és egyetemi polgárrá avatása zárta a tanévnyitót. A dékáni kézfogást követően Mészáros Péter környezetmérnök hallgató szólt az első éves diáktársakhoz.

Ünnepségünk hagyományosan a mindhárom versszakkal elénekelt erdész himnusszal zárult.

Dr. Varga Viktória
EMK

A NYUGATI SZÓRVÁNYBAN MAGYAR NYELVET TANÍTÓ PEDAGÓGUSOK MÓDSZERTANI TOVÁBBKÉPZÉSE

A Nyugat-Magyarországi Egyetem Apáczai Karának Pedagógia Tanszéke immár hatodik alkalommal rendezte meg a nyugati szórványban magyar nyelvet tanító pedagógusok továbbképzését, melynek öt alkalommal Győr, egy alkalommal pedig Svédország adott helyet.

„Csak anyanyelvemen lehetek igazán én. Ennek mélységes mélyéből buzognak föl az öntudatlan sikolyok, versek. Itt megfeledkezem arról, hogy beszélek, írok."
(Kosztolányi Dezső)

A továbbképzésen Angliában, Németországban, Svédországban, Kanadában, Uruguayban, Lengyelországban, Ausztriában és az Amerikai Egyesült Államokban magyar nyelvet tanító pedagógusok vettek részt.

A program vezetője és szervezője Kovátsné dr. Németh Mária tanszékvezető, aki a továbbképzés legfőbb céljaként a pedagógusok módszertani kultúrájának megerősítését, gazdagítását fogalmazta meg. Fontos, hogy a nyugati országokban a magyar tanítását vasárnapi és hétvégi iskolákban tanító kollégák sajátos feladataik hatékony megvalósításához kapjanak hathatós segítséget.

A továbbképzés lehetőséget biztosított a kollégák számára a tapasztalatcserére. A „módszertani vásár" keretében kicserélték tapasztalataikat a magyar ünnepek tartalmi és szerevezési kérdéseiről, az alternatív pedagógiai módszerek hatékonyságáról és arról, hogy milyen oktatási formákkal lehet a magyar identitást őrizni, esetenként kialakítani.

A résztvevők a kurzus végén név nélkül értékelték a tanfolyamot, melyben egyöntetű vélemény az volt, hogy változatos irodalmi, pedagógiai, zenei, erkölcsi témákban kiválóan felkészült előadókat hallgattak. A kollégák külön kiemelték Dr. Pápai Lajos megyés püspök, Kovátsné dr. Németh Mária tanszékvezető főiskolai tanár, Dr. Unti Mária főiskolai docens, Dr Varga Józsefné dékánhelyettes előadását. Az elméletet a gyakorlat színesítette pszichológiai tréninggel, illetve kultúrtörténeti és irodalmi emlékhelyek meglátogatásával. Mindezek jól szolgálták a magyar kultúra, a magyar nyelv, a népszokások őrzését, gyarapítását, s továbbadását a nyugaton élő honfitársaiknak.

A pedagógus kollégák hangsúlyozták, hogy a kor kihívásaira való válaszadásban, a pedagógiai követelményrendszer nagyon sok újat adott a továbbképzés. Írásbeli értékelésük alapján módszert, erőt és kitartást kaptak az állandó és szükségszerű megújuláshoz.

Az ismereteken túl az érzelmi gyarapodás is meghatározó élmény volt, melyet a foglalkozásokon kívül az együtt töltött esték, séták nyújtottak és tettek feledhetetlenné mindannyiunk számára.

Végezetül álljon itt néhány sor a pedagógus kollégák véleményeiből:

„Változatos témák – gazdag tartalom, izgalmas előadásban. Tudásban, lélekben gazdagon térünk haza."

„Gazdag program, pergő ritmusban, kiváló szervezésben. Rendkívül értékes emberek élnek errefelé."

„Köszönöm az előadók felkészültségét, sokrétűségüket: pedagógiai, zenei, pszichológiai téren bővült a látásunk és a tudásunk."

„Változatos témákban jól felkészült előadókat hallhattunk, akik nem csak értelmünkre, hanem érzelmeink fejlődésére is hatottak."

„Nem csupán a tanításhoz adott segítséget, hanem a magyar kultúra történetéhez, annak terjesztéséhez is."

„Változatos színvonalas, érdekes előadások, hangulatos, kedélyes megbeszélések emelték a program színvonalát."

„Élvezetes, magas színvonalú előadásokat hallhattunk mindvégig."

Bízunk abban, hogy a kárpát-medencei magyarok és a nyugati szórványban magyar nyelvet tanító pedagógusok továbbképzésének állandó helyszínei maradunk.

Mochlárné Ritter Andrea
NYME AK főiskolai tanársegéd

fotó: Horváth Attila

GAZDÁSZOK GYÁRLÁTOGATÁSON

150 ÉVES A KÜHNE MEZŐGAZDASÁGI GÉPGYÁR

A Mosonmagyaróvári Agrártudományi Főiskola Szakember Klubjában 1967. november 20-án a Mosonmagyaróvári Mezőgazdasági Gépgyár, a Lajta-Hansági Állami Gazdaság, valamint az Agrártudományi Főiskola vezetői konzultációt tartottak a Mezőgépgyár, az Állami Gazdaság és a Főiskola további együttműködéséről.

Ezen a megbeszélésén Gölöncsér Gábor, az MG igazgatója többek között a következőket mondta: *"A helybeli gépgyár, valamint a Mosonmagyaróvári Akadémia kapcsolata egyidős a gyár alapításával. A vállalat tudatában van annak, hogy a gyártmányok kivitelezésénél a jövőben fokozott mértékben kell támaszkodni a helyi lehetőségekre, a fejlett technológiával rendelkező Lajta-Hansági állami Gazdaság gazdag gyakorlati tapasztalataira és az Agrártudományi Főiskola szakembereinek távlati tudományos útmutatására".*

Az Egyetemi Kar Könyvtárában található évkönyvek így emlékeznek meg az 1818. október 25-én alapított "Gazdasági Tanintézet", valamint a "Gazdasági Gépgyár" alapításáról:

„A szabadságharc utáni átszervezést követően a műszaki fejlesztés oktatása a Gazdasági Tanintézetben kiszélesedett. 1850. november 1-jén a Magyaróvári Cs. Kir. Felsőbbfokú Gazdasági Tanintézet vezetésére az akkor már európai hírű hohenheimi Gazdasági Akadémia igazgatóját, Pabst Henrik Vilmost hívták meg. Pabst elsődleges feladatának tartotta, hogy az intézet hallgatóinak tudását a mezőgazdasági tudományokban minél magasabb elméleti és gyakorlati szintre emelje. Ezt a célt szem előtt tartva határozta el Krauss Frigyessel 1855-ben, hogy egy olyan állandó kiállítást rendeznek, amely alkalmas arra, hogy a tanintézet hallgatóságával megismertessék az akkor még nálunk alig ismert, de a külföld fejlett mezőgazdasági kultúrával rendelkező államaiban már széles körben elterjedt mezőgazdasági gépeket és eszközöket."

A másik, nem kevésbé fontos cél az volt, hogy a kiállítást látogató környékbeli gazdákkal az ott látható gépeket megkedveltessék, és az akkor még kizárólag külföldön készült mezőgazdasági gépek beszerzését megkönnyítsék.

A kiállítás színhelyéül a Magyar-Óvárral szomszédos és azóta vele egyesült Moson nagyközséget választották. A kezdeményezés sikeresnek bizonyult és ezen felbuzdulva elhatározták, hogy egyes kelendő gépek önálló gyártására is berendezkednek. A gyáralapítási kérelmet 1857. június 5-én nyújtotta be Pabst és a jóváhagyás 1857. augusztus 1-jén már kézben is volt.

1862-ben Mosonba került a Rajna vidékéről származó Kühne Ede, aki egyre nagyobb részt vállalt a gyári munkákból és 1863. december 12-én Ludvig Róbert würtenbergi gazdával társulva átvette a gyárat. Az ezt követő években a gyár töretlenül fejlődött. A századfordulóig közel 100 kiállításon vett részt a gyár és minden alkalommal elismerést szerzett gyártmányaival. A jó kapcsolat az Akadémiával megmaradt és a Gépkísérleti Állomás megalapításával kölcsönösen gyümölcsözővé vált.

Mosonmagyaróvári Mezőgazdasági Gépgyár története kiadvány a 85. oldalon is foglalkozik a gazdászok gyárlátogatásával, idézem: "A századforduló óta vannak adataink arról, a Magyaróvári Gazdasági Akadémia hallgatói rendszeresen látogatást tettek a Kühne Mezőgazdasági Gépgyár Rt. telephelyén."

A Magyar-Óvári Gazdasági Akadémiai Hallgatók Gazdasági Egyesületének évkönyve is megemlékezik egy ilyen gyárlátogatásról. 1901. november 21-én Bolgár Béla II. éves hallgató "A gépek mezőgazdasági fontossága" /beszámoló a KÜHNE gyári kirándulásról/ címmel többek között az alábbiakat ismerteti:

„A múlt század második felében a mezőgazdasági gépgyártás hazánkban is fellendült. Állam, és magánvállalat gyárakat alapít, melyeknek célja az országot a szükséges eszközökkel, gépekkel ellátni, ez által a külföld gyártmányait nélkülözhetővé tenni. A legrégibb, e gépei folytán jó hírű gyár hazánkban az 1856-ban alapított KÜHNE-féle mosoni gépgyár, melyet az Akadémia hallgatóinak ez év (1979.) június havában alkalma volt megtekinteni.

Látogatásunk célja a gyári üzemmel, a gépek gyártási módjával, valamint az egyre ritkább, s újabb találmányú gépekkel való megismerkedés volt.

A kovácsműhelyben 2 hatalmas, mindamellett könnyen kezelhető gőzkalapács segít a kovácsoknak a szilárdabb s tartósabb vasalkatrészek előállításában. A munka díjazása úgy itt, mint az esztergályozó műhelyben darabszám után történik. Ennek megfelelően a munkások serényen dolgoznak. A kovácsműhelyben állítják elő az eketesteket, csoroszlyákat, keréktengelyeket, boronákat, stb.

Az asztalos műhelyben, hol a gépek összes faalkatrészei, favázai dolgoztatnak ki, sok érdekes munkát volt alkalmunk látni. Itt is a munkagépek működése ragadja meg leginkább figyelmünket. A fúró, faragó, fűrészelő, gyaluló, esztergályozó gépek zaja tölti be a hatalmas termet. A gépek kezelése e helyen igen veszélyes, s nagy óvatosságot, figyelmet igényel a munkás részéről, egy vigyázatlan, hibás mozdulat könnyen a munkás kezének megcsonkításával bosszulja meg magát. E helyütt volt alkalmunk, egy műtrágyaszóróval kombinált répamagvetőgépet építésben látni, amelynek, ha bevezetik, nagy jövőt jósolhatunk."

A Keszthelyi Agrártudományi Egyetem Mosonmagyaróvári Karának hallgatói többször is megfordultak a RÁBA-Mosonmagyaróvári Mezőgazdasági Gépgyárában. A Mezőgazdasági géptan tantárgy keretén belül gyártástechnológiai ismeretek céljából üzemlátogatáson vettek részt a gépgyárban. Itt módjukban állt megismerni az elkészítés, valamint a szerelés során a gyár termékeit és ezen ismereteknek nagy hasznát vették, amikor mint végzett "agrár-mérnökök" a termelő üzemekben újra találkoztak a RÁBA-MG termékeivel.

Az 1969-ben alapított Magyaróvári Gazdasági Eszköz és Gépkísérleti Állomás újabb szoros kapcsolat kiépítésére adott lehetőséget a Mezőgazdasági Gépgyár felé. Az Akadémia hallgatói - a műszaki ismereteik bővítése céljából - rendszeresen megfordulnak a KÜHNE Mezőgazdasági Gépgyárban.

1967 novemberében - az új mechanizmus küszöbén - a főiskola rektorának, Dr. Márton Géza egyetemi tanárnak a főiskolán megrendezett tudományos ülésen elhangzott referátumából:

"A Mezőgépgyár és a főiskola kapcsolata az utóbbi időben örvendetesen tovább fejlődött. A főiskola Géptani Tanszékének dolgozói megtalálták a közös együttműködés lehetőségeit. Hallgatóink ezután még inkább felkeresik a gépgyárat, hogy a helyszínen újabb ismereteket szerezzenek".

Dr. László László

SAMU ELSŐ LÉPÉSEI, AVAGY EGY RÖNKTOLÁS MARGÓJÁRA...

„...Nem tudom mi lesz ebből az egészből, mert hát mi faragni nem tudunk, és itt van egy hónap és kinn kell lenni a rönknek Selmecbányán, bár nem az egyetlen baj..." – tört ki magából Vezendi Gergely a. Borsodi Bivaly balekom, aki a rönktolás főszervezője volt.

Igen, talán nagyobb gond volt az, hogy valahogy a rönk nem akart megérkezni, aztán, ami először érkezett, abból maximum egy vézna kopjafa lett volna, de semmiképpen sem nagy, faragott rönk. Aztán hála Varga Tamás a. Tom, valamint az Erdészeti Múzeum (szebb nevén: Erdészeti, Faipari és Földméréstörténeti Gyűjtemény) hathatós segítségének, megérkezett egy szép méretes szelídgesztenye rönk.

Mire a rönk „befeküdt volna a faragószékbe", sikerült összejönnie egy csapatnak, akik – bár a faragáshoz egyáltalán nem értettek – lelkesedésükkel, kitartásukkal és szorgalmukkal példaként állhatnak minden selmeci szellemben élő bursch diák előtt.

Szinte mindenki először vett kezébe ékvésőt, hogy nekilássunk faragni... no de ne menjünk ennyire a dolgok elébe...

A nagy ötlet, avagy minden itt kezdődött...

... Három évvel ezelőtt nyáron többedmagammal kikerekeztem Selmecbányára. Érkezésünk estéjén poénnak szánva elszóltam magamat, hogy akkor jövőre gyalog jövünk... Szó szót követett, és a harmadik sör után megállapodtunk, hogy követve a bányászok és erdészek által elindított szép hagyományt rönköt és csillét tolunk magunkkal a gyalogtúrára.

Az igazi apropó a magyar- és egyben az európai műszaki felsőoktatás alapításának 270 éves évfordulója. Így mi faiparosok egyértelműnek láttuk dolgot: a Nyugat-Magyarországi Egyetem műszaki karaként felvállaltuk a szervezést. A csille- és rönktolás tervezett időpontja 2005 nyara volt, s eredetileg a XV. Selmeczi Diáknapok keretén belül lett volna felavatva. Ez sajnos csúszott egy évet.

Közben valétáltam, és mint minden jót, ezt az örökséget is balekjaimra hagytam, akik felvállalták a szervezést. Külön nagy örömünk volt, hogy mind az Erdőmérnöki-, Faipari Mérnöki- és a Közgazdaságtudományi Kar, mind pedig az egyetem rektora bőkezűen támogatta e faiparos égisz alatt megvalósult közös rendezvényt. Köszönet érte ezúton is.

Megérkezett...

Egy fülledtnek induló júliusi délelőtt fogadott a hír, hogy megérkezett végre... és akkora... és a darus kocsi alig bírta lerakni... és ... és... - sorolhatnám sorjában a jelzőket, amellyel a rönköt illették. Tényleg szép példány. De hát nem érünk rá tétlenkedni, mert sürget az idő – még két hét és indulni kell!

Mindenki fel volt csigázva... fafaragó tanítványaim közül a lányok például annyira, hogy puszta kézzel, körömmel kérgezték le az átlag 80 cm átmérőjű és 3 méter hosszú gesztenyefa rönköt. (Délelőtt nekünk vonókéssel alig ment, mire visszaértünk ebéd után, ők ezt megoldották!)

Végre elkészült... persze csak újra hengeres lett... nagy munka árán. Eltávolítottuk a közel 2 cm vastag szíjács réteget is az egész rönk kerületéről.

A selmeci életfa...

A faragott motívumok kiválasztásánál arra törekedtünk, hogy az összes magyarországi selmeci utód kar és szak valamilyen formában felkerüljön a rönkre. Így kiötlöttük, hogy egy selmeci életfát faragunk, s ágai és hajtásai kronológiai sorrendben ágaznak el, a szakok, karok alapításának megfelelően. Az életfa fájához a magyarországi leggyakoribb fafaj a tölgyfa motívumát választottuk. Törzsén Selmecbánya régi címere található 1735 dátummal, majd felette Sopron város jelenlegi címere az egyetem Sopronba kerülésének 1919-es dátumával. Sokat gondolkodtunk, hogy melyik címert faragjuk Sopronhoz, de végül úgy döntöttünk, hogy egységesen az utódvárosok mai címerét, az egyetem, főiskola alapítási évszámával faragjuk meg, mert kézenfekvőbbek és könnyebben felismerhetőek.

A Sopron címer felett kettéválik a törzs soproni és miskolci ágra.

A soproni ágat folytatva található az Erdőmérnöki Kar címere 1808-as évszámmal, majd ebből elágazva előbb a Faipari Mérnöki Kar címere 1957-es évszámmal, majd kissé feljebb elágazva Fehérvár címere és a GEO jelképe 1972-es évszámmal. A Faipari Mérnöki Kar ágából ágazik el a Közgazdaságtudományi Kar címerpajzsa 1995-ös évszámmal.

A miskolci ágon először Miskolc város címere 1949-es dátummal, majd ebből kinő a bányász, a kohász és a gépész címerpajzs 1735, 1735 és 1949-es évszámmal, majd egyik oldalágaként található a Dunaújvárosi Főiskola jelképe a város címere mellett az 1969-es alapítási évszámmal.

Minden egyes ág tölgylevelekben végzőik, s ezeknek összessége adja a fa koronáját.

A faragás...

A csapatból rajtam kívül senki nem tudott a faragni... ám a csapat lelkesedése, szorgalma és odaadása miatt 2 hét leforgása alatt elsajátították az alapfogásokat. Irdatlan munka volt!

Az első vésővonalak esetlenek, egyenetlenek voltak, de mikor már megfaragtak egy-egy bányász-, erdész-, vagy éppen egy faiparos címert önállóan, nagy önbizalomra tettek szert, és

ez motiválta őket.

Természetesen köszönet illeti a Faipari Mérnöki Kar Termékfejlesztési és Gyártástechnológiai Intézetét (azaz a TGYI-t), és az itt működő Famíves Szakkört a szerszámokért és a gépekért.

Ahogy teltek a napok egyre jobban körvonalazódott az életfa: felrajzolni szabadkézzel és indigó segítségével, majd 3-szor körbevágni és kimélyíteni, kerekíteni, kipontozni, kifesteni a címereket, csiszolni, felületkezelni, alapozni és lazúrozni... Mindeközben Bujdosó Tóni bácsi műhelyét is belaktuk, éjszakára áramot kaptunk, amellyel világítottunk a sokszor éjfélen túl nyúló munkához. Mindenkiben ott volt a közös erő, az akarat, amely ébren tartott, hajtott és bíztatott bennünk. Ez volt talán a legszebb az egészben, a közös munka egy célért, hiszen a fásoknak segítettek erdészek és közgazdászok is. Amolyan igazi soproni-selmeci közös munka volt ez.

Ilyen hangulatban hamar eltelt a két hét és megszületett Samu, amelyet a diákok Mikoviny Sámuel után neveztek el a rönktolás folyamán.

Aztán elérkezett a nagy nap... Samu útra készen először a B-épület előtt állt, majd úgy gondoltuk, áttoljuk Ede, a csillénk mellé, hadd ismerjék meg egymást...

Az egyetem nevében Dr. Takáts Péter oktatási rektorhelyettes, a diákság részéről pedig nekem jutott a megtisztelő feladat, hogy búcsúztassam Samut, mint az első igazi közös gyermekét soproni campusnak és a Famíves Szakkörnek.

És elindult...

Papp Tibor
doktorandusz
NYME FMK TGYI

...Samu hazatér...

Kinek jutna eszébe egy közel egy tonnás, szépen faragott túlméretes fogpiszkálót tologatni háromszáz kilométeren keresztül közúton? Azt hiszem, csak a burschoknak.

Mikor július 30-án reggel nyolckor felsorakoztunk Ede mellett a búcsúztatáshoz, még csak sejtettük, mire vállalkozunk. Utólag visszanézve nagyon is könnyű helyzetben voltunk, hiszen mi legalább sejtettük, mi lesz ez az egész. Azok, akik nem a selmeci hagyományok szellemében élnek, értetlenül álltak az esemény előtt. Még csak a Csengery utcán jártunk, amikor leszólított minket egy hölgy, és megkérdezte, hova toljuk ezt a rönköt (Samut, ahogy később elneveztük). Mikor megmondtuk, hogy Selmecbányára, csak jóindulatúan elmosolyodott és így szólt: „Na jó, de komolyan?!" Nem tudtuk meggyőzni. Próbáltuk elmagyarázni, hogy tavaly volt 270 éves a magyar műszaki felsőoktatás, meg ilyesmi, de az emberek nagy része nem érti, mi értelme egy olyan megmozdulásnak, amivel nem lehet tiltakozni valami ellen. Pedig ez csak egy jó móka volt. De még milyen jó! Mikor fog az ember rendőrségi Audi TT-vel elmenni a legközelebbi faluba sörért, ahogy azt Matyi tette? Mikor fog az ember legközelebb a rendőrök elől futva menekülni, ahogy Geri tette? Mikor fog az ember legközelebb a miskolciakkal „Pucérmaratont" futni egy kastély parkjában, ahogy azt néhányan tették Palástón? Mikor fog az ember diadalmenethez hasonlóan, egy rönkön ülve, gitározva, Firmák, kohlenbrennerek és öreg erdészek által tolva begurulni Bernecebarátiba, ahogy azt Balázs tette? Mikor lesz az ember libabőrös a Leányvár puszta látványától, ahogy néhányukkal megtörtént az út végén.

Felejthetetlen élményt jelentettek az étkezések is. Első este Fertőszentmiklóson megkóstolhattuk a séf specialitását, az almás székelykáposztát (egyébiránt meglepően finom) – tányéronként minimum egy marék egész borssal. Egészen olyan volt, mintha sörétes puskával lőtték volna le azt a káposztát, hogy ne mozogjon. Győrben úri dolgunk volt, hiszen volt konyha. Biztos állíthatom, nagy élmény bográcsban kikeverni a palacsinta tésztát. Gönyűn kitaláltuk, hogy készítünk halászlét. Csak száraz fánk és halunk nem volt hozzá. De hát nem lehet mindig mindene az embernek. Ellenben volt egy jó „kis" nyári záporunk. Megpróbáltunk horgászni, de aztán úgy döntöttünk, hogy egy darab menyhallal tizenöten nem lakunk jól, úgyhogy be kellett érnünk a Tesco-s hallal. Komáromban egy újabb remekművet kóstolhattunk meg Csavargó jóvoltából, a bográcsban főtt borsófőzeléket – ezúttal egész bors nélkül. De a gasztronómiai élvezetek csúcsát a Lábatlanon készített öreglebbencs jelentette. Igazán kitűnő volt, csak - ahogy Lennon nagyon találóan megjegyezte -, kicsit füstös. Mindenkinek ajánlom, hogy óvakodjon a készételeket gyártó cégek füstkockáinak használatától. Veszélyes! Nagyon kicsi is sok bele.

Azonban nem csak mókás, hanem megható élményeink is voltak az út során. Mikor már a határhoz közeledtünk, akkor kaptuk az elkeserítő híreket a szlovákiai helyzetről. Nem voltunk nyugodtak. Bernecebarátibeli vendéglátóink éppúgy, mint Ipolyság polgármestere aggódtak értünk. De félelmünk alaptalannak bizonyult. Berencsfaluban (ma Prenčov) például, tizenegy kilométerre Selmecbányától, az emberek kiálltak az utcára, hogy megnézzenek minket. Egy néni elkezdett tapsolni, majd többen követték a példáját. Több gyerek egészen a szálláshelyünkig (egy kocsma melletti épület) kísért minket. Sokan betértek a helyiek közül egy italra, hogy beszélhessenek velünk, megnézhessék a rönköt. Egy idős bácsi még az utcán megállított bennünket, és a kezünkbe nyomott egy százkoronást azzal, hogy örül, hogy itt vagyunk, és ez kell a két ország közötti kapcsolat rendezéséhez. Egy öreg bányász többünket elvitt a házába, és megmutatta, majd nekünk adta a kőzetgyűjteményének jelentős részét. De az a legszebb, hogy ezek közül az emberek közül egy sem volt magyar, de még csak nem is tudtak magyarul. Megható és elgondolkodtató... A selmeci polgármester olyan szeretettel fogadott minket, amilyenben a város utoljára talán a XIX. században részesítette a burschokat. A múzeum udvarán megvendégeltek minket, és megígértették velünk, hogy október 14-én, amikor felavatásra kerül a rönk és a csille, minél többen ott leszünk az ünnepségen. Erre nem tudtunk nemet mondani.

Olyan sok élménnyel gazdagodtunk, hogy azzal egy több száz oldalas könyvet meg lehetne tölteni. Mindannyian másra emlékezünk, mást tartunk fontosnak elmesélni. Ezek az én emlékeim... Tudom, mindenki másként élte meg ezt a közel két hetet, de abban biztos vagyok, hogy mindenkinek életre szóló élményt jelentett. Útközben szerelmek és barátságok alakultak ki, melyek – remélhetőleg – egy életre szólnak. Nekem a hitemet adta vissza ez az időszak. A hitemet abban, hogy érdemes küzdeni a selmeci hagyományokért. Amíg van legalább egy maroknyi ilyen lelkes csapat, addig nincs miért félnünk attól, hogy elvész a régi nagy Firmák öröksége.

(Lonsták Nóra III. Ofmh)

http://www.uni-miskolc.hu/~ombkeeo/csilletolas/index.html a miskolci egyetem honlapja

http://tgyi.fmk.nyme.hu/index.php?id=6206 a TGYI honlapja

130 ÉVE SZÜLETETT BÁNVÁRTH SÁNDOR

a hazai állattenyésztés kiváló professzora /1876-1930/

Bánvárth Sándor a Veszprém megyei Várpalotán született 1876. december 1-jén. A veszprémi piarista gimnáziumban érettségizett, majd 1894-ben a magyaróvári Gazdasági Akadémiára iratkozott be, ahol olyan kiváló tanárok tanították mint Balázs Árpád, Cselkó István, Cserháti Sándor, Hensch Árpád, Kosutány Tamás, Linhardt György, Sporzon Pál, Thallmayer Viktor és Újhelyi Imre. Bánvárth lelkiismeretesen tanult, s jeles eredménnyel gazdasági oklevelet szerzett. Tudásának szélesítésére a budapesti Tudományegyetem Jogi Karán folytatta tanulmányait.

1899-ben azonban visszatért Magyaróvárra, állami szolgálatba lépett, s mint gyakornok kezdett dolgozni a Gazdasági Akadémián. Majd 21 évvel később 1920. augusztus 1-jétől annak igazgatója lett. Hivatalba lépésétől haláláig értékes tanári, szervező és tudományos tevékenységet folytatott. Pályáján szaktárgyainak szeretete és kitartó szorgalma gyors ütemben vitte előre tanársegédként, majd, mint az általános állattenyésztéstan, takarmányozástan, juhtenyésztéstan, gyapjúismeret és sertéstenyésztéstan rendes tanára, elismerést szerzett tanítványai, az elméleti- és a gyakorlati gazdák körében.

Igazgatói működése elején, már 1921-ben javasolta a tanárok részére kötelező szolgálati pragmatika kidolgozását és a négy esztendős képzés elrendelését. Ugyanakkor miden lehetőt elkövetett annak érdekében, hogy megfelelő internátust állítsanak fel, segítve ezzel a hallgatók kiadásainak mentesítését. Az új internátus –a mai kollégium- 1929-ben készült el.

Az Akadémia igazgatása mellett változatlan lelkiismeretességgel látta el a Megyei Gazdasági Egyesület vezetését is. Munkájának eredménye a Szigetközben az állattenyésztésnek, különösen a lótenyésztésnek nagyarányú fejlődése, melyhez az általános szakismeretek gyarapítását előmozdító, ismereteket terjesztő előadások is nagymértékben hozzájárultak. Bánvárth Sándor abból a felismerésből indult ki, hogy az iparosodó Magyarországon, a falvakban egyre nagyobb szükség van a tervszerű, lehetőleg tenyésztési szövetkezetek által irányított állattartásra és ennek megfelelően a tervszerű és ellenőrzött takarmánytermesztésre és takarmányozásra. Ez az istállózott szarvasmarhatartás a földterületek jobb kihasználtságát jelentette, másrészt az állattenyésztés és állattartás többi ágára is előnyösebben hatott. „Népünkben is van ugyan az állattenyésztés iránt érzék, de legtöbbjénél hiányzik az a tudat, hogy az állatot nemcsak tenyészteni, de jól gondozni, s ami a fő, jól takarmányozni is szükséges. Köztenyésztésünk föllendülésére semmi sem hatna oly üdvösen, mint az állattenyésztési szövetkezetek létesítése. Külföldi utamon meggyőződtem arról, hogy csak azon országokban van magas színvonalon az állattenyésztés, ahol azt a szövetkezetek és egyesületek tartják a kezükben” hangoztatta többször is. „Nem ajánlhatom eléggé tenyésztőinknek, hogy ne mindent csak az állam segítségétől várjanak, hanem az önsegítés útjára lépjenek, szem előtt tartván, hogy egyenkint gyengék, összetartva, egyesülve erősek vagyunk”.

Szaktudását, hozzáértését már korán elismerték és jutalmazták különböző kitüntetésekkel. IV. Károly király 1917-ben a Ferenc József rend lovagkeresztjét adományozta. 1923-ban pedig gazdasági főtanácsosi címet kapott.

Szakirodalmi cikkei, közleményei és könyvei országos tekintélyt biztosítottak számára, aminek következtében számos intézmény választotta tagjai sorába. Igazgatóválasztmányi tagja volt az Országos Magyar Gazdasági Egyesületnek, csakúgy, mint az Országos Szakoktatási Tanácsnak és Tanulmányai Bizottságnak. Részt vett a Felsődunántúli Mezőgazdasági Kamara szervezésében, majd később annak vezetésében, mint igazgatóbizottsági tag tevékenykedett. Póttagja volt az Országgyűlés Felsőházának. Évtizedeken át lelkes munkát végzett a Magyaróvári Gazdasági Egyesületben, először titkárként, majd Újhelyi Imre halála után az elnöki posztot töltötte be.

Bánvárth Sándor

1930. szeptember 11-én 70 éves korában halt meg Magyaróváron, ott nyugszik a helyi temetőben. Emlékét az óvári vár falán található dombormű őrzi.

Vincze Judit
PhD-hallgató

dr. Csoknyai József

A „TANÍTÓK TANÍTÓJA"

Száz éve született dr. Csoknyai József (1906-1982)

Az elmúlt évszázadokban – nagy múltú intézményei révén – a nyugat-dunántúli térség gazdag volt a tanítóképzés hagyományaiban, melyeket egyházi felekezetek alapítottak.

Pápán református, Sopronban evangélikus és Győrött katolikus „tanítóképezde" működött. Az intézmények magasfokú pedagógiai kultúrával rendelkeztek, s a települések vezetői és a szülők megelégedésére ellátták a régiót hagyományosan sokoldalúan képzett néptanítókkal.

A prepákban vegyes felekezetű volt a tanulóállomány, mindvégig tiszteletben tartották a világnézeti meggyőződést, nagy hangsúlyt helyeztek a tehetségek gondozására.

A közelmúltban élt olyan pedagógus személyiség, aki mind a három város képzőjében megfordult eleinte növendékként, utóbb nevelőként. A kiváló tanár személyiséget Csoknyai Józsefnek hívták, aki nyugdíjazásakor a győri felsőfokú tanítóképző intézet igazgatóhelyettese volt.

Csoknyai a kemenesaljai Gércén született 1906. november 22-én. A bíróviselt apának nagy családja volt, hét gyermeke közül József volt az elsőszülött, ami befolyásolta az ifjú tovább tanulási terveit. Elemi iskoláit szülőfalujában végezte, utána beíratták a sárvári állami polgári iskolába. A tehetséges és törekvő ifjú azonban többet akart; pályaképi tervei között azt fontolgatta, hogy a tanítói-tanári pályát választja élethivatásul. Ezért szülei 1922 szeptemberében átíratták a Soproni Tanítóképző Intézetbe. Emlékezetesek maradtak számára a soproni tanulóévek, mert itt – saját szavaival –„emberséget, jó közösségi szellemet és hivatásszeretetet" tapasztalt. Itt alakult ki és mélyült el a pedagógus pálya iránti vonzalma, rokonszenve.

A képesítői vizsga után a tanítói hivatást Mezőhegyesen kezdte, majd visszatért szülőföldjére, Pannóniába: a répcelaki és 1927-ben a marcalgergelyi iskola nevelője lett. Az utóbbi faluban „széles skálájú" népművelési tevékenységet végzett lelkesen, ám a kulturálisan szegényes viszonyokat látva újólag elhatározta továbbtanulását. Magántanulóként fel is vették a Budapesti Polgári Iskolai Tanárképző Főiskolára, melyet 1930-ban végzett el és megkapta a polgári iskolai tanári oklevelet.

Érdekes fordulatot vett ezután életútja: hogy egyetemi továbbtanulásának lehetőségét biztosítsa a polgári tanárképzői diploma megszerzése után le kellett érettségiznie, melyet 1932-ben Pápai Református Gimnáziumban abszolvált. Most már nem volt semmi akadálya, hogy még ebben az évben beiratkozzon a Pécsi Tudományegyetem jogi karára. Családi-szociális gondjai miatt azonban egy időre abba kellett hagynia jónak induló egyetemi tanulmányait. 1935-ben a soproni „prepaképző" gyakorló iskolájába tanítóként helyezkedett el, amely számára a nagy lelki megnyugvást és békét hozta meg. Később írt szakdolgozatában megjegyezte: „A tanítóképző intézeti tanárságot tartom az élet legszebb hivatásának. A tanítók tanítója lettem." Emellett a gyermektanulmány című tantárgyat oktatta az intézetben.

Konok elszántsággal ragaszkodott az egyetemi képzettség megszerzéséhez: a pécsi Erzsébet Tudományegyetem jogi karáról átiratkozott a bölcsészettudományi karra, s elvégezte a történelem, földrajz, művelődéstörténet szakot az 1937/38-as tanévben. Pedagógiai műveltségének elmélyítése okán átiratkozott a szegedi Ferenc József Tudományegyetem pedagógia-lélektani intézetébe. Elvégzése után 1939 decemberében kinevezték a Soproni Tanítóképző Intézet tanárának. A kinevezéssel elérte élete nagy célját: valóban „a tanítók tanítója" lett.

De még ambicionálta az egyetemi doktori fokozat megszerzése. 1940-ben Szegeden megvédte disszertációját, amely „A kérdező gyermek" címmel megjelent az egyetemi intézet közleményeinek 38. számában.

1945-ben nem tett eleget a kitelepítési parancsnak és Kőszegen húzódott meg a háború végéig.

Csoknyai életében ezután következtek a szintén emlékezetes pápai évek: 1946. december 4-én kinevezték a Pápai Állami Tanítóképző Intézet igazgatójának. Az ezután következő néhány év volt életének legtermékenyebb időszaka: a romokból újjáépítette a képző épületét, megszervezte a tantestületet és elindította a különböző pedagógiai programokat. Konstruktív, alkotó légkört, jó hangulatot alakított ki, mindvégig támaszkodott a tantestületi közösség véleményére, ami politikailag veszélyes volt az egyre nehezedő Rákosi-világban.

Neveléstani alaptétele: a „pozitívumokra való támaszkodás elve" volt. Csoknyai vezetői munkájával nagyban hozzájárult, hogy Pápa szellemi élete méltó legyen a hagyományokhoz, nem csoda hát, hogy 1952-es pedagógusnapon a Kiváló Tanár kitüntetésben részesült, melyet a parlamentben vehetett át.

1959. január 1-jétől a tanítóképzést felsőfokúra emelte a kormány és az észak-dunántúli régióban a győri képzőt jelölte ki a felsőfokú intézet működésének színhelyéül. Székesfehérvárról, Pápáról és Sopronból áttelepítették a zeneműtárat, a pedagógiai könyvtári állományt, speciális bútorokat és taneszközöket, rajzasztalokat, melyek kiegészültek a lehetőségekben gazdag két győri képző (Egyházmegyei- fiú és az Orsolyita rend női) eszközállományával.

Csoknyai nem szívesen hagyta ott eredményeinek színterét, Pápa városát, mégis vállalta, hogy Győrbe költözik több kollégájával együtt. Talán emiatt még 1958 végén a tárgyi és személyi feltételek előkészítése érdekében a művelődési miniszter kinevezte őt az új intézmény igazgatóhelyettesének. Sokat tett azért, hogy kiépüljön a felsőfokú képzési intézményi szerkezet (irányító testületek, tanszékek létrehozása, az oktatói gárda megszervezése), felkarolta a színes intézeti élettel kapcsolatos kezdeményezéseket (művész-tanárok fórumai, diákélet, önképzőkörök). Negyvenéves pedagógiai tapasztalatait felhasználván eredményesen és zökkenőmentesen elindulhatott 1959 szeptemberében Győrött a felsőfokú tanítóképzés 59 hallgatóval és 24 oktatóval. 1967 augusztusában vonult nyugdíjba, ám nyugdíjasként még hét évig „besegített" a megyei tanács művelődési osztályán az iskolai szakfeladatok irányításába, és előadásaival szorgalmasan részt vett a TIT munkájában. Személyes emlékeim között megmaradt mosolygós alakja és kedves érdeklődése életemről, pályafutásomról. Végül tanítványairól így emlékezett meg: „Az országban sokfelé működő volt tanítványaimra szívesen és büszkén gondolok. Nem csupán szakmai felkészültségüket, de emberi magatartásukat is ismerve, jó érzés tölt el, s úgy érzem, nekem is volt részem egyéniségük, jellemük alakításában, formálásában".

Hamvas Béla

PAIDOKRATIA

Üldögélő így szólt Rózsapalásthoz:

- Az államok fölött rendetlenség lett úrrá. A dolgok annyira bonyolódtak, hogy a bennfentesek tudása csődöt mondott. Mit kellene tenni?

- A régiek azt mondták, hogy a hatalmat ilyenkor egy parasztra kell bízni; a régebbiek azt mondták, hogy egy vademberre; a még régebbiek azt, hogy egy asszonyra.

- És mit mondasz te?

- Tekintet nélkül arra, hogy az államokban a rendetlenség, vagy a rend az úr, a hatalmat egy ötéves gyerekre bíznám.

- Miért nem vállalod magad?

- Mert még különbséget tudok tenni a jó és a rossz között; mert az embereket hasznuk, és nem arcuk szerint ítélem meg; mert kezem már a munkához szokott és elfelejtettem játszani; mert azt hiszem, hogy jó király lennék, ha az embereket boldoggá akarnám tenni; végül pedig, mert már tapasztalt vagyok.

- Öreg vagy és bölcs. De mondd, ha már tudsz, nem vagy-e tudatlan? Ha bűnös, ártatlan? Ha nem cselekszel, nem nyerted-e vissza a tevékenységhez való erőt? Ha már megértél, nem vagy-e újra gyermek?

- A mai embert a végzet elérte. Az államok fölött rendetlenség lett úrrá, s a dolgok már annyira bonyolódtak, hogy a bennfentesek tudása csődöt mondott. Hogyan történhetett? Azt hitték, hogy a kis rendetlenséget a kis tudású ember szünteti meg, a nagy rendetlenséget a nagy tudású, az igen nagy rendetlenséget az igen nagy tudású. Reálisnak hívták azt az embert, aki ravasz volt és elvetemült. Ebben az emberben, mint a régi mondás szól, egyesült egy angyal tudása és egy ördög tapasztalata. Gondolata mögött hátsógondolat van, hitében rosszhiszeműség. Senkiben sem bízik, minden szóban kételkedik. S amikor már tele van hátsógondolattal, rosszhiszeműséggel, bizalmatlansággal és kételkedéssel, mert mindenkiről feltételezi, hogy hazug és tolvaj és hiú és szívtelen, akkor azt hiszi, hogy a világot tökéletesen és kívül-belül megismerte. Meg van győződve arról, hogy a kapzsi szerez vagyont, és komisznak kell lenni annak, aki tekintélyt kapott. Nos, szedd össze mindazt, amit mondtam: ravasz és elvetemült, rosszhiszemű és bizalmatlan, kételkedő, és tele van hátsó gondolattal, mondd, milyen az ilyen embernek a világ? Egy sereg pimasz és nyegle gazfickó marakodása a hatalomért, a vagyonért és az élvezetekért. Ez az az ember, akinek nincsenek illúziói, s amikor valaki azt mondja: nemes, hunyorgatva válaszol: én tudom. Ő az, akit az élet megtanított. Ő az, aki az iskolát kijárta. Megtanulta azt, ami közönséges és aljas és alattomos. Fontos, hogy túltegyen a csalókon és a sikkasztókon és a hazugokon és az útonállókon és a terroristákon. S amikor az első nemzedéken túltett, olyan gyermeket nevelt, aki rajta is túl tett. A következő nemzedék ezen is túltett, és az erre következő még ezen is. Végül a gazdagságban, piszokban, rondaságban és erőszakban mindenki olyan tapasztalt lett, hogy egymás eszén már nem tudtak túljárni, egymást nem tudták becsapni, és nem tudták egymást hátulról leszúrni. Most már egymásnak egyetlen szavát sem hitték el, egymásról csak ordenáré erőszakot feltételeztek, semmi mást. Az győz, hitték, aki nagyobb gazfickó, és elkövetkezett az idő, amikor mindenki egyforma gazfickó lett. Így aztán az államok fölött úrrá lett a rendetlenség, és már a bennfentesek tudása is csődöt mondott. Mindenki olyan reális lett, hogy semmit sem hitt el. Íme az ártatlanságát vesztett, bukott emberiség, amely azt hiszi, hogy a benne levő romlottság értelem. Ezért mondják a régiek, hogy a hatalmat ilyenkor egy parasztra kell bízni, mert a paraszt még nem romlott; ezért mondják, hogy a hatalmat egy vademberre kell bízni, mert a vadember ártatlan; ezért mondják a még régebbiek, hogy a hatalmat egy asszonyra kell bízni, mert az asszony tapasztalatlan. A világot ismét a romlatlanra, az ártatlanra és a tapasztalatlanra kell bízni. S ezért mondom én, hogy az uralmat egy ötéves gyermekre kell bízni, mert a gyermek nem reális. A gyermek nem korlátolt, nincsenek elvei, nem tud se jóról, se rosszról, csak nevet és játszik. A játék pedig a legnagyobb misztérium: ez a szellem gyöngédsége. A gyermeknek van szíve és nincs előítélete, nem ismeri a hatalmi viszonyokat, és az uralmat hamarabb unná meg, semhogy megbukna. Milyen megkönnyebbülés! A realitásban meghülyült szív után végre valaki, akinek nincs tapasztalata, hanem kedélye, akinek nem az élvezet a fontos, hanem az öröm, nem a hatalom, hanem az igazság, nem a vagyon, hanem a szépség. Láttál már gyermeket a homokban ülni és játszani? Nincs nála komolyabb lény. Több: nincs szakszerűbb. Amit tesz, azt jó szívvel és odaadással teszi. Isten elemi alkotó szenvedélye még frissen él benne. Ha Isten reális lett volna, csak gyárat, bankot, hivatalt, tudományt teremtett volna, de sohasem: virágot, szép lányt és verseket. De hála legyen neki, Isten nem reális. A gyár, a bank, a hivatal, a tudomány nem egyéb, mint az elbukott emberiség alkotása, mert elvesztette, és nem érti a virágot, a szép leányt, az éneket és a verset. Nem hiszem, hogy Isten okos: ellenben tudom, hogy Istennek van szíve, hogy harmatos és üde és kedves, mint a gyermek. Isten játékai vagyunk, és az van hozzá legközelebb, aki játszik. Mi lenne, ha neki is előítéletei lennének? Ha korlátolt lenne és elfogult? Ha ravasz lenne és rosszhiszemű és gyanakvó és bizalmatlan, és hátsó gondolatai lennének? Mi lenne, ha reális lenne? Gyermekkirályt választanék, és hozzá küldeném a bölcseket, a katonákat és a minisztereket, hogy tanuljanak tőle, nem tapasztalatot, hanem, hogyan kell a dolgokat komolyan venni. Különbséget tenni jó és rossz között? Nem. Örülni annak, ami van. Hasznot várni? Nem. Szépet csinálni. Dolgozni? Nem. Játszani. Boldoggá tenni az embereket? Nem. Szeretni őket. Tapasztaltnak lenni? Nem. Tapasztalatlannak maradni, és ártatlannak, irreálisnak és elfogulatlannak, gyengédnek és romlatlannak. Megőrizni az emberinél magasabb égi realitást: azt, amelyik nem itt tesz bennünket otthonossá, hanem ott, ahol még a gyermek él.

- Hol?

- Ahonnan jöttünk és ahová megyünk.

(Az írást Hamvas Béla örököseinek szíves hozzájárulásával közöljük. Köszönet érte.)

Albert Levente:

Őrizd a csodát

Ritkán fordul végtelenbe
Az ilyen tüneményes pillanat,
A múlt s a jövő határán
Billegő remény
Varázsát érezni lehet csak,
Érteni nem, és nem is szabad.

Erre vágyik az illat,
Mikor a virágtól búcsúzik,
Erről álmodik a jövő
Mielőtt a kristálygömbbe költözik,
Zengi a harangszó
Mielőtt megkondul a harang,
Tudja már a magzat
Mielőtt megfogant.

Már érzem amit érzel, s mondanál,
Most költözik a végtelenbe a csoda
Az idő megállt, a tér is megszűnt,
Nem létezik már semmi
Csak lelkeink közös,
Épülő temploma.

Ha búcsúzni kezd ajkadról a szó,
Ha szökni próbál az áruló,
Ne engedd, tartsd vissza!
Megtöri a csodát.
Maradjunk e rejtelemben örökké,
Ne lépjünk tovább!

Hamvas Béla Collegium

„A művészet a valóságot átvilágítja és rendezi és fölemeli."

(Hamvas Béla: Patmosz I.)

Szinte soha nem volt annyira fontos a művészetekben rejlő megszabadító és gyógyító lehetőségekre irányítani a figyelmünket, mint ma, amikor úgy tűnik, a fejlett kommunikációs módok és technikák ellenére a világunk egyre szétesőbb és egyre nehezebben áttekinthető. A művészet segít eligazodni életünk egymást keresztező és összekuszálódó szálai között, ahogyan Hamvas is írja.

A 2003 januárjától Hamvas Béla Collegium néven indult szabadegyetem soron következő nyolcadik szemeszterében a zene, a festészet, az irodalom témáit ebből a szempontból járjuk körül, Hamvas Béla művészeti tárgyú esszéi alapján. Dúl Antal és Dr. Thiel Katalin mellett a következő előadókkal találkozhatunk majd: Dr. Beke László, Karátson Gábor, Dr. Odorics Ferenc, Szabados György, Vásáry Tamás.

Az előadások az Ars & Vita Alapítvány előadótermében kerülnek megrendezésre.

Pontos cím: 1056 Budapest, Váci utca 40. I/7., kapucsengő: 23.

Info: Tel.: 06-1-33-77-353, e-mail: editiom@axelero.hu
www.arsetvita.hu

HALÁLUNK ÓRÁJÁN

Tornay Judit, a regényíró adminisztrátor könyve

Tornay Judit

Halkan, lopakodva, alattomosan hálózza be az elmúlás fonalával az ember szervezetét a gyilkos kór, a rák. Rettegünk tőle, hisz sokáig nem fáj. Amikor már hasogat, szúr, nyilal a fájdalom, gyakran elkerülhetetlen a vég. De mi van akkor, ha a rák áldozata egy olyan boldog, kétgyermekes középkorú nő, Éva, aki azzal szembesül, hogy hiába beteg, a férje, a két fia, az édesanyja, a barátnői számára az élet, a saját életük továbbra is ugyanúgy folyik tovább, ahogy eddig, nekik továbbra is meg kell vívniuk a maguk csatáit, el kell végezniük hétköznapi feladataikat. Eközben nem egészen értik, hogy mit vár tőlük Éva, ő pedig nem tudja megmagyarázni nekik.

És mit mond minderre a férj?

„Egy pillanatra igenis megkönnyebbültem, hogy nem rólam van szó. Nem az én testem beteg. Egyrészt azt mondja valami belül, hogy a rák az halál – nincs mit tenni. Másfelől viszont ugyanolyan erősen dübörög az agyam, hogy Éva, az én Évám nem halhat meg. Hiszen semmi sem látszik rajta."

A Halálunk óráján elgondolkodtató, mélységesen megrendítő lélekrajz. Írója, Tornay Judit a Nyugat-Magyarországi Egyetem Közgazdaságtudományi Karának adminisztrátoraként és négy gyermekes családanyaként ragadott tollat, hogy három kiadott krimi és egy romantikus regény után olyan olvasnivalót tárjon az olvasók szeme elé, mely segít átérezni és megérteni a rákkal vagy más súlyos betegséggel küzdők végtelen magányát, elszánt küzdelmét és különleges igényeit.

A „SZOBOR"

Amikor a sajtó elhírelte, hogy fehér lepelbe csomagolták a GELLÉRT-hegyi „Szabadság" szobrot, eszembe jutott a régi beszélgetésem Thuránszky Elemérnével, a szobor modelljével, akit – haláláig – csak „a szobor"-ként emlegettek a munkahelyén, a Soproni Állami Szanatóriumban, és szerte a kisvárosban.

Nézem a jegyzeteimet: Thuránszky Elemérné, született Gaál Erzsébettel először 1984. június 5-én, délután találkoztam, a szanatórium részlegének kopott társalgójában.

A beszélgetésről ezt jegyeztem fel:

Furcsa hely ez a szanatórium, Thuránszkyné körül titkolózás, a portás a telefonba letagadja, nem tudja itthon van-e, talán szégyenlik, valahogy nem természetes a jelenléte...

A lepusztult személyzeti folyosón megyünk a liftesnénivel.

Elénk jön; hatalmas nő, toronnyi konttyal. A konty egy sárga alapú, erősen mintás műanyag kendővel van körülcsavarva. A nadrágja is sárga, magában mintás.

Furcsa, éhes mosollyal jön kifelé a szobájából, ahová nem enged be, mondván, nagy ott a rendetlenség. Sántít az egyik lábára.

Azt mondja, most jött Balfról, négy hétig pihent ott az új góré jóvoltából. Ő majd rendet csinál itt ebben az istállóban, amit szanatóriumnak hívnak.

A társalgóban ülünk: sötét zug, ősrégi, kopott, barna huzatú fotelszékek, televízió...

Mint amikor a zsilipet fölhúzzák, árad a szó, a szidalom, az átkozódás a hatalmas teremtésből. (Isten nyugosztalja!) Átkozottul magányos – mondja. A férje baleset áldozata lett 3-4 éve, nem is tudja pontosan. Előtte fölment Pestre, itt hagyta őket a lányával. Már az „elvtársak" sem segítik, nem is látogatják. Pedig ő egy új világ jelképe. Az a szovjet mellékalak is milyen kitüntetést kapott, ő – a jelkép – pedig egy nagy semmit. Veszekszik, szitkozódik. Az a régi „elvtárs", aki meghalt, az rendes volt. De ez a „Krencz" ez csak a fertődi oroszokhoz dobja. Itt kell élnie, egy ilyen patkányfészekben – neki. (Mondja, mondja, megállás nélkül...)

A régi igazgató, az szeretett vele reprezentálni. A „Katonával" és a feleségével is itt, a „szaniban" ismerkedett meg. Ír nekik. Szabadjegye van, a Pullai elvtárs adta neki. A levelére nem válaszolt, de intézkedett. Az Elnöki Tanács ezer forint nyugdíjkiegészítést adott – ez minden, meg ez a patkánylyuk....

- Hogy az életről? Azt már megírták. – Az OTI-ban dolgozott, Zalaegerszegen, mint képesített asszisztens. Volt ott egy erdei barakk-kórház, ragyogó Bayer–Werke műszerekkel, még vérbajos orosz tisztet is kezelt. A falu népe „doktornőnek" híta. Az orosz kétszer is megcsókolta a kezét.

- Hogy volt ez a modellség? A Zsiga bácsi leszólított a Dózsa György út és a Thököly út sarkán. „Már húsz méterről felismertem a nyers márványban a szobromat" – mondta az öreg.

- Jaj, bocsásson meg, még be sem mutatkoztam: Kisfaludi Strobl Zsigmond szobrászművész vagyok.

- Azt a nőt kell megformáznom, akinek a szebb életéért harcoltak a hősök. „Senkiben sem éreztem ezt a tiszta lángolást, mint ebben a vidéki lányban" – nyilatkozta volt a művész úr.

- Aztán? – Aztán 6-8 nap alatt meg ment a modellség, alkalmanként húsz percig tartottam a pálmaágat.

Pénzt nem kapott, „grátisz" csinálta. Honleányi áhitatból, és mivel egy új világot demonstrál. A Zsiga bácsi –„aki nagyon skót volt „- mondja, beüvegeztette a lakása ablakát, és szenet hozatott neki.

A szobra avatására nem hívták meg, csak olvasott róla. Egyszer a kezébe nyomták egy (koprodukciós?) filmhez a szövegét. Visszaadta. Magától olyan szöveget mondott, hogy a végén sírva fakadtak.

Hát ez volt a modellség.

- Aztán? Aztán visszament a foglalkozásába. 1951-ben férjhez ment és a szentgotthárdi szanatóriumban dolgozott. A férje „osztályidegen" volt, agrármérnök, az apja főispán volt Borsodban: Thuránszky. Hagyta tartani magát, nem mert elmenni az állami gazdaságba dolgozni. – Meghalt, balesetben – mondtam -, három éve. (Később a Thuránszky a VITUKI-hoz ment, külön éltek.)

Itt, Sopronban röntgenes volt. 2800 forinttal ment nyugdíjba, a Katona Imrétől kapott még havi ezer forintot. A Czinege elvtársat is ismeri. Az oroszokat nagyon szereti, a Lenint imádja, mert letörte a nagyhercegeket. Oroszul tanul. Legszívesebben hazamenne a falujába, ha meggyógyul a lába. A Czinege elvtárs készül Líbiába. Ír neki.

Legszívesebben ledöntené már azt a szobrot, vagy megdobálná záptojással. Egy lyukban él, magányos, anyagi gondokkal küzd.

- Tudja, sok méltatlan embernek tartok én pálmaágat – mondja keserűen.

Epilógus:

Mi értelme van ennek, minek most kiteregetni egy régi beszélgetést egy szerencsétlen sorsú asszonnyal, aki már nem él. Minek a fejemre vonni a lánya esetleges haragját, habár mindent úgy írtam, ahogy ott, akkor elhangzott.

Egyrészt, akkor ez így meg nem jelenhetett.

Valamint Gaál Erzsébet élete kisiklásához, tönkremeneteléhez ez az egész „szoborság" – szerintem legalább – hozzájárult. Váltig átkozódott, fújt az „elvtársakra", hogy cserbenhagyták, szegény, egy lyukban lakik, pedig ő a „jelkép", ő a „szobor", pálmaágat tartó alakja ott magasodik a Gellért-hegy ormán. Nem tudta helyretenni, feldolgozni az ő „szoborságát", tönkrement bele az élete.

Mindezt megtudni másnak is joga lehet, hogy mit produkált ez az elmúlt pár évtized.

Így lehet talán „humanizálni" azt a Gellért-hegyi alakot, ha Önök is megismerik, a modell Gaál Erzsébet, a királynői termetű, szép magyar lány siralmas históriáját: őt és az ő szerencsétlen „szoborságát". Nyugodjék végre békében!

Borbély József

Sopron, 1992. júl. 1.

„IGYON EGY KIS SZÍVMELEGÍTŐT!...”

pásztorsztorik - manapság

A székipusztai pásztorember az északi hegy alatti dombokon áll napsütésben, csillagfényben, gyönyörködik a kiviruló tavaszi határban, vagy a levélhullató őszben, de szemét rajta tartja a legelésző juhokon, heverésző kutyákon. Ott áll esőben, szélben, viharban és ha kell, még éjjel is keresi az elkóborolt juhokat. Mások állatait őrzi, gondozza, legelteti, védi és ha betegek, gyógyítja őket.

A foglalkozás még él, de a hozzá kötődő hagyományok, szokások nagyrészt elfelejtődtek. Ezért úgy gondoltam, papírra vetem, amire az öregek emlékeznek, amíg nem késő.

Az előző számban megjelent pásztorsztorik manapság című írást folytatva, most következezzen a Lajos bácsival történt beszélgetés. Őt juhász berkekben csak úgy hívták: az „Öreg Király”. Mondhatom, életre szóló élmény volt.

Ez év augusztusi reggelén ismét nekivágtam a nagy útnak a szülővárosomból, Egerből. Persze vittem magammal a „velemjáró füzetemet”, hogy a hallottakat és a látottakat megörökítsem. A hegyesvölgyes vidék szebbnél szebb tájakat tárt elém, majd egyszer csak odaértem a legelőre. Megláttam a pásztort, odamentem hozzá és elmondtam neki mivel foglalkozom és hogy a munkámhoz szeretnék anyagot gyűjteni. Erre ő az üdvözlés és a bemutatkozás után azonnal mondta, hogy hajtsuk be az állatokat a hodályba, füttyentett a kutyusoknak és kezdődött a hajtás. Nem értettem miért kell a delelés előtt behajtani a nyájat, de mi mást tehettem volna, mentem utánuk. Mentünk, mentünk és közben beszélgettünk.

-Lajos bácsi mióta juhászkodik és miért ezt a nehéz szakmát választotta? –kérdeztem.

-Először is: szólítson Lajos bá-nak, a bácsit nem szeretem. Másodszor: már több mint ötven éve ezt a szakmát űzöm. Nagyon büszke vagyok rá, hogy az állatoknak szenteltem az életemet. Bizony nehéz szakma ez nagyon, egész életemet a legelőn a juhokkal töltöttem. Tudja, se családom, senkim sincs, csak az állatok... - erre elővette a butykosát és megkínált.

-Igyon egy kis szívmelegítőt! –mondta kissé bánatos hangon.

-Köszönöm nem kérek, mert még vezetnem kell! – válaszoltam, de amint kimondtam, már megbántam, mert láttam rajta, hogy hibát követtem el: nem lett volna szabad visszautasítanom. Ezzel csak fokoztam a szomorúságát. De már késő volt. Ballagtunk tovább és folytatta:

-Régebben a rideg pásztorok egész éven át kint voltak a jószággal a legelőn, többek között én is. Késő ősztől tavaszig szabadon legeltettük az állatokat, tavasztól késő őszig szabályoztuk mozgásukat a legelő fűtömege szerint. Ma ez már nincs így a fiatal juhászok között. Sajnos. Ők már csak kényszerből mennek juhásznak, mert az építőipar nem bír el annyi segédmunkást és kénytelenek ezt a szakmát bevállalni, hogy meg tudjanak élni. Nem azért, mert szeretik, vagy mert hagyomány volt a családban. Szégyen az nekik, ha állatokat őriznek. Arról nem is beszélve, hogy már nincsenek olyan iskolák ahol megtanulhatnák a szakma csínyját-bínyját. Meg persze mi, az öreg juhászok már kihalófélben vagyunk. Átadnánk szívesen a tudásunkat, de nincs rá igény, nem kell nekik. Ez a szakma egy életforma, ehhez mérhetetlen elhivatottságra van szükség. Lenyűgözött mérhetetlen szakmaszerete.

-Régen mi volt más? Mi változott meg és miért?

-Tudja régen teljesen mások voltak az emberek, nyugalom, szeretet és összetartás volt köztük, nem úgy, mint ebben a rohanó, fertőzött világban, ahol az ember csak a maga malmára hajtja a vizet, félrelökve embertársát, nem törődve vele. – Hirtelen csend lett. Láttam, hogy érzékenyen érinti ez a téma.

-Az a legnagyobb probléma, hogy nincs összetartás a juhászok között. Régen nem így volt. Régen mindenkinek volt egy nyája, felelt érte. Mára ez megváltozott. Ha hat ember van, akkor hét felé húz –mondta kissé szomorúan. Ezt hallván eszembe jutott, hogy bár rengeteg szakirodalmat olvastam, de ezzel a problémával még nem találkoztam.

-Régen a bárány maximum két napot volt az istállóban, aztán ment ki a legelőre, izmosodni...az istállóba‘ nem fejlődnek úgy, mint a friss levegőn. A mai fiatal juhászok a napi nyolc órát alig bírják ki, egész nap csak lézengenek, és azt figyelik, hogy mikor tudnak kibújni a munka alól. Nincs érdekük, s nem dolgoznak hatékonyan.

Közben odaértünk a hodályhoz. Kérdeztem, hogy miért kellett behajtani a nyájat a hodályba?

-Azért mert oltás lesz a mételykór ellen –válaszolta.

-Én úgy tudtam, hogy évente két alkalommal kell az oltást elvégezni, a kihajtás előtt tavasszal és a behajtás után ősszel.

-Igen, jól tudja, de ez nálunk egy kicsit másként van. Tudja, az északi rész csapadékosabb, nyirkosabb és a mételykórnak az előfordulása gyakoribb az Alföldhöz képest, ezért nem árt odafigyelni.

Kisvártatva ismét elővette a butykosát.

-Igyon egy kortyot!

-Na jó, iszom egy kortyot, de tényleg csak egyet. – válaszoltam aztán, mentünk tovább és elkezdődött a munka.

Vincze Judit
PhD hallgató

SZÜRET RÉGEN ÉS MA

fellépés és táncház az Ürmössel

Régen...

A szeptember végétől novemberig tartó időszak egyik legfontosabb gazdasági, s egyben társadalmi eseménye a szüret. A XVI. és XVII. században igazi sátoros ünnep volt, melyre még a hadviselő vitézek is hazasiettek. Városaink statútumai szerint szüret idején még a törvénykezés is szünetelt. A vidámság és a jókedv ütött tanyát ilyenkor a szőlőkoszorúzta hegyeken és szőlőskertekben. Hogy imitt-amott verekedés és egyéb effélе csetepaté is folyt, mondanunk sem kell. Az ilyesmi természetes következménye a huzamosabb borivásnak. A régi szüreti rendszabások szerint az ilyen verekedő s káromkodó atyafiakat menten lekapcsolták s furatossal jól megverték. Akik nagyobb vétket követtek el, azokra nagyobb büntetés is járt.

A szüret általában zajkeltéssel indult, pisztolydurrogtatással, vagy riogatással. Ezt követően indulhatott a munka. A szedők (lányok, asszonyok) görbe késsel, kacorral, vagy metszőollóval vágták le a fürt nyelét. Vidékenként változóan vödörbe, kézi puttonyba, sajtárba, szedőkosárba tették a fürtöket. Amikor az edény megtelt, a szedő kiáltott a puttonyosnak, aki a hátára vette a fa edényt, puttonyt, begyűjtötte a szőlőt, s vitte a présházhoz. Préselés előtt összezúzták, taposták a szemeket.

A munkavégzés alatt is jellemző volt a tréfálkozás, az éneklés, a hangoskodás. Utána azonban valódi ünneppé alakult a nap. A szüretelők a végzésnapon a hegyről levonulva szüreti koszorút vittek a vállukon. Ez a koszorú fém, vagy favázra aggatott szőlőfürtökből állt, amelyet búzával, vagy szalagokkal, esetleg borosüveggel díszítettek. A feudalizmus idején a menet ilyenkor a földesúr házához vonult köszönteni. Itt a dolgozók verses rigmusokat mondtak, melyekben szót ejtettek a gazda fukarságáról, vagy jószívűségéről is. A földesúr ezután megvendégelte munkásait, s este általában táncos mulatságot is tartott. Az iparosok, a szegények és a gazdalegények régen külön bálokat tartottak.

..és ma

A szüret befejezését nem csak a feudális időkben ünnepelték meg. Szüreti felvonulás és bál sok városban, faluban még ma is van. A szerepköröket (bíró, bíróné, csőszlányok, csőszlegények, kisbíró, táncmesterek) ma is beöltözött szereplők alakítják. A menet fontos szereplője volt a múlt században a borkirály, vagy bálkirály. Ő, illetve a családja volt felelős az esti mulatság rendezéséért. A menet érdekessége az úgynevezett baksus figurája, ami egy botra, vagy hordóra ültetett, piros ruhás férfibábu volt. Alakja Bacchusszal, a görög mitológia boristenével (más néven Dionüszosz) hozható kapcsolatba. A szüreti menet jellegzetes figurái a tolvaj és a csősz, akik veszekedésükkel szórakoztatják a közönséget, de rajtuk kívül olyan beöltözött szereplők is jelen voltak, amilyen alakoskodók általában a farsangi felvonulásokon szerepelnek. Ilyenek például a török, a szerecsen, a vándorárus, az úrfi, a cigány, a medvetáncoltató stb. figurája.

Napjainkban a kisebb településeken egy-egy nagyobb, közös mulatságon ünnepelnek. A bálokban a szüreti menet szereplői tovább viselik tisztségeiket. A csőszlányok és csőszlegények feladata például az, hogy a külön erre a célra felaggatott, vagy dekorációként használt szőlőfürtöket őrizzék. A bál folyamán ugyanis a résztvevők ezekről "lopkodnak". Akit "lopáson" érnek, azt "megbüntetik". Bírságot kell fizetnie, melyet aztán a szervezők (korábban a borkirály, vagy bálkirály) a bál rendezési költségeire fordítanak. A szüreti mulatság általában reggelig is eltart.

Szeptember 23-án az Ürmös is kivette a részét a szomódi szüreti mulatságból. Délután szekeres felvonulással kezdődött, végigjárva a falu utcáit, meg-megállva; a táncért a fizetség bor és sütemény volt. Este a művelődési házban tartott bál nyitótáncával nagy sikert aratott a tánccsoport. Jövőre is meghívtak.

80 vidám ember, 4 féle tánc, 2 lelkes tánctanár. Ez volt a szeptember 25-i tagtoborzó táncház. Az érkező kíváncsiskodókat regisztrációs pálinka és falatka várta. Az új arcok érdeklődésére válaszolva először a tánccsoport tagjai mutatták meg tudásukat, majd a várva várt tánctanítás során a kezdeti tétova lépések határozott mozdulatokká, önálló tánccá formálódtak; a kissé félénk tekintetekbe hamar lelkes csillogás költözött. Akikben sikerült elültetnünk a néptánc iránti szenvedély csíráját, azokat szeretettel várjuk minden hétfőn 19.30-tól a KISZÖV (Petőfi tér 6.) tánctermébe.

szöveg és fotó: Gasparovszky Zsuzsanna

HALLGATÓI MUNKÁK KIÁLLÍTÁSA

Az Alkalmazott Művészeti Intézetben, októberben kerültek megrendezésre az I. évfolyam gyakorlati tárgyain készített hallgatói munkák bemutatása.

Nemcsak az ez évi felvételi vizsgán, hanem a bemutató alkalmával is jól szerepeltek a korábban Előkészítő Tanfolyamot végzett hallgatóink.

A tanfolyam lehetőséget ad az érdeklődők részére, hogy szakszerű irányítás mellett tekintsék át a művészeti képzés szakmai-gyakorlati és elméleti programjait. A foglalkozások keretében, melyek hétvégenként kerültnek megrendezésre – a hallgatók segítséget kapnak önképzésünkhöz, nemcsak házi feladatok formájában, hanem egyéni konzultáció alapján is.

A tanfolyamot az AMI szervezi minden tanévben.

Évnyitó a BEPK-n

2006. október 23-án, a forradalom 50. évfordulója alkalmából a Nyugat-Magyarországi Egyetem emlékművet avat a soproni botanikus kertben.
A szobor alkotója Soltra E. Tamás Ferenczy-díjas szobrászművész.
Az itt látható képek az alkotás egyes fázisait mutatják.

Interjúnk a 10. oldalon található.